

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) Nr. 1233/2011

2011 m. lapkričio 16 d.

dėl tam tikrų gairių taikymo oficialiai remiamiems eksporto kreditams, kuriuo panaikinami Tarybos sprendimai 2001/76/EB ir 2001/77/EB

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 207 straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros ⁽¹⁾,

kadangi:

- (1) eksporto kreditų agentūros (toliau – EKA), remdamos įmonių eksportą ir investicijas, papildo privačiojo sektoriaus užtikrinamas lėšas ir draudimą ir taip prisideda prie pasaulio prekybos vystymo. Sąjunga yra Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) sudaryto Susitarimo dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų (toliau – Susitarimas) šalis. Vadovaujantis dalyvių sudarytu Susitarimu reglamentuojamos finansinės sąlygos, kurias EKA gali pasiūlyti, siekdamos skatinti vienodas galimybes oficialiai remiamų eksporto kreditų srityje;
- (2) remiantis 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos sprendimu 2001/76/EB, keičiančiu 1978 m. balandžio 4 d. sprendimą dėl tam tikrų rekomendacijų taikymo oficialiai remiamam eksporto kreditavimui ⁽²⁾, ir 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos sprendimu 2001/77/EB dėl bendrojo susitarimo dėl projektų finansavimo iš oficialiai remiamo eksporto kreditų principų taikymo ⁽³⁾, Sąjungoje taikomos Susitarime nustatytos gairės ir specialios projektų finansavimo taisyklės;
- (3) remiantis Susitarimu ir vykdant EKA veiklą netiesiogiai prisidedama prie laisvos ir sąžiningos prekybos, taip pat prie įmonių, kurios kitu atveju turėtų mažiau galimybių naudotis privačiojo sektoriaus užtikrinamomis kredito paslaugomis, investicijų;
- (4) valstybės narės, rengdamos, vystydamos ir įgyvendindamos savo nacionalines eksporto kreditų sistemas ir prižiūradamos, kaip vykdoma veikla oficialiai remiamų eksporto kreditų srityje, turėtų vadovautis Sąjungos bendrosiomis išorės veiksmų nuostatomis, pvz., susijusiomis su demokratijos įtvirtinimu, pagarba žmogaus teisėms ir nuoseklia vystymosi politika, taip pat kova su klimato kaita;

(5) Susitarimo dalyvės dalyvauja nenutrūkstamame procese, kurio tikslas – riboti rinkos iškraipymus ir užtikrinti vienodas sąlygas, kuriomis EKA reikalaujamos priemonos būtų grindžiamos rizika ir kurių turėtų pakakti ilgalaikems veiklos išlaidoms ir nuostoliams padengti, remiantis Pasaulio prekybos organizacijos įpareigojimais. Kad būtų pasiektas šis tikslas, eksporto kreditų sistemos veikia skaidriai, o agentūros atitinkamai informuoja EBPO;

(6) tinkamai nukreipus EKA teikiamus eksporto kreditus Sąjungos įmonėms, įskaitant mažąsias ir vidutines įmones (toliau – MVI), gali būti užtikrintos didesnės patekimo į rinką galimybės;

(7) siekiant, kad Susitarimo dalyvės ir valstybės narės būtų užtikrintos vienodos sąlygos, Susitarimo dalyvės ir Sąjungos valstybės narės susitarė atskleisti tam tikrą informaciją apie eksporto kreditus, kaip reikalaujama pagal EBPO ir Sąjungos skaidrumo taisykles;

(8) Sąjunga taiko skaidrumo ir atskaitomybės priemones, kurios išdėstytos I priede;

(9) atsižvelgdama į pasaulio rinkose suintensyvėjusią konkurenciją ir siekdama išvengti neigiamo poveikio Sąjungos įmonių konkurencingumui, Komisija, remdamasi valstybių narių suteiktu derybų įgaliojimu, turėtų paremti EBPO pastangas užmegzti ryšius su Susitarime nedalyvaujančiomis šalimis. Siekdama nustatyti visuotinius oficialiai remiamų eksporto kreditų standartus, Komisija turėtų rengti dvišales ir daugiašales derybas. Bendri standartai šioje srityje yra išankstinė sąlyga tam, kad būtų galima užtikrinti vienodas prekybos pasaulio mastu sąlygas;

(10) nors EBPO šalys vadovaujasi Susitarimu, EBPO nepriklausančios šalys nėra Susitarimo dalyvės, o tai gali lemti konkurencinį pastarųjų šalių eksportuotojų pranašumą. Todėl šios šalys raginamos taikyti Susitarimą, kad būtų užtikrintos vienodos sąlygos, taip pat ir pasauliniu lygmeniu;

(11) atsižvelgdamos į Sąjungos geresnio reglamentavimo politiką, kurios tikslas – supaprastinti ir pagerinti dabartinę reglamentavimo tvarką, Komisija ir valstybės narės, ateityje persvarstydamos Susitarimą, prireikus skirs dėmesio siekiui mažinti įmonių ir nacionalinių valdymo institucijų, įskaitant EKA, administracinę naštą;

⁽¹⁾ 2011 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos sprendimas.

⁽²⁾ OL L 32, 2001 2 2, p. 1.

⁽³⁾ OL L 32, 2001 2 2, p. 55.

- (12) Susitarimo dalyvės nusprendė iš dalies keisti ir racionalizuoti Susitarimą. Jos susitarė dėl pakeitimų, susijusių su patogesniu naudojimu, geresniu derėjimu su tam tikrais tarptautiniais reikalavimais ir didesnio skaidrumo siekimu, ypač šalių, kurios nėra Susitarimo dalyvės, atžvilgiu. Be to, Susitarimo dalyvės taip pat susitarė į Susitarimo tekstą įtraukti projektų finansavimo taisykles, nustatytas Sprendimu 2001/77/EB, ir eksporto kreditų laivams taisykles, nustatytas Tarybos sprendimu 2002/634/EB⁽¹⁾, iš dalies keičiančiu Sprendimą 2001/76/EB;
- (13) todėl reikėtų panaikinti iš dalies pakeistą Sprendimą 2001/76/EB ir jį pakeisti šiuo reglamentu su konsoliduotu ir peržiūrėtu Susitarimo tekstu, pateiktu priede, o Sprendimas 2001/77/EB turėtų būti panaikintas;
- (14) siekiant, kad Susitarime išdėstytų gairių pakeitimai, dėl kurių susitarė Susitarimo dalyvės, būtų sklandžiai ir greitai įtraukti į Sąjungos teisės aktus, Komisija prireikus turėtų priimti deleguotuosius aktus, reikalingus iš dalies pakeisti II priedui. Todėl pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 290 straipsnį Komisijai turėtų būti suteikti įgaliojimai priimti aktus, susijusius su gairių daliniais pakeitimais, dėl kurių yra susitarusios Susitarimo dalyvės. Ypač svarbu, kad Komisija parengiamųjų darbų metu tinkamai konsultuotųsi, įskaitant konsultacijas ekspertų lygiu. Ruošdama ir rengdama deleguotuosius aktus Komisija turėtų užtikrinti, kad susiję dokumentai būtų tuo pačiu metu tinkamai laiku persiųsti Europos Parlamentui ir Tarybai,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Susitarimo taikymas

Susitarime dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų (toliau – Susitarimas) nustatytos gairės taikomos Sąjungoje. Susitarimo tekstas pateikiamas šio reglamento priede.

2 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

Iš dalies pakeitus gaires, kaip susitarta Susitarimo dalyvių, Komisija, remdamasi 3 straipsniu, priima deleguotuosius aktus, susijusius su daliniu II priedo pakeitimu.

Jeigu iš dalies pakeitus gaires, kaip susitarta Susitarimo dalyvių, ir, savo ruožtu, iš dalies pakeitus II priedą dėl neišvengiamų

skubos priežasčių iškyla tokia būtinybė, deleguotiesiems aktams, priimtiems pagal šį straipsnį, taikoma 4 straipsnyje numatyta procedūra.

3 straipsnis

Naudojimasis įgaliojimais

1. Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus laikantis šiame straipsnyje nustatytų sąlygų.

2. Įgaliojimai priimti 2 straipsnyje nurodytus deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami neribotam laikotarpiui nuo 2011 m. gruodžio 9 d.

3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kuriuo metu atšaukti 2 straipsnyje nurodytų įgaliojimų suteikimą. Sprendimu dėl atšaukimo nutraukiamas tame sprendime nurodytų įgaliojimų suteikimas. Jis įsigalioja kitą dieną po sprendimo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jam nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų teisėtumui.

4. Kai tik Komisija priima deleguotąjį aktą, apie tai ji tuo pačiu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.

5. Pagal 2 straipsnį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuomet, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo apie jį Europos Parlamentui ir Tarybai dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškė prieštaravimų, arba jeigu iki to laikotarpio pabaigos tiek Europos Parlamentas, tiek Taryba pranešė Komisijai, kad jie nepareikš prieštaravimų. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva tas laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiams.

4 straipsnis

Skubos procedūra

1. Pagal šį straipsnį priimti deleguotieji aktai įsigalioja nedelsiant ir taikomi tol, kol pagal 2 dalį nepareiškiama prieštaravimų. Pranešime apie deleguotąjį aktą Europos Parlamentui ir Tarybai nurodomos skubos procedūros taikymo priežastys.

2. Europos Parlamentas arba Taryba gali pareikšti prieštaravimą dėl deleguotojo akto pagal 3 straipsnio 5 dalyje nurodytą procedūrą. Tokiu atveju Komisija nedelsdama panaikina aktą po pranešimo apie Europos Parlamento arba Tarybos sprendimą pareikšti prieštaravimą.

5 straipsnis

Skaidrumas ir atskaitomybė

Sąjungoje taikytinos skaidrumo ir atskaitomybės priemonės nustatytos I priede.

⁽¹⁾ OL L 206, 2002 8 3, p. 16.

*6 straipsnis***Panaikinimas**

Sprendimai 2001/76/EB ir 2001/77/EB panaikinami.

*7 straipsnis***Įsigaliojimas**

Šis reglamentas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Strasbūre 2011 m. lapkričio 16 d.

Europos vardu

Pirmininkas

J. BUZEK

Tarybos vardu

Pirmininkas

W. SZCZUKA

I PRIEDAS

1. Nedarydama poveikio valstybių narių institucijų, vykdančių nacionalinių eksporto kreditų programų stebėseną, išimtinėms teisėms, kiekviena valstybė narė, siekdama skatinti skaidrumą Sąjungos lygmeniu, pateikia Komisijai metinę veiklos ataskaitą. Valstybės narės, vadovaudamosi savo nacionalinės teisės sistemos nuostatomis, informuoja apie turtą ir išipareigojimus, sumokėtas išmokas ir kompensacijas, naujus išipareigojimus, pozicijas ir priemokas. Jei dėl veiklos, susijusios su oficialiai remiamais eksporto kreditais, atsirastų nenumatytų išipareigojimų, informacija apie tą veiklą įtraukiama į metinę veiklos ataskaitą.
2. Metinėje veiklos ataskaitoje valstybės narės apibūdina, kaip jų EKA vykdančią veiklą oficialiai remiamų eksporto kreditų srityje atsižvelgiama į pavojų aplinkai, kuris gali lemti kitą susijusią riziką.
3. Komisija, remdamasi šia informacija, parengia Europos Parlamentui metinę apžvalgą, įskaitant vertinimą, kuriame būtų nurodyta, ar EKA atitinka Sąjungos tikslus ir išipareigojimus.
4. Komisija, atsižvelgdama į savo kompetenciją ir įgaliojimą derėtis įvairiuose tarptautinio bendradarbiavimo forumuose, pateikia Europos Parlamentui metinę vykdytų derybų ataskaitą, kad būtų nustatyti visuotiniai standartai oficialiai remiamų eksporto kreditų srityje.

Remiantis šio reglamento taikymo sritimi, pirmasis atskaitomybės laikotarpis aprėpia 2011 m.

II PRIEDAS

SUSITARIMAS DĖL OFICIALIAI REMIAMŲ EKSPORTO KREDITŲ

TURINYS

	Puslapis
I SKYRIUS. BENDROSIOS NUOSTATOS	52
1. TIKSLAS	52
2. STATUSAS	52
3. DALYVĖS	52
4. ŠALIMS, KURIOS NĖRA DALYVĖS, TEIKIAMA INFORMACIJA	52
5. TAIKYMO SRITIS	52
6. SEKTORIŲ SUSITARIMAI	53
7. PROJEKTŲ FINANSAVIMAS	53
8. PASITRAUKIMAS	53
9. KONTROLĖ	53
II SKYRIUS. EKSPORTO KREDITŲ TERMINAI IR FINANSINĖS SĄLYGOS	53
10. PRADINĖ ĮMOKA, MAKSIMALI OFICIALI PARAMA IR VIETINĖS IŠLAIDOS	53
11. MAKSIMALŪS GRAŽINIMO TERMINAI PAGAL ŠALIES KLASIFIKACIJĄ	54
12. MAKSIMALŪS GRAŽINIMO TERMINAI	54
13. GRAŽINIMO TERMINAI JĖGAINĖMS, KURIOS NĖRA ATOMINĖS ELEKTRINĖS	54
14. PAGRINDINĖS KREDITO SUMOS GRAŽINIMAS IR PALŪKANŲ MOKĖJIMAS	55
15. PALŪKANOS, PRIEMOKOS IR KITI MOKESČIAI	56
16. EKSPORTO KREDITŲ GALIOJIMO TERMINAS	56
17. VEIKSMAI, PADEDANTYS IŠVENGTI NUOSTOLIŲ ARBA SUMAŽINTI JUOS IKI MINIMUMO	56
18. SUDERINIMAS	56
19. MINIMALIOS NEKINTAMOSIOS PALŪKANŲ NORMOS, TAIKOMOS TEIKIANT OFICIALIĄ FINANSINĘ PARAMĄ	56
20. CIRR NUSTATYMAS	56
21. CIRR GALIOJIMAS	57
22. CIRR TAIKYMAS	57
23. PRIEMOKA UŽ KREDITO RIZIKĄ	57
24. MINIMALIOS PRIEMOKŲ NORMOS PAGAL ŠALIES IR POLITINĘ RIZIKĄ	57
25. ŠALIŲ RIZIKOS KLASIFIKAVIMO METODIKA	58
26. DAUGIAŠALIŲ IR REGIONINIŲ INSTITUCIJŲ KLASIFIKAVIMAS	59

	Puslapis
27. OFICIALIOS EKSPORTO KREDITAVIMO PARAMOS PROCENTINĖ DALIS IR KOKYBĖ	59
28. PASIRINKTŲ ŠALIŲ RIZIKOS ELEMENTŲ NEĮTRAUKIMAS IR ŠALIŲ RIZIKOS APRIBOJIMO BŪDAI ...	60
29. MINIMALIŲ PRIEMOKOS NORMŲ GALIOJIMO TIKSLINIMAS PAGAL ŠALIES IR POLITINĘ KREDITO RIZIKĄ	61
III SKYRIUS. SĄLYGOTOSIOS PAGALBOS NUOSTATOS	61
30. BENDRIEJI PRINCIPAI	61
31. SĄLYGOTOSIOS PAGALBOS FORMOS	61
32. SUSIETAS FINANSAVIMAS	62
33. ŠALIES TINKAMUMAS GAUTI SĄLYGOTĄJĄ PAGALBĄ	62
34. PROJEKTO TINKAMUMAS GAUTI SĄLYGOTĄJĄ PAGALBĄ	63
35. MINIMALI LENGVATŲ DALIS	63
36. ŠALIES AR PROJEKTO TINKAMUMO GAUTI SĄLYGOTĄJĄ PAGALBĄ NUOSTATŲ NETAIKYMAS	64
37. SĄLYGOTOSIOS PAGALBOS LENGVATŲ DALIES SKAIČIAVIMAS	64
38. SĄLYGOTOSIOS PAGALBOS GALIOJIMO TERMINAS	65
39. SUDERINIMAS	65
IV SKYRIUS. VEIKIMO BŪDAS	66
1 SKIRSNIS. BENDROSIOS EKSPORTO KREDITAVIMO IR SU PREKYBA SUSIJUSIOS PAGALBOS NUOSTATOS	66
40. PRANEŠIMAI	66
41. INFORMACIJA APIE OFICIALIĄ PARAMĄ	66
42. SUDERINIMO TVARKA	66
43. SPECIALIOS KONSULTACIJOS	66
2 SKIRSNIS. PRANEŠIMŲ APIE EKSPORTO KREDITAVIMĄ TVARKA	67
44. IŠANKSTINIS PRANEŠIMAS SU APTARIMU	67
45. IŠANKSTINIS PRANEŠIMAS BE APTARIMO	67
3 SKIRSNIS. PRANEŠIMŲ APIE SU PREKYBA SUSIJUSIĄ PAGALBĄ TVARKA	67
46. IŠANKSTINIS PRANEŠIMAS	67
47. SKUBUS PRANEŠIMAS	68
4 SKIRSNIS. KONSULTACIJŲ DĖL SĄLYGOTOSIOS PAGALBOS TVARKA	68
48. KONSULTACIJŲ TIKSLAS	68
49. KONSULTACIJŲ APIMTIS IR LAIKAS	68
50. KONSULTACIJŲ REZULTATAI	69
5 SKIRSNIS. KEITIMOSI INFORMACIJA APIE EKSPORTO KREDITAVIMĄ IR SU PREKYBA SUSIJUSIĄ PAGALBĄ TVARKA	69

	Puslapis
51. RYŠIŲ VIETOS	69
52. PAKLAUSIMŲ SRITIS	69
53. ATSAKYMŲ SRITIS	69
54. PRIVAČIOS KONSULTACIJOS	69
55. BENDRŲJŲ LINIJŲ TVARKA IR FORMA	70
56. ATSAKYMAI Į BENDROSIOS LINIJOS PASIŪLYMUS	70
57. BENDRŲJŲ LINIJŲ PRIĖMIMAS	70
58. NESUTARIMAS DĖL BENDRŲJŲ LINIJŲ	71
59. BENDROSIOS LINIJOS ĮSIGALIOJIMO DATA	71
60. BENDRŲJŲ LINIJŲ GALIOJIMAS	71
6 SKIRSNIS. TAIKOMOS PRANEŠIMO APIE MINIMALIAS PALŪKANŲ NORMAS (CIRR) NUOSTATOS	71
61. MINIMALIŲ PALŪKANŲ NORMŲ PRANEŠIMAS	71
62. PALŪKANŲ NORMŲ TAIKymo ĮSIGALIOJIMO DATA	71
63. SKUBŲS PALŪKANŲ NORMŲ PAKEITIMAI	71
7 SKIRSNIS. PATIKSLINIMAI	72
64. REGULIARUS SUSITARIMO TIKSLINIMAS	72
65. MINIMALIŲ PALŪKANŲ NORMŲ TIKSLINIMAS	72
66. MINIMALIŲ PRIEMOKŲ NORMŲ TIKSLINIMAS IR SUSIJĘ KLAUSIMAI	72
I PRIEDAS. SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ LAIVAMS	73
II PRIEDAS. SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ ATOMINĖMS ELEKTRINĖMS	76
III PRIEDAS. SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ CIVILINIAMS ORLAIVAMS	78
IV PRIEDAS. SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ NESENKANČIŲ ENERGIJOS ŠALTINIŲ IR VANDENS SISTEMŲ PROJEKTAMS, GALIOJANTIS BANDOMUOJU LAIKOTARPIU IKI 2007 M. BIRŽELIO 30 D.	89
V PRIEDAS. INFORMACIJA, KURIA REIKIA PATEIKTI PRANEŠIMUOSE	92
VI PRIEDAS. MINIMALIŲ PRIEMOKŲ NORMŲ SKAIČIAVIMAS	97
VII PRIEDAS. ŠALIŲ RIZIKOS KLASIFIKACIJOS, RODANČIOS TREČIOSIOS ŠALIES GARANTO ARBA DAUGIAŠALĖS AR REGIONINĖS INSTITUCIJOS PADĖTĮ, TAIKymo KRITERIJAI IR SĄLYGOS	99
VIII PRIEDAS. KRITERIJAI IR SĄLYGOS, PAGAL KURIUOS TAIKOMAS ŠALIES RIZIKOS APRIBOJIMAS (NEĮTRAUKIMAS) SKAIČIUOJANT MINIMALIAS PRIEMOKŲ NORMAS	101
IX PRIEDAS. KONTROLINIS PLĖTROS KOKYBĖS SĄRAŠAS	108
X PRIEDAS. PROJEKTŲ FINANSAVIMO SANDORIAMS TAIKYTINI TERMINAI IR SĄLYGOS	109
XI PRIEDAS. TERMINŲ APIBRĖŽČIŲ SĄRAŠAS	111

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Tikslas

- a) Pagrindinis Susitarimo dėl oficialiai remiamo eksporto kreditavimo (toliau šiame dokumente – Susitarimas) tikslas – sukurti oficialiai remių eksporto kreditų tvarkingo taikymo sistemą.
- b) Susitarimu siekiama skatinti vienodas oficialios paramos sąlygas, kaip apibrėžta 5 straipsnio a dalyje, kad būtų skatinama eksportuotojų konkurencija, pagrįsta eksportuojamų prekių ir paslaugų kokybe bei kainomis, o ne palankiausiais oficialiai remiamais terminais ir finansinėmis sąlygomis.

2. Statusas

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) sistemoje parengtas Susitarimas įsigaliojo 1978 m. balandžio mėn.; jo galiojimas neribotas. Šis Susitarimas – tai jo dalyvių „džentelmeniškas susitarimas“; tai ne EBPO aktas ⁽¹⁾, nors jam teikiama administracinė EBPO sekretoriato (toliau – sekretoriatas) parama.

3. Dalyvės

Šiuo metu Susitarimo dalyvės yra šios: Australija, Kanada, Europos Sąjunga, Japonija, Korėja, Naujoji Zelandija, Norvegija, Šveicarija ir Jungtinės Amerikos Valstijos. Dabartinės dalyvės gali pakviesti kitas EBPO nares ir ne nares tapti Susitarimo dalyvėmis.

4. Šalims, kurios nėra dalyvės, teikiama informacija

- a) Dalyvės įsipareigoja dalytis informacija su šalimis, kurios nėra dalyvės, apie pranešimus dėl oficialios paramos, kaip apibrėžta 5 straipsnio a dalyje.
- b) Dalyvė pagal abipusiškumo principą konkurencijos sąlygomis vienodai atsako į šalies, kuri nėra dalyvė, ir dalyvės prašymą dėl jos siūlomos oficialios paramos terminų ir finansinių sąlygų.

5. Taikymo sritis

Susitarimas taikomas visai oficialiai valstybės ar valstybės vardu teikiamai prekių ir (arba) paslaugų eksporto paramai, įskaitant finansinę nuomą, kurios grąžinimo terminai yra dveji ar daugiau metų.

- a) Oficiali parama gali būti teikiama įvairiais būdais:

1) eksporto kredito garantija arba draudimas (grynasis draudimas);

2) oficiali finansavimo parama:

— tiesioginis kreditavimas (finansavimas) ir refinansavimas arba

— palūkanų normų subsidijos;

3) bet kuris pirmiau minėtų būdų derinys.

- b) Susitarimas taikomas sąlygotosios pagalbos forma teikiamai oficialiai paramai; IV skyriuje apibrėžtas veikimo būdas taip pat taikomas su prekyba susijusiai nesąlygotosios pagalbos forma teikiamai oficialiai paramai.

- c) Susitarimas netaikomas karo technikos ir pagrindinių žemės ūkio prekių eksportui.

- d) Oficiali parama neteikiama, jeigu tikrai žinoma duomenų, jog sutartis buvo sudaryta su pirkėju šalyje, kuri yra ne galutinė prekių pristatymo vieta, ypač jei tuo norima gauti palankesnes kredito grąžinimo sąlygas.

⁽¹⁾ Kaip apibrėžta EBPO Konvencijos 5 straipsnyje.

6. Sektorių susitarimai

a) Į Susitarimą įeina šie Sektorių susitarimai dėl:

- laivų (I priedas),
- atominių elektrinių (II priedas),
- civilinių orlaivių (III priedas),
- nesenkančių energijos šaltinių ir vandens sistemų projektų (IV priedas).

b) Sektorių susitarimo dalyvė gali taikyti jo nuostatas dėl oficialios paramos prekių ir (arba) paslaugų, kuriems taikomas tas Sektorių susitarimas, eksportui. Jei Sektorių susitarime nėra atitinkamos Susitarimo nuostatos, Sektorių susitarimo dalyvė taiko Susitarimo nuostatą.

7. Projektų finansavimas

a) Dalyvės gali taikyti prekių ir (arba) paslaugų eksportui X priede apibrėžtus terminus ir sąlygas sandoriuose, kurie atitinka X priedo 1 priedėlyje išdėstytus kriterijus.

b) a dalis netaikoma prekių ir paslaugų, kurioms taikomas Sektorių susitarimas dėl civilinių orlaivių, eksportui.

8. Pasitraukimas

Susitarimo dalyvė gali pasitraukti apie tai raštu pranešdama sekretoriatui greitojo ryšio priemonėmis, pvz., EBPO tiesiogine informacine sistema (OLIS). Pasitraukimas įsigalioja po 180 kalendorinių dienų nuo tos dienos, kai sekretoriatas gauna tokį pranešimą.

9. Kontrolė

Sekretoriatas kontroliuoja Susitarimo įgyvendinimą.

II SKYRIUS

EKSPORTO KREDITŲ TERMINAI IR FINANSINĖS SĄLYGOS

Eksporto kreditų terminai ir finansinės sąlygos nagrinėjamos visose šiame skyriuje išdėstytose nuostatose, kurios yra tarpusavyje susijusios.

Susitarime yra apibrėžti oficialios paramos, kuri gali būti teikiama, terminų ir sąlygų apribojimai. Dalyvės sutinka, kad paprastai terminai ir finansinės sąlygos, kurios yra griežtesnės nei Susitarimo nuostatos, taikomos tam tikriems prekybos ar pramonės sektoriams. Dalyvės toliau laikosi tokių įprastų terminų ir finansinių sąlygų, ypač principo, jog grąžinimo terminai neturi viršyti prekių tinkamumo naudoti termino.

10. Pradinė įmoka, maksimali oficiali parama ir vietinės išlaidos

a) Dalyvės reikalauja, kad oficialios paramos objektu esančių prekių ir paslaugų pirkėjų pradinė įmoka būtų mažiausiai 15 % eksporto sutarties vertės kredito pradžioje arba iki jos, kaip apibrėžta XI priede. Norint apskaičiuoti pradinę įmoką, eksporto sutarties vertę galima proporcingai sumažinti, jei sandoris sudaromas dėl trečiosios šalies prekių ir paslaugų, kurioms neteikiama oficiali parama. Leidžiama finansuoti (apdrausti) 100 % priemokos sumos. Priemoka gali būti įtraukta arba neįtraukta į eksporto sutarties vertę. Po kredito pradžios mokami pasiliktieji mokėjimai šiuo atveju nėra pradinė įmoka.

b) Oficiali parama tokiai pradinei įmokai gali būti teikiama tik kaip draudimas ar garantija nuo įprastų rizikų iki kredito pradžios.

c) Išskyrus b ir d dalyse numatytas nuostatas, dalyvės neteikia oficialios paramos, jei ji viršija 85 % eksporto sutarties vertės, įskaitant trečiųjų šalių prekes ir paslaugas, bet neįtraukiant vietinių išlaidų.

d) Dalyvės gali teikti oficialią paramą vietinėms išlaidoms, jeigu:

- 1) visa bendra oficiali parama, suteikta pagal c ir d dalis, neviršija 100 % eksporto sutarties vertės. Todėl vietinių išlaidų kredito sąlygomis remiama suma neturi viršyti pradinės įmokos sumos;
- 2) oficiali parama vietinėms išlaidoms neteikiama palankesnėmis (mažiau ribojančiomis) sąlygomis už sutartąsias susijusiam eksportui sąlygas;
- 3) 11 straipsnio a dalyje nurodytoms I kategorijos šalims vietinės išlaidos oficialiai remiamos tik grynųjų draudimu.

11. Maksimalūs grąžinimo terminai pagal šalies klasifikaciją

a) I kategorijos šalys yra tos, kurios įtrauktos į Pasaulio banko gradacijos sąrašą ⁽¹⁾. Visos kitos šalys priskiriamos II kategorijai. Pasaulio banko gradacija tikslinama kasmet. Šalies kategorija pakeičiama tik tada, jei Pasaulio banko nustatyta jos kategorija nekinta dvejus metus iš eilės.

b) Klasifikuojant šalis, taikomi tokie veiklos kriterijai ir būdai:

- 1) remiantis šiuo Susitarimu, šalys klasifikuojamos pagal vienam gyventojui tenkančias bendrąsias nacionalines pajamas (toliau – BNP), apskaičiuotas Pasaulio banko siekiant sudaryti besiskolinančių šalių Pasaulio banko klasifikaciją;
- 2) tais atvejais, kai Pasaulio bankas neturi pakankamai informacijos, kad paskelbtų duomenis apie BNP vienam gyventojui, Pasaulio banko prašoma apskaičiuoti, ar aptariamąsios šalies BNP vienam gyventojui viršija dabartinę ribą, ar yra mažesnės nei ši riba. Ta šalis klasifikuojama pagal šį skaičiavimą, išskyrus, kai dalyvės nusprendžia daryti kitaip;
- 3) jei šalies klasifikacija pakeičiama pagal 11 straipsnio a dalį, toks pakeitimas įsigalioja praėjus dviem savaitėm nuo tos dienos, kai sekretoriatas visoms dalyvėms išsiuntinėja Pasaulio banko išvadą pagal pirmiau minėtus duomenis;
- 4) tais atvejais, kai Pasaulio bankas patikslina skaičius, toks patikslinimas Susitarimui negalioja. Tačiau šalies klasifikaciją galima pakeisti laikantis bendrosios linijos, o dalyvės pritartų pakeitimui dėl klaidingų ir praleistų skaičių, nustatytų vėliau tais pačiais kalendoriniais metais, kuriais sekretoriatas tuos skaičius išplatino pirmą kartą.

12. Maksimalūs grąžinimo terminai

Nedarant poveikio 13 straipsniui, maksimalus grąžinimo terminas kinta pagal paskirties šalies klasifikaciją, nustatytą remiantis 11 straipsnio kriterijais.

- a) I kategorijos šalims maksimalus grąžinimo terminas yra penkeri metai, esant galimybei susitarti dėl aštuonerių su puse metų, jei laikomasi 45 straipsnyje nustatytos išankstinių pranešimų tvarkos.
- b) II kategorijos šalims maksimalus grąžinimo terminas yra dešimt metų.
- c) Jei sutartis taikoma daugiau negu vienai paskirties šaliai, dalyvės turėtų sudaryti bendrąją liniją 55–60 straipsniuose nustatytą tvarka, kad susitartų dėl atitinkamų terminų.

13. Grąžinimo terminai jėgainėms, kurios nėra atominės elektrinės

a) Jėgainėms, kurios nėra atominės elektrinės, maksimalus grąžinimo terminas yra dvylika metų. Jei dalyvė ketina remti ilgesnį nei 12 straipsnyje nurodytą grąžinimo terminą, ji iš anksto praneša apie tai 45 straipsnyje nustatyta tvarka.

⁽¹⁾ Pagal Pasaulio banko kasmet tikslinamą šalių klasifikaciją bendrųjų nacionalinių pajamų (BNP) vienam gyventojui riba taikoma nustatant šalies kategorijos klasifikaciją; tokias ribas galite rasti EBPO tinklalapyje (www.oecd.org/ech/xcred).

b) Jėgainės, kurios nėra atominės elektrinės – tai visos jėgainės ar jų dalys, deginančios ne atominį kurą ir jas sudaro visi blokai, įrenginiai, medžiagos ir paslaugos (įskaitant personalo mokymą), tiesiogiai reikalingi tokioms jėgainėms statyti ir eksploatuoti. Į jas neįtraukiami dalykai, už kuriuos paprastai atsako pirkėjas, pvz., sąnaudos, susijusios su žemės parengimu, keliais, statybų miesteliais, elektros linijomis, skirstymo stotimis ir vandens tiekimu, taip pat išlaidomis, atsirandančiomis dėl oficialių patvirtinimo procedūrų (pvz., leidimai statybvietsiems, leidimai pakrauti kurą) pirkėjo šalyje, išskyrus:

- 1) kai skirstymo stoties pirkėjas yra tas pats subjektas kaip ir jėgainės pirkėjas – tuomet maksimalus grąžinimo terminas pirminei skirstymo stotčiai yra toks pats kaip ir jėgainei, kuri nėra atominė elektrinė (t. y. dvylika metų), ir
- 2) maksimalus grąžinimo terminas pastotėms, transformatoriams ir perdavimo linijoms, kurių minimali įtampos riba siekia 100 kv, yra toks pats kaip ir jėgainės, kuri nėra atominė elektrinė.

14. Pagrindinės kredito sumos grąžinimas ir palūkanų mokėjimas

- a) Pagrindinė eksporto kredito suma grąžinama lygiomis dalimis.
- b) Pagrindinė eksporto kredito suma grąžinama ir palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas šešis mėnesius, pirmąją įmoką sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios.
- c) Nuomos sandorių atvejais pagrindinė eksporto kreditų suma gali būti grąžinama lygiomis dalimis kartu su palūkanomis vietoj pagrindinės kredito sumos grąžinimo lygiomis dalimis, kaip nurodyta a dalyje.

d) Išskirtinėmis ir tinkamai pagrįstomis sąlygomis eksporto kreditai gali būti teikiami kitomis nei a–c dalyse išdėstytomis sąlygomis. Tokios paramos teikimas grindžiamas tuo, kad įsipareigojantis subjektas negauna lėšų ir negali laikytis kredito grąžinimo lygiomis dalimis kas šešis mėnesius grafiko, ir atitinka šiuos kriterijus:

- 1) viena ar kelios grąžinamos pagrindinės kredito sumos dalys per šešis mėnesius neviršija 25 % pagrindinės kredito sumos;
- 2) pagrindinė kredito suma grąžinama ne rečiau kaip kas dvylika mėnesių. Pirmoji pagrindinės kredito sumos įmoka sumokama ne vėliau kaip po dvylikos mėnesių nuo kredito pradžios, ir praėjus tokiam terminui, grąžinama ne mažiau kaip 2 % pagrindinės kredito sumos;
- 3) palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas dvylika mėnesių, pirmąją palūkanų įmoką sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios;

4) maksimali vidutinė grąžinimo termino svertinė trukmė neturi būti didesnė kaip:

- sandoriuose su valstybiniais pirkėjais (arba jei suteikiama valstybės grąžinimo garantija): ketveri su puse metų I kategorijos šalims ir penkeri metai bei trys mėnesiai II kategorijos šalims,
- sandoriuose su nevalstybiniais pirkėjais (ir be valstybės grąžinimo garantijos): penkeri metai I kategorijos šalims ir šešeri metai II kategorijos šalims,
- nepažeidžiant pirmesnėse dviejose įtraukose išdėstytų nuostatų, sandoriuose dėl pagal 13 straipsnį teikiamos paramos jėgainėms, kurios nėra atominės elektrinės – šešeri metai ir trys mėnesiai;

5) pagal 45 straipsnį dalyvė iš anksto praneša priežastis, dėl kurių neteikia a–c dalyse nurodytos paramos.

e) Nuo kredito pradžios mokėtinos palūkanos neapimamos.

15. Palūkanos, priemokos ir kiti mokesčiai**a) Palūkanoms nepriklauso:**

- 1) visi priemokų ar kitų mokesčių mokėjimai, skirti apdrausti ar garantuoti tiekėjų arba finansinius kreditus;
- 2) visi kiti su eksporto kreditu susiję mokėjimai: bankų mokesčiai ar komisiniai, išskyrus metinius ar pusmetinius bankų mokesčius, mokėtinus per grąžinimo terminą; ir
- 3) importuojančiosios šalies taikomi išskaitomi mokesčiai.

b) Jei oficiali parama teikiama tiesioginių kreditų (finansavimo) ar refinansavimo būdu, priemoka gali būti pridėta prie nominaliosios palūkanų normos vertės arba mokama kaip atskiras mokestis. Dalyvėms abi šios dalys turi būti tiksliai apibrėžtos atskirai.

16. Eksporto kreditų galiojimo terminas

Atskiros eksporto kredito ar kredito linijos terminai ir finansinės sąlygos, išskyrus 21 straipsnyje apibrėžtą komercinių palūkanų orientacinių normų (CIRR) galiojimo terminą, nustatomos ne ilgiau kaip šešiams mėnesiams iki galutinės įsipareigojimo datos.

17. Veiksmai, padedantys išvengti nuostolių arba sumažinti juos iki minimumo

Susitarimas nedraudžia eksporto kreditavimo ar finansavimo įstaigoms susitarti dėl palankesnių terminų ir finansinių sąlygų negu numatytosios Susitarime, jei tokio veiksmo imamasi paskyrus atlikti užsakymą pagal sutartį (jei eksporto kredito susitarimas ir papildomi dokumentai jau įsigaliojo) ir jei ketinama išvengti nuostolių ar juos sumažinti iki minimumo tik dėl galimų nemokėjimo atvejų ar mokėjimo reikalavimų.

18. Suderinimas

Dalyvė, atsižvelgdama į tarptautinius įsipareigojimus ir Susitarimo tikslą, pagal 42 straipsnį nustatytą tvarką gali suderinti terminus ir finansines sąlygas, kuriuos siūlo dalyvė ar šalis, kuri nėra dalyvė. Šio straipsnio nuostatas atitinkantys terminai ir finansinės sąlygos atitinka I ir II skyrių ir, prireikus, I, II, III, IV ir X priedų nuostatas.

19. Minimalios nekintamosios palūkanų normos, taikomos teikiant oficialią finansinę paramą

a) Dalyvės, teikiančios oficialią finansinę paramą paskolų su nekintamosiomis palūkanomis forma, taiko CIRR atitinkančias minimalias palūkanų normas. CIRR nustatomos pagal šiuos principus:

- 1) CIRR turėtų rodyti paskutines komercines skolinimo palūkanų normas atitinkamos valiutos šalies rinkoje;
- 2) CIRR turėtų būti artimos šalies pirmos klasės paskolos gavėjams taikomai normai;
- 3) CIRR turėtų būti grindžiamos finansavimo su nekintamosiomis palūkanomis suteikimo kaina;
- 4) CIRR neturėtų iškreipti šalies konkurencijos sąlygų ir
- 5) CIRR turėtų būti artimos normai, taikomai pirmos klasės užsienio paskolos gavėjams.

b) Oficialios finansavimo paramos teikimas neturi iš dalies ar visiškai padengti ar kompensuoti atitinkamos kredito rizikos priemokos, kurią reikia mokėti už negrąžinimo riziką pagal 23 straipsnio nuostatas.

20. CIRR Nustatymas

a) Norėdama nustatyti CIRR, kiekviena dalyvė pradžioje savo nacionalinei valiutai pasirenka vieną iš šių dviejų bazinių palūkanų normų sistemų:

- 1) trejų metų Vyriausybės obligacijų palūkanų normas, kurių mokėjimo terminas yra iki penkerių metų imtinai, penkerių metų Vyriausybės obligacijų palūkanų normas, kurių mokėjimo terminas yra daugiau nei penkeri metai ir iki aštuonerių su puse metų imtinai, ir septynerių metų Vyriausybės obligacijų palūkanų normas, kurių mokėjimo terminas yra daugiau nei aštuoneri su puse metų, arba

2) visiems mokėjimo terminams penkerių metų Vyriausybės obligacijų palūkanų normas.

Dalyvės susitaria dėl bazinių palūkanų normų sistemos išimčių.

- b) CIRR nustatomos kaip nekintama 100 bazinių punktų marža virš atitinkamų kiekvienos dalyvės bazinių palūkanų normų, nebent kai dalyvės susitaria kitaip.
- c) Kitos dalyvės taiko nustatytą CIRR konkrečia valiuta, jei nusprendžia finansuoti ta valiuta.
- d) Dalyvė gali keisti savo bazinės palūkanų normos sistemą, apie tai pranešdama prieš šešis mėnesius ir pasitarusi su kitomis dalyvėmis.
- e) Dalyvė arba šalis, kuri nėra dalyvė, gali prašyti nustatyti pastarosios šalies valiutos CIRR. Pasitarusi su suinteresuotąja šalimi, kuri nėra dalyvė, dalyvė arba sekretoriatas minėtos šalies vardu gali pateikti pasiūlymą dėl CIRR nustatymo ta valiuta, taikydama 55–60 straipsniais nustatytą bendrosios linijos tvarką.

21. CIRR Galiojimas

Sandoriui taikoma palūkanų norma nustatoma ne ilgesniam kaip 120 dienų terminui. Prie CIRR pridedama 20 bazinių punktų marža, jei oficialios finansavimo paramos terminai ir sąlygos nustatomi iki sutarties dienos.

22. CIRR Taikymas

- a) Jei oficiali parama teikiama paskoloms su kintamosiomis palūkanomis, bankai ir kitos finansų įstaigos negali visam paskolos terminui siūlyti mažesnėsios iš šių dviejų normų: CIRR (galiojančios pradinės sutarties metu) arba trumpalaikės rinkos palūkanų normos.
- b) Jei paskolos gavėjas savanoriškai anksčiau termino grąžina paskolą ar jos dalį, jis kompensuoja paramą suteikusiai valstybės institucijai visas išlaidas ir nuostolius, patirtus dėl tokio ankstyvo paskolos grąžinimo, įskaitant valstybės institucijos išlaidas, patirtas dėl ankstyvo grąžinimo pakeitus pajamų iš nekintamosios palūkanų normos dalį.

23. Priemoka už kredito riziką

Dalyvės nustato priemoką prie palūkanų už eksporto kreditų negrąžinimo riziką. Dalyvių nustatomos priemonių normos atitinka rizikos lygį, užtikrina konvergenciją ir nėra nepakankamos padengti ilgalaikės veiklos sąnaudas ir nuostolius.

24. Minimalios priemonių normos pagal šalies ir politinę riziką

Dalyvės nustato ne mažesnę kaip taikytiną minimalią priemonių normą (MPR) už politinę kredito riziką ir šalies kredito riziką, neatsižvelgdama, ar pirkėjas (paskolos gavėjas) yra privatus ar valstybės subjektas.

a) Taikytina MPR yra nustatoma pagal šiuos veiksnius:

- taikytina šalies rizikos klasifikacija, kaip apibrėžta 25 straipsnyje,
- ar oficialiai remiamo eksporto kredito draudimas teikiamas tik pagal šalies riziką, kaip apibrėžta 25 straipsnio a dalyje,
- rizikos terminas (t. y. rizikos perspektyva arba HOR),
- draudimo procentinė dalis ir oficialiai remiamo eksporto kreditavimo produktų kokybė, kaip apibrėžta 27 straipsnyje, ir
- bet koks taikomas šalies rizikos ribojimo (neįtraukimo) būdas, kaip apibrėžta 28 straipsnyje.

b) MPR išreiškiama kredito procentinėmis pagrindinės sumos vertės dalimis taip, tarsi priemokos būtų visiškai surenkamos pirmąją kredito dieną. MPR skaičiuoti naudojama matematinė formulė yra pateikta VI priede.

- c) 0 kategorijai priskiriamoms šalims, kaip nurodyta 25 straipsnyje, MPR nenustatyta, tačiau dalyvės neturi nustatyti tokių priemonių normų, kurios sumažintų privačios rinkos kainas.
- d) Iš esmės 7 kategorijos „didžiausios rizikos“ šalims taikomos atitinkamos pridėtinės priemonių normos, viršijančios tai kategorijai nustatytas MPR. Šias pridėtinės priemonių normas nustato oficialią paramą teikianti dalyvė.
- e) Skaičiuojant MPR sandoriui, taikytina šalies rizikos klasifikacija yra pirkėjo šalies klasifikacija, išskyrus, kai:
- trečiojoje šalyje pagal garantuojamą skolos sumą kreditingas subjektas suteikia visam kredito terminui neatšaukiamą, besąlyginę, paprastą suteikiamą, teisiškai galiojančią ir vykdytiną viso skolos grąžinimo išipareigojimo garantiją, gali būti taikoma tos šalies, kurioje yra įsikūręs garantas, rizikos klasifikacija arba
 - 26 straipsnyje nurodyta daugiašalė ar regioninė institucija veikia arba kaip paskolos gavėja, arba kaip sandorio garantas, taikytina šalies rizikos klasifikacija gali būti šalies, kurioje yra įsikūręs garantas, atitinkamos dalyvaujančios daugiašalės ar regioninės institucijos klasifikacija.
- f) Kriterijai ir sąlygos, susiję su šalies rizikos klasifikacijos taikymu, 24 straipsnio e dalies pirmoje ir antroje įtraukose nurodytais atvejais yra pateikti VII priede.
- g) Jei oficiali parama apsiriboja tik šalies rizika, apibrėžta 25 straipsnio a dalyje, t. y. visiškai neįtraukiant draudimo nuo pirkėjo (paskolos gavėjo) rizikos, MPR sumažinama 10 % Šis skaičiavimas VI priede yra apibrėžtas matematinė formule, taikoma skaičiuoti MPR.
- h) MPR apskaičiuoti naudojama HOR formulė – tai pusė išmokėjimo termino sudėjus su visu grąžinimo terminu pagal įprastą eksporto kreditų grąžinimo tvarką, t. y. kredito grąžinimas ir palūkanų, susikaupusių per šešis mėnesius nuo kredito pradžios, mokėjimas lygiomis dalimis kas šešis mėnesius. Eksporto kreditams, kuriems taikoma neįprasta grąžinimo tvarka, apskaičiuojamas lygiavertis grąžinimo terminas (išreikštas mokėjimais lygiomis dalimis, kurie mokami kas šešis mėnesius), taikant tokią formulę: lygiavertis grąžinimo terminas = (grąžinimo termino vidutinė svertinė trukmė – 0,25)/0,5.
- i) Pirmiau minėtos e dalies pirmoje įtraukoje nurodytais atvejais MPR taikanti dalyvė, apskaičiuodama priemonės normą, kuri yra mažesnė nei pirkėjo šaliai taikytina minimali priemonės norma, pagal 44 straipsnio a dalį apie tai praneša iš anksto. 24 straipsnio e dalies antroje įtraukoje arba to paties straipsnio g dalyje nurodytu atveju MPR taikanti dalyvė pagal 45 straipsnio a dalį apie tai praneša iš anksto.

25. Šalių rizikos klasifikavimo metodika

Šalys klasifikuojamos pagal tai, ar jos gali grąžinti užsienio skolas (šalies kredito rizika).

a) Yra penkios šalies kredito rizikos dalys:

- bendras grąžinimo moratoriumas, dėl kurio nusprendžia pirkėjo (paskolos gavėjo, garanto) šalies Vyriausybė ar ta šalies įstaiga, per kurią atliekamas grąžinimas,
- politiniai įvykiai ir (arba) ekonominiai sunkumai, kylantys už pranešančiosios šalies dalyvės ribų arba įstatyminės arba administracinės priemonės, kurių imamasi už pranešančiosios šalies dalyvės ribų ir kurios neleidžia pervesti už kreditą sumokėtų lėšų arba vilkina tokių pervedimą,
- teisinės nuostatos, patvirtintos pirkėjo (paskolos gavėjo, garanto) šalyje, teigiančios, kad šalies valiuta atliktas grąžinimas yra galiojantis skolos grąžinimas, nors dėl valiutų kursų svyravimų toks grąžinimas, jį konvertavus į kredito valiutą, nebedengia skolos sumos lėšų pervedimo dieną,
- bet kuri kita užsienio šalies Vyriausybės priemonė ar sprendimas, neleidžiantis grąžinti kredito, ir
- *force majeure* atvejai, vykstantys neatsižvelgiant į pranešančiąją šalį dalyvę: karas (įskaitant pilietinį karą), turto konfiskavimas, revoliucija, riaušės, pilietiniai neramumai, ciklonai, potvyniai, žemės drebėjimai, ugnikalnių išsiveržimai, potvynių bangos ir branduolinės avarijos.

- b) Šalys yra priskiriamos vienai iš aštuonių šalies rizikos kategorijų (0–7). MPR yra nustatytos 1–7 kategorijoms, bet ne 0 kategorijai, nes šios kategorijos šalių rizikos lygis yra laikomas nedideliu.
- c) Dideles pajamas gaunančios šalys, kurios yra EBPO narės, kaip kasmet pagal BNP vienam gyventojui jas apibrėžia Pasaulio bankas, yra priskiriamos 0 kategorijai.
- Nustatant MPR, visos 0 kategorijai priskiriamos EBPO šalys dėl didelių pajamų statuso toliau priskiriamos 0 kategorijai iki kol jų BNP nebesiekia didelių pajamų BNP ribos dvejus metus iš eilės; tuomet šalies klasifikacija turėtų būti patikslinta pagal 25 straipsnio d–f dalis.
- Visos EBPO šalys, kurios dvejus metus iš eilės viršija didelių pajamų ribą, pagal apibrėžimą priskiriamos 0 kategorijai. Tokia klasifikacija įsigalioja iškart po sekretoriato pranešimo apie Pasaulio banko apibrėžtą šalies statusą.
- Kitos šalys, kurių rizikos lygis vertinamas panašiai, taip pat gali būti priskiriamos 0 kategorijai.
- d) Visos šalys, išskyrus dideles pajamas gaunančias EBPO šalis⁽¹⁾, skirstomos pagal šalių rizikos klasifikavimo metodiką, kurią sudaro:
- šalies rizikos vertinimo modelis (toliau – modelis), pagal kurį atliekamas kiekybinis šalies kredito rizikos vertinimas, kiekvienai šaliai grindžiamas trimis rizikos veiksnių grupėmis: dalyvių mokėjimų patirtimi, finansine padėtimi ir ekonomine padėtimi. Modelio metodiką sudaro skirtingi veiksmas, įskaitant visų trijų rizikos veiksnių grupių vertinimą ir rizikos veiksnių grupių derinimą bei lankstų vertinimą,
- kokybinis modelio rezultatų vertinimas yra atliekamas kiekvienai šaliai atskirai, kartu vertinant politinę riziką ir (arba) kitus rizikos veiksnius, į kuriuos modelyje visiškai ar iš dalies neatsižvelgiama. Prireikus dėl to gali tekti keisti įvertinimą pagal kiekybinį modelį, kad atspindėtų galutinis šalies kredito rizikos įvertinimas.
- e) Šalių rizikos klasifikacijos kontroliuojamos nuolat ir tikslinamos bent kartą per metus, o sekretoriatas operatyviai praneša apie šalių rizikos klasifikavimo metodikos pokyčius. Kai šalies klasifikacija keičiama žemesne ar aukštesne, dalyvės ne vėliau kaip per penkias darbo dienas nuo sekretoriato pranešimo apie klasifikacijos pakeitimą nustato MPR dydžio ar didesnes priemonių normas, siedamos jas su nauja šalies rizikos kategorija.
- f) Sekretoriatas paskelbia taikytinas šalių rizikos klasifikacijas.

26. Daugiašalių ir regioninių institucijų klasifikavimas

Daugiašalės ir regioninės institucijos yra atitinkamai klasifikuojamos ir jų klasifikacija tikslinama. Sekretoriatas paskelbia tokias taikytinas klasifikacijas.

27. Oficialios eksporto kreditavimo paramos procentinė dalis ir kokybė

MPR yra diferencijuojamos, atsižvelgiant į skirtingą eksporto kreditavimo produktų kokybę ir procentinę dalyvių teikiamos paramos dalį, kaip apibrėžta VI priede. Diferencijavimas yra grindžiamas eksportuotojo pozitūriu (kad būtų pašalintas konkurencinis poveikis, atsirandantis dėl skirtingos eksportuotojui (finansų įstaigai) pateikto produkto kokybės).

- a) Eksporto kreditavimo produkto kokybė – tai jo kategorija (draudimas, garantija ar tiesioginis kreditavimas (finansavimas)), o draudžiant produktus ji rodo, ar reikalavimų laukimo termino metu (laikotarpis nuo dienos, kai pirkėjas (paskolos gavėjas) turi sumokėti, ir nuo dienos, kai draudikas turi atlyginti išlaidas eksportuotojui (finansų įstaigai)) palūkanos dengiamos netaikant papildomo mokesčio.

⁽¹⁾ Administraciniais tikslais kai kurios šalys, kurios paprastai negauna oficialiai remiamų eksporto kreditų, gali būti neklasifikuojamos.

b) Visi dalyvių turimi eksporto kreditavimo produktai skirstomi į šias tris kategorijas:

- už standartą mažesnis produktas, t. y. draudimas nedengiant palūkanų reikalavimų laukimo termino metu ir draudimas dengiant palūkanas reikalavimų termino metu, taikant atitinkamą papildomą priemokos mokesį,
- standartinis produktas, t. y. draudimas dengiant palūkanas reikalavimų termino metu be atitinkamo papildomo priemokos mokesčio ir tiesioginis kreditavimas (finansavimas), ir
- už standartą didesnis produktas, t. y. garantijos.

28. Pasirinktų šalių rizikos elementų neįtraukimas ir šalių rizikos apribojimo būdai

Dalyvės pagal VIII priede išdėstytus konkrečius kriterijus ir sąlygas gali neįtraukti kai kurių šalių rizikos dalių arba naudoti apibrėžtus šalių rizikos apribojimo būdus, išvardytus 28 straipsnio b dalyje, ir dėl to MPR nustatymo formulėje, taikydamos šalies rizikos apribojimo (neįtraukimo) faktorių (MEF), nustatyti mažesnę taikytiną MPR. MEF nustatomas taip:

a) neįtraukiant pasirinktų šalių kredito rizikos dalių į oficialų eksporto kredito draudimą:

- kai į draudimą neįtraukiamos tik trys pirmosios šalių kredito rizikos dalys, nurodytos 25 straipsnio a dalyje, gali būti taikoma 0,5 MEF norma,
- kai į draudimą neįtraukiamos tik ketvirtoji ir penktoji šalių kredito rizikos dalys, nurodytos 25 straipsnio a dalyje, gali būti taikoma 0,2 MEF norma;

b) kalbant apie toliau nurodytus rizikos apribojimo būdus, taikytinos MPR ir kriterijai bei sąlygos, kuriais remiantis MEF gali būti taikomas, kaip apibrėžta VIII priede:

- užsienio ateities sandorių srauto sistema kartu su užsienio sąlyginio deponavimo sąskaita,
- tvirta užsienio garantija,
- turtu pagrįsta užsienio garantija,
- turtu garantuotas ir turtu pagrįstas užsienio finansavimas,
- bendras finansavimas kartu su tarptautinėmis finansų institucijomis (TFI),
- finansavimas vietine valiuta,
- trečiosios šalies draudimas arba sąlyginė garantija,
- skolininkas, kurio rizikos lygis mažesnis nei valstybės rizikos lygis;

c) daugiau nei vieno šalių rizikos apribojimo būdų, išvardytų 28 straipsnio b dalyje, taikymas neturi tiesioginio bendro poveikio taikytinam MEF. Pasirenkant tinkamą MEF, norint suderinti šalių rizikos apribojimo būdus, atsižvelgiama į tai, kad du ar daugiau būdų gali turėti pasikartojantį poveikį tokioms pat šalių kreditavimo rizikos rūšims. Jei yra toks poveikis, paprastai nustatant tinkamą taikytiną MEF, svarstoma tik geriausios kokybės garantija;

d) 28 straipsnio a–c dalyse nurodytais atvejais MPR taikančios dalyvės pagal 44 straipsnio a dalį apie tai praneša iš anksto;

e) 28 straipsnio b dalyje pateiktas šalių rizikos apribojimo būdų sąrašas nėra galutinis. Pagal 66 straipsnį dalyvės stebi ir keičia ekspertų grupę, kuri tiria šiuos būdus, įskaitant VIII priede išvardytus taikytinus kriterijus, sąlygas, aplinkybes ir MEF.

29. Minimalių priemokos normų galiojimo tikslinimas pagal šalies ir politinę kredito riziką

- a) Siekiant įvertinti MPR tinkamumą ir, prireikus, numatyti mažėjančius ar didėjančius pakeitimus, lygiagrečiai taikomos trys priemokos grįžtamojo ryšio priemonės (PFT), skirtos kontroliuoti ir keisti MPR.
- b) Grynąjų pinigų srautų PFT ir padidėjimų PFT – tai apskaitos būdai, kuriais pagal suminį šalių rizikos kategorijos ir rizikos perspektyvos rodiklį vertinamas MPR pagrįstumas, remiantis faktiniais dalyvių duomenimis apie šalies ir politinę eksporto kreditų riziką, pagal kuriuos nustatoma MPR.
- c) Trečiąją PFT sudaro keturios privačios rinkos rodiklių grupės ⁽¹⁾, kurios suteikia informaciją apie rinkos kainas pagal šalies ir politinę kredito riziką.

III SKYRIUS

SĄLYGOTOSIOS PAGALBOS NUOSTATOS**30. Bendrieji principai**

- a) Dalyvės susitaria dėl bendro principo, kad jų politika dėl eksporto kreditų ir sąlygotosios pagalbos turi būti papildanti. Eksporto kreditavimo politika turėtų būti grindžiama atvira konkurencija ir laisvu rinkos jėgų veikimu. Įgyvendinant sąlygotosios pagalbos politiką, turėtų būti teikiami reikiami išorės ištekliai šalims, sektoriams ar projektams, kurie turi galimybę gauti nedidelį rinkos finansavimą arba jo negauna. Sąlygotosios pagalbos politika turėtų užtikrinti geriausių pinigų atitinkančią vertę, sumažinti prekybos iškraipymus iki minimumo ir prisidėti prie plėtrai veiksmingo šių išteklių panaudojimo.
- b) Susitarimo sąlygotosios pagalbos nuostatos netaikomos daugiašalių ar regioninių institucijų pagalbos programoms.
- c) Šie principai iš anksto nelemia Pagalbos plėtrai komiteto (DAC) nuomonės dėl sąlygotosios ar nesąlygotosios pagalbos kokybės.
- d) Dalyvė gali prašyti papildomos informacijos apie bet kokios formos pagalbos sąlygojimą. Jei neaišku, ar tam tikras finansavimo būdas patenka į XI priede pateiktą sąlygotosios pagalbos apibrėžimo sritį, pagalbą teikianti šalis pateikia įrodymų, kuriais įrodomi visi teiginiai apie tai, kad pagal XI priede pateiktą apibrėžimą pagalba iš tikrųjų yra „nesąlygotoji“.

31. Sąlygotosios pagalbos formos

Sąlygotoji pagalba gali būti tokių formų:

- a) oficialios paramos plėtrai (ODA) paskolos, apibrėžiamos „Pagrindiniuose DAC susieto finansavimo ir sąlygotosios bei iš dalies nesąlygotosios oficialios paramos plėtrai principuose (1987 m.)“;
- b) ODA subsidijos, apibrėžiamos „Pagrindiniuose DAC susieto finansavimo ir sąlygotosios bei iš dalies nesąlygotosios oficialios paramos plėtrai principuose (1987 m.)“; ir
- c) kiti oficialūs srautai (OOF), į kuriuos įtraukiamos subsidijos ir paskolos, bet neįtraukiamas Susitarimą atitinkančio oficialiai remiamo eksporto kreditavimas; arba
- d) bet koks susiejimas, pvz., teisiškai ar faktiškai mišrus finansavimas, kontroliuojamas pagalbą teikiančios šalies, skolintojo ar paskolos gavėjo, kurį sudaro dvi ar daugiau prieš tai nurodyto ir (arba) toliau nurodyto finansavimo dalių:
 - 1) eksporto kredito, oficialiai remiamo tiesioginiu kreditavimu (finansavimu), refinansavimu, palūkanų normos subsidijomis, garantijomis ar draudimu, kuriam taikomas Susitarimas, ir
 - 2) kitų lėšų rinkos ar panašiomis į rinkos sąlygomis, arba pirkėjo pradinės įmokos.

⁽¹⁾ Privačios rinkos rodikliai: Vyriausybės obligacijos, analogų principų pritaikymo metodas, netesybų rinka ir sindikuota paskola.

32. Susietas finansavimas

- a) Susietas finansavimas gali būti įvairių formų, įskaitant mišrius kreditus, mišrų finansavimą, jungtinį finansavimą, lygiagrečių finansavimą arba vienkartinį bendrą sandorį. Pagrindinis tokio finansavimo bruožas yra tas, kad visose jo rūšyse yra:

- lengvatinė dalis, teisiškai ar faktiškai susieta su nelengvatinė dalimi,
- viena finansavimo paketo dalis arba visas finansavimo paketas, kuris iš esmės yra sąlygotoji pagalba, ir
- lengvatinės lėšos, kurias galima gauti tik tada, jei pagalbą gaunanti šalis priima susietą ne lengvatinę dalį.

- b) „Faktinį“ susiejimą ar ryšį lemia šie veiksniai:

- neoficialūs pagalbą gaunančiosios ir pagalbą teikiančiosios šalių valdžios institucijų susitarimai,
- pagalbą teikiančiosios šalies ketinimas panaudoti ODA, kad būtų lengviau patvirtinti finansavimo paketą,
- veiksmingas viso finansavimo paketo susiejimas su pirkimais pagalbą teikiančioje šalyje,
- sąlygotasis ODA statusas ir konkursų skelbimo ar sutarčių sudarymo kiekvienam finansavimo sandoriui priemonės arba
- bet kuris kitas DAC arba dalyvių įvardytas būdas, kuriame yra dviejų ar daugiau finansavimo dalių *de facto* ryšys.

- c) Toliau nurodyti būdai netrukdo nustatyti „faktinį“ susiejimą ar ryšį:

- sutarties suskaidymas, atskirai pranešant apie vienos sutarties sudedamąsias dalis,
- keliais etapais finansuojamų sutarčių suskaidymas,
- nepranešimas apie tarpusavyje susijusias sutarties dalis ir (arba)
- nepranešimas dėl to, kad finansavimo paketo dalis yra nesąlygotoji.

33. Šalies tinkamumas gauti sąlygotąją pagalbą

- a) Sąlygotoji pagalba neteikiama šalims, kurių BNP vienam gyventojui yra pakankamos, kad jos neturėtų teisės gauti septyniolikos metų paskolų iš Pasaulio banko. Pasaulio bankas perskaičiuoja šios kategorijos ribą kiekvienais metais ⁽¹⁾. Šalies klasifikacija pakeičiama tik tada, jei Pasaulio banko nustatyta jos kategorija nekinta dvejus metus iš eilės;

- b) Klasifikuojant šalis, taikomi tokie veiklos kriterijai ir tvarka:

- 1) Susitarimo tikslais klasifikacija nustatoma pagal BNP vienam gyventojui, kurias apskaičiuoja Pasaulio bankas, kad galėtų suklasifikuoti besiskolinančias šalis. Sekretoriatas skelbia šią klasifikaciją;
- 2) kai Pasaulio bankas neturi pakankamai informacijos, kad paskelbtų duomenis apie BNP vienam gyventojui, jo prašoma apskaičiuoti, ar aptariamąsios šalies BNP vienam gyventojui viršija ar yra mažesnės už dabartinę ribą. Ta šalis klasifikuojama pagal apskaičiuotą rezultatą, nebent dalyvės susitaria veikti kitaip;

⁽¹⁾ Remiantis Pasaulio banko kasmet tikslinama šalių klasifikacija, bendrųjų nacionalinių pajamų (BNP) vienam gyventojui riba bus naudojama vertinant šalies tinkamumą gauti sąlygotąją pagalbą. Šios ribos yra pateiktos EBPO tinklalapyje (www.oecd.org/ech/xcred).

- 3) jei šalies tinkamumas gauti sąlygotąją pagalbą pasikeičia pagal 33 straipsnio a dalį, klasifikacijos pakeitimas įsigalioja praėjus dviem savaitėms nuo to laiko, kai visoms dalyvėms išsiuntinėjamos išvados, padarytos pagal prieš tai nurodytus Pasaulio banko duomenis. Iki klasifikacijos pakeitimo įsigaliojimo dienos negalima pranešti apie sąlygotosios pagalbos finansavimą naujai reikalavimus atitinkančiai šaliai; po tos dienos negalima pranešti apie sąlygotosios pagalbos finansavimą naujai remiamai šaliai, išskyrus tai, kad galima pranešti apie atskirus sandorius, kuriems taikoma anksčiau paskirta kredito linija iki jos galiojimo pabaigos (ne ilgiau kaip vieneri metai nuo įsigaliojimo dienos);
- 4) tais atvejais, kai Pasaulio bankas patikrina ir pataiso skaičius, tokio patikrinimo ir pataisymo nesilaikoma Susitarimo atžvilgiu. Vis dėlto šalies klasifikaciją galima pakeisti bendrosios linijos būdu atitinkama 55–60 straipsniuose nustatyta tvarka, o dalyvės priima pakeitimą dėl padarytų skaičių klaidų ir praleidimų, po to pripažįstamų tais pačiais kalendoriniais metais, kuriais sekretoriatas pirmą kartą išplatino skaičius;
- 5) nepaisant šalių, kurios yra netinkamos ar tinkamos gauti sąlygotąją pagalbą, klasifikacijos, dalyvės turėtų vengti teikti bet kokios sąlygotosios pagalbos kreditą Baltarusijai, Bulgarijai, Rumunijai, Rusijos Federacijai ir Ukrainai, išskyrus besąlygines subsidijas, paramą maistui ir humanitarinę pagalbą, taip pat pagalbą, skirtą sumažinti branduolinių ar didelių pramonės objektų avarijų padarinius arba užkirsti kelią tokioms avarijoms. Jei kurios nors pirmiau paminėtų šalių BNP vienam gyventojui viršytų Pasaulio banko nustatytą ribą, kurią pasiekusi šalis negali gauti septyniolikos metų paskolos, trejus metus iš eilės šalių tinkamumas gauti tokį kreditą būtų vertinamas pagal 33 straipsnio a dalies ir b dalies 1–4 punktų nuostatas, taip pat pagal visas kitas Susitarimo sąlygotosios pagalbos nuostatas⁽¹⁾.

34. Projekto tinkamumas gauti sąlygotąją pagalbą

- a) Sąlygotoji pagalba neteikiama valstybiniais ar privatiems projektams, kurie paprastai turi būti ekonomiškai perspektyvūs, jei jie būtų finansuojami rinkos ar Susitarimo sąlygomis.
- b) Pagrindiniai tokio tinkamumo gauti pagalbą patikrinimo būdai yra šie:
 - ar projektas finansiškai neperspektyvus – ar projektas negali, esant atitinkamoms pagal rinkos principus nustatytoms kainoms, sukurti pinigų srauto, kurio pakaktų padengti projekto veiklos sąnaudas ir mokėti palūkanas už panaudotą kapitalą, tai – pirmas pagrindinis patikrinimo būdas, arba
 - ar galima pagrįstai daryti išvadą, paremtą bendravimu su kitomis dalyvėmis, kad projekto negalima finansuoti rinkos ar Susitarimo sąlygomis. Tai – antras pagrindinis patikrinimo būdas. Kalbant apie projektus, kurie viršija 50 mln. specialiųjų skolinimo teisių (SST), reikia konkrečiai vertinti, ar galima finansuoti projektą rinkos ar Susitarimo sąlygomis, atsižvelgiant į tokios pagalbos tinkamumą.
- c) b punkte nurodytų pagrindinių patikrinimo būdų tikslas – apibrėžti projekto vertinimą, kad būtų nustatyta, ar jį reikia finansuoti taikant tokią pagalbą, ar eksporto kreditavimu rinkos ar Susitarimo sąlygomis. Tikimasi, kad vykstant 48–50 straipsniuose nurodytoms konsultacijoms, ilgainiui bus sudaryta specialistų grupė, kuri eksporto kreditavimo ir pagalbos įstaigoms daug tiksliau apibrėš *ex ante* gaires dėl ribos tarp dviejų projektų kategorijų.

35. Minimali lengvatų dalis

Dalyvės neteikia sąlygotosios pagalbos, kurios lengvatų dalis nėra 35 % arba 50 %, kai pagalbą gaunančioji šalis yra mažiau išsivysčiusi šalis (MIŠ), išskyrus toliau išvardytus atvejus, kuriems taip pat netaikomos 47 straipsnio a dalyje išdėstytos pranešimo procedūros:

- a) techninė pagalba: sąlygotoji pagalba, jei oficialios paramos plėtrai dalį sudaro tik techninis bendradarbiavimas, kuris yra mažesnis kaip trys procentai visos sandorio vertės arba vienas milijonas SST, atsižvelgiant į mažesnę sumą, ir

⁽¹⁾ Kaip apibrėžta 33 straipsnio b dalies 5 punkte, atominės elektrinės uždarymas gali būti laikomas humanitarine pagalba. Įvykus branduolinei arba didelei pramonės objekto avarijai, kuri sukelia didelę taršą kitose šalyse, bet kuri nukentėjusi dalyvė gali suteikti sąlygotąją pagalbą, kad būtų pašalinti arba sumažinti tokios avarijos padariniai. Iškilus dideliame pavojui, kad tokia avarija įvyks, bet kuri galimai nukentėjusioji dalyvė, ketinanti suteikti pagalbą norint išvengti avarijos, iš anksto apie tai praneša pagal 46 straipsnį. Kitos dalyvės, atsižvelgdamos į ypatingas aplinkybes, pritaria paspartintoms sąlygotosios pagalbos skyrimo procedūroms.

- b) maži projektai: mažesni nei vieno milijono SST kapitalo projektai, kurie finansuojami tik pagalbos plėtrai subsidijomis.

36. Šalies ar projekto tinkamumo gauti sąlygotąją pagalbą nuostatų netaikymas

- a) 33 ir 34 straipsnių nuostatos netaikomos sąlygotajai pagalbai, jei lengvatų dalis yra 80 ar daugiau proc., išskyrus tokią sąlygotąją pagalbą, kuri yra 32 straipsnyje apibrėžto susieto finansavimo paketo dalis.
- b) 34 straipsnio nuostatos netaikomos sąlygotajai pagalbai, kurios vertė mažesnė kaip du milijonai SST, išskyrus tokią sąlygotąją pagalbą, kuri yra 32 straipsnyje apibrėžto susieto finansavimo paketo dalis.
- c) 33 ir 34 straipsnių nuostatos netaikomos sąlygotajai pagalbai Jungtinių Tautų apibrėžtomis MIŠ.
- d) Nepaisant 33 ir 34 straipsnių nuostatų, dalyvė gali išimties tvarka teikti paramą vienu iš toliau nurodytų būdų:
- bendrosios linijos tvarka, nustatyta XI priede ir apibrėžta 55–60 straipsniuose, arba
 - pagalbos pagrindimu, remiamu pakankamai didelės dalyvių dalies, kaip apibrėžta 48 ir 49 straipsniuose, arba
 - raštu EBPO Generaliniam sekretoriui 50 straipsnyje nustatyta tvarka, kuris, kaip dalyvės tikisi, nebus įprastas ir dažnas.

37. Sąlygotosios pagalbos lengvatų dalies skaičiavimas

Sąlygotosios pagalbos lengvatų dalis yra skaičiuojama taikant tą patį metodą, kurį taiko DAC subsidijos daliai nustatyti, išskyrus tai, kad:

- a) diskonto norma, taikoma skaičiuojant paskolos lengvatų dalį tam tikra valiuta, t. y. diferencijuota diskonto norma (DDR), keičiama kartą per metus sausio 15 d. ir skaičiuojama taip:

— CIRR vidurkis + marža,

Marža (M) pagal grąžinimo terminus (R) skaičiuojama taip:

R	M
Mažiau kaip 15 metų	0,75
Nuo 15 iki 20 metų	1,00
Nuo 20 iki 30 metų	1,15
Nuo 30 metų	1,25

- visoms valiutoms CIRR vidurkis skaičiuojamas pagal mėnesio CIRR vidurkį, galiojantį šešis mėnesius nuo praėjusių metų rugpjūčio 15 d. iki einamųjų metų vasario 14 d. Apskaičiuota norma, įskaitant maržą, suapvalinama iki artimiausių 10 bazinių punktų. Jei konkrečiai valiutai yra daugiau kaip viena CIRR, skaičiuojant taikoma ilgiausio grąžinimo termino CIRR, kaip apibrėžta 20 straipsnio a dalyje.

- b) Pagrindinė lengvatų dalies skaičiavimo data yra XI priede apibrėžta kredito pradžia.
- c) Norint apskaičiuoti bendrą susieto finansavimo paketo lengvatų dalį, toliau nurodytų kreditų, lėšų ir mokėjimų lengvatų dalys laikomos lygiomis nuliui:
- Susitarimą atitinkančio eksporto kreditavimas,
 - kitos lėšos rinkos ar panašia kaina,

— kitos oficialios lėšos, kurių lengvatų dalis yra mažesnė už minimumą, leistiną pagal 35 straipsnį, išskyrus suderinimo atvejus, ir

— pirkėjo pradinė įmoka.

Mokėjimai, kurie nėra laikomi grynujų pinigų mokėjimais, kredito pradžioje arba iki jos įtraukiami į lengvatų dalies skaičiavimą.

- d) Diskonto norma suderinant: suderinant pagalbą, vienodas suderinimas – tai suderinimas su vienoda lengvatų dalimi, kuri perskaičiuojama taikant suderinimo metu galiojančią diskonto normą.
- e) Vietinės sąnaudos ir trečiųjų šalių pirkimai įtraukiami į lengvatų dalies skaičiavimą tik tada, jei juos finansuoja pagalbą teikiančioji šalis.
- f) Bendra paketo lengvatų dalis nustatoma dauginant nominaliąją kiekvienos paketo dalies vertę iš kiekvienos dalies atitinkamos lengvatų dalies, sudedant rezultatus ir visą skaičių dalinant iš bendros nominaliosios sudedamųjų dalių vertės.
- g) Konkrečiai paramos paskolai taikoma diskonto norma – tai pranešimo metu galiojanti norma. Tačiau skubaus pranešimo atvejais diskonto norma – tai tos paramos paskolos terminų ir sąlygų nustatymo metu galiojanti norma. Diskonto normos pakeitimas per paskolos terminą nekeičia jos lengvatų dalies.
- h) Jei iki sutarties sudarymo pasikeičia valiuta, pranešimas patikslinamas ir pakeičiamas. Skaičiuojant lengvatų dalį taikoma diskonto norma – tai patikslinimo metu taikoma norma. Patikslinti nereikia, jei alternatyvi valiuta ir visa lengvatų daliai apskaičiuoti reikalinga informacija yra nurodytos pradiname pranešime.
- i) Nepaisant g dalies, diskonto norma, taikoma skaičiuojant atskirų sandorių, pradėtų pagal pagalbos kredito liniją, lengvatų dalį – tai pradiname kredito linijos pranešime nurodyta norma.

38. Sąlygotosios pagalbos galiojimo terminas

- a) Dalyvės nenustato sąlygotosios pagalbos terminų ir sąlygų, jei pagalba susijusi su atskirų sandorių finansavimu arba pagalbos protokolu, pagalbos kredito linija ar panašiu susitarimu, daugiau kaip dvejiems metams. Pagalbos protokolo, pagalbos kredito linijos ar panašaus susitarimo atveju galiojimo terminas prasideda jų pasirašymo, apie kurį reikia pranešti pagal 47 straipsnį, dieną. Apie kredito linijos pratęsimą pranešama taip, kaip apie naują sandorį, pateikiant paaiškinamąją pastabą, kad tai pratęsimas ir kad jis atnaujinamas sąlygomis, galiojančiomis pranešimo apie pratęsimą metu. Atskirų sandorių, įskaitant tuos, apie kuriuos pranešama pagal pagalbos protokolą, pagalbos kredito liniją ar panašų susitarimą, galiojimo terminas prasideda pranešimo apie išipareigojimą dieną atitinkamai pagal 46 arba 47 straipsnį.
- b) Jei šalis neturi teisės gauti Pasaulio banko septyniolikos metų paskolų pirmą kartą, paskelbtų esamų ir naujų sąlygotosios pagalbos protokolų ir kredito linijų galiojimas apribojamas iki vienerių metų nuo galimo klasifikacijos pakeitimo 33 straipsnio b dalyje nustatyta tvarka dienos.
- c) Tokius protokolus ir kredito linijas galima pratęsti tik tokiomis sąlygomis, kurios atitinka Susitarimo 33 ir 34 straipsnių nuostatas:

— pakeitus šalių klasifikaciją ir

— pakeitus Susitarimo nuostatas.

Šiomis aplinkybėmis galima išsaugoti esamus terminus ir sąlygas, nepaisant 37 straipsnyje apibrėžto diskonto normos pakeitimo.

39. Suderinimas

Atsižvelgdama į tarptautinius dalyvės išipareigojimus ir Susitarimo tikslą, 42 straipsnyje nustatyta tvarka dalyvė gali suderinti terminus ir finansines sąlygas, pasiūlytus dalyvės ar šalies, kuri nėra dalyvė.

IV SKYRIUS

VEIKIMO BŪDAS

1 skirsnis. Bendrosios eksporto kreditavimo ir su prekyba susijusios pagalbos nuostatos

40. Pranešimai

Pranešimai, kurių reikalaujama Susitarimo nustatyta tvarka, daromi atitinkamai pagal V priedą, juose pateikiama priede nurodyta informacija, o jų nuorašai siunčiami sekretoriatui.

41. Informacija apie oficialią paramą

- a) Kai tik dalyvė skiria oficialią paramą, apie kurią ji pranešė 44–47 straipsniuose nustatyta tvarka, ji atitinkamai informuoja visas kitas dalyves, nurodydama pranešimo identifikacijos numerį atitinkamame kreditoriaus pranešimų sistemos (CRS) 1C blanke.
- b) Keisdamosi informacija 52–54 straipsniuose nustatyta tvarka, dalyvė praneša kitoms dalyvėms apie kreditavimo terminus ir sąlygas, kuriuos ji ketina taikyti konkretaus sandorio paramai, ir gali reikalauti panašios informacijos iš kitų dalyvių.

42. Suderinimo tvarka

- a) Prieš suderindama terminus ir finansines sąlygas, tariamai pasiūlytus dalyvės arba šalies, kuri nėra dalyvė, pagal 18 ir 39 straipsnius, dalyvė visais būdais pagrįstai stengiasi patikrinti, remdamasi, jei reikia, privačiomis 54 straipsnyje nurodytomis konsultacijomis, kad šie terminai ir sąlygos būtų oficialiai remiami ir atitiktų šiuos reikalavimus:
 - 1) dalyvė praneša visoms kitoms dalyvėms apie terminus ir sąlygas, kuriuos ji ketina remti, ta pačia pranešimų pateikimo tvarka, kuri taikoma suderintiems terminams ir sąlygoms. Jei vyksta šalies, kuri nėra dalyvė, suderinimas, suderinančioji dalyvė taiko tokią pat pranešimo tvarką, kuri būtų buvusi reikalinga, jei dalyvė būtų pasiūliusi suderintus terminus;
 - 2) nepaisant 1 punkto, jei pagal taikytiną pranešimo tvarką suderinančioji dalyvė turėtų sustabdyti savo įsipareigojimą pasibaigus galutiniam konkurso terminui, suderinančioji dalyvė praneša apie savo ketinimą kuo greičiau suderinti;
 - 3) jei dalyvė iniciatorė apriboja arba atsiima savo ketinimą remti paskelbtus terminus ir sąlygas, ji atitinkamai apie tai nedelsdama praneša visoms kitoms dalyvėms.
- b) Dalyvė, ketinanti pasiūlyti vienodus terminus ir finansines sąlygas šalims, kurioms apie tai buvo pranešta pagal 44 ir 55 straipsnius, gali tai padaryti, kai tik baigiasi numatytas laukimo terminas. Ši dalyvė kuo greičiau praneša apie savo ketinimą.

43. Specialios konsultacijos

- a) Dalyvė, pagrįstai mananti, kad kitos dalyvės (dalyvės iniciatorės) pasiūlyti terminai ir finansinės sąlygos yra palankesni nei numato Susitarimas, apie tai praneša sekretoriatui, kuris nedelsdamas paskelbia tokią informaciją.
- b) Dalyvė iniciatorė per dvi darbo dienas po to, kai sekretoriatas paskelbė informaciją, išaiškina jos pasiūlytus terminus ir finansines sąlygas.
- c) Po dalyvės iniciatorės išaiškinimo, bet kuri dalyvė gali reikalauti, kad sekretoriatas per penkias darbo dienas surengtų specialų konsultacinį dalyvių susitikimą, kuriame būtų aptartas šis klausimas.
- d) Kol nėra specialaus konsultacinio dalyvių susitikimo rezultatų, oficialios paramos terminai ir finansinės sąlygos netaikomi.

2 skirsnis. Pranešimų apie eksporto kreditavimą tvarka

44. Išankstinis pranešimas su aptarimu

- a) Jei dalyvė pagal 24 straipsnio e dalies pirmą įtrauką arba 28 straipsnį ir pagal Susitarimo V priedo nuostatas nustato minimalią priemokos normą, apie tai ji praneša visoms kitoms dalyvėms mažiausiai prieš dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo sudarymo. Jei kuri nors kita dalyvė pareikalauja aptarimo šiuo laikotarpiu, dalyvė iniciatorė laukia dar dešimt kalendorinių dienų. Jei po rizikos apribojimo (neįtraukimo) taikytina MPR sudaro mažiau nei 75 % MPR, kuri būtų nustatyta taikant pirkėjo šalies rizikos klasifikaciją be rizikos apribojimo ar neįtraukimo, arba yra lygi šiai MPR, pranešančioji dalyvė praneša visoms kitoms dalyvėms mažiausiai prieš dvidešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo sudarymo.
- b) Pasibaigus aptarimui, dalyvė praneša visoms kitoms dalyvėms apie savo galutinį sprendimą, kad palengvintų ekspertų grupės peržiūrą pagal 66 straipsnį. Dalyvės išsaugo savo ekspertų pastabas dėl priemokų normų, apie kurias buvo pranešta pagal pirmiau nustatytą a dalį.

45. Išankstinis pranešimas be aptarimo

- a) Dalyvė praneša visoms kitoms dalyvėms mažiausiai prieš dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo sudarymo pagal Susitarimo V priedą, ar ji ketina:
 - 1) remti ilgesnius kaip penkerių metų, bet ne ilgesnius kaip aštuonerių su puse metų grąžinimo terminus I kategorijos šaliai;
 - 2) teikti paramą jėgainei, kuri nėra atominė elektrinė, taikant grąžinimo terminą, ilgesnį už atitinkamą 12 straipsnyje nurodytą maksimalų terminą, bet neviršijantį dvylikos metų, kaip nustatyta 13 straipsnio a dalyje;
 - 3) teikti paramą pagal 14 straipsnio d dalį;
 - 4) taikyti priemokos normą pagal 24 straipsnio e dalies antrą įtrauką;
 - 5) taikyti priemokos normą pagal 24 straipsnio g dalį.
- b) Jei dalyvė iniciatorė apriboja ar atsiima savo ketinimą remti tokį sandorį, ji nedelsdama apie tai praneša visoms kitoms dalyvėms.

3 skirsnis. Pranešimų apie su prekyba susijusių pagalbų tvarka

46. Išankstinis pranešimas

- a) Dalyvė iš anksto praneša, jei ji ketina teikti oficialią paramą:
 - su prekyba susijusiai nesąlygotajai pagalbai, kurios vertė yra du ar daugiau milijonų SST, o lengvatų dalis – mažesnė kaip 80 %,
 - su prekyba susijusiai nesąlygotajai pagalbai, kurios vertė yra mažiau kaip du milijonai SST, o subsidijos dalis (apibrėžta DAC) – mažiau kaip 50 %,
 - su prekyba susijusiai sąlygotajai pagalbai, kurios vertė yra du ar daugiau milijonų SST, o lengvatų dalis – mažesnė kaip 80 %, arba
 - su prekyba susijusiai sąlygotajai pagalbai, kurios vertė yra mažiau kaip du milijonai SST, o lengvatų dalis – mažesnė kaip 50 %, išskyrus 35 straipsnio a ir b dalyse nurodytus atvejus.
- b) Išankstinis pranešimas pateikiamas vėliausiai trisdešimt dienų iki pasiūlymo pasirašymo arba įsipareigojimo dienos, atsižvelgiant į ankstesnę datą.
- c) Jei dalyvė iniciatorė apriboja arba atsiima savo ketinimą remti paskelbtus terminus ir sąlygas, ji atitinkamai apie tai praneša visoms kitoms dalyvėms.
- d) Šio straipsnio nuostata taikoma sąlygotajai pagalbai, kuri yra 32 straipsnyje apibūdinto susieto finansavimo paketo dalis.

47. Skubus pranešimas

- a) Dalyvė nedelsdama praneša visoms kitoms dalyvėms, t. y. per dvi darbo dienas nuo įsipareigojimo, jei ji teikia oficialią paramą su prekyba susijusiai sąlygotajai pagalbai, kurios vertė yra:

- du ar daugiau milijonų SST, o lengvatų dalis – 80 % ar daugiau, arba
- mažiau kaip du milijonai SST, o lengvatų dalis – 50 % ar daugiau, išskyrus 35 straipsnio a ir b dalyse nurodytus atvejus.

- b) Dalyvė taip pat nedelsdama praneša visoms kitoms dalyvėms, jei pasirašomas pagalbos protokolas, kredito linija ar panašus susitarimas.

- c) Dalyvė iš anksto nepraneša, jei ji ketina suderinti terminus ir finansines sąlygas, kuriuos nustčius taikoma skubaus pranešimo tvarka.

4 skirsnis. Konsultacijų dėl sąlygotosios pagalbos tvarka**48. Konsultacijų tikslas**

- a) Dalyvė, kuri siekia išsiaiškinti galimus prekybos motyvus dėl sąlygotosios pagalbos, gali prašyti pateikti visą pagalbos kokybės įvertinimą (išsamiai išdėstytą IX priede).

- b) Be to, dalyvė gali prašyti konsultacijų su kitomis dalyvėmis pagal 49 straipsnį. Konsultacijos gali būti 54 straipsnyje apibrėžtų privačių konsultacijų pobūdžio, kad būtų aptarti šie dalykai:

- pirmą, ar pagalbos pasiūlymas atitinka ankstesnių 33 ir 34 straipsnių reikalavimus ir,
- jei reikia, ar pagalbos pasiūlymas yra pagrįstas, net jeigu jis neatitinka 33 ir 34 straipsnių reikalavimų.

49. Konsultacijų apimtis ir laikas

- a) Be to, konsultacijų metu dalyvė gali prašyti tokios informacijos:

- išsamaus galimybių studijos (projekto) įvertinimo,
- ar yra konkuruojantis pasiūlymas, pagal kurį teikiamas nelengvatinis ar pagalbos finansavimą,
- tikimybė, kad projektas uždirbs ar sutaupys užsienio valiutos,
- ar bendradarbiaujama su daugiašalėmis organizacijomis, pvz., Pasaulio banku,
- ar rengiamas tarptautinis konkursas (ICB), ypač jei pagalbą teikiančiosios šalies tiekėjo pasiūlymas yra įvertintas blogiausiai,
- išvados dėl aplinkos apsaugos,
- ar įtrauktas privatus sektorius ir
- pranešimų apie lengvatinius ar pagalbos kreditus laikas (pvz., šeši mėnesiai iki pasiūlymo pasirašymo ar įsipareigojimo dienos).

- b) Konsultacijos baigiamos ir sekretoriatas visoms dalyvėms praneša abiejų 48 straipsnio klausimų rezultatų likus mažiausiai dešimt darbo dienų iki konkurso pabaigos dienos ar įsipareigojimo dienos, atsižvelgdamas į ankstesnę datą. Jei konsultacijose dalyvaujančios šalys nesutaria, sekretoriatas pakviečia kitas dalyves išreikšti savo nuomonę per penkias darbo dienas. Jis perduoda šias nuomones pranešančiajai dalyvei, kuri persvarsto, ar reikia tęsti projektą, jei paaiškėja, kad pagalbos pasiūlymo neremia didžioji dalyvių dalis.

50. Konsultacijų rezultatai

- a) Pagalbą teikianti šalis, kuri nori tęsti projektą, nors trūksta didžiosios dalyvių dalies paramos, kitoms dalyvėms pateikia išankstinį pranešimą apie savo ketinimą ne vėliau kaip per šešiasdešimt kalendorinių dienų nuo konsultacijų pabaigos, t. y. pirmininko išvados priėmimo. Pagalbą teikianti šalis taip pat parašo raštą EBPO Generaliniam sekretoriui, bendrais bruožais išdėstydamą konsultacijų rezultatus ir paaiškindama pagrindinį su prekyba nesusijusį nacionalinį interesą, verčiantį taip elgtis. Dalyvės tikisi, kad tokie atvejai nebus įprasti ir dažni.
- b) Pagalbą teikianti šalis nedelsdama praneša dalyvėms, kad ji išsiuntė raštą EBPO Generaliniam sekretoriui ir prideda jo kopiją prie pranešimo. Pagalbą teikianti šalis ar bet kuri kita dalyvė neprisiima sąlygotosios pagalbos įsipareigojimo dešimt dienų po šio pranešimo išsiuntimo dalyvėms. Projektams, kuriems, kaip paaiškėja konsultacijų metu, yra pateikti konkurenciniai komerciniai pasiūlymai, pirmiau nurodytas dešimties darbo dienų terminas pratęsiamas iki penkiolikos dienų.
- c) Sekretoriatas kontroliuoja konsultacijų eigą ir rezultatus.

5 skirsnis. *Keitimosi informacija apie eksporto kreditavimą ir su prekyba susijusią pagalbą tvarka*

51. Ryšių vietos

Visi ryšiai tarp paskirtų ryšių vietų kiekvienoje šalyje tvarkomi greitojo ryšio priemonėmis, pvz., OLIS sistema, ir yra slapti.

52. Paklausimų sritis

- a) Dalyvė gali klausti kitos dalyvės apie pastarosios požiūrį į kurią nors trečiąją šalį, trečiosios šalies instituciją ar konkretų verslo tvarkymo būdą.
- b) Prašymą dėl oficialios paramos gavusi dalyvė gali pateikti paklausimą kitai dalyvei, suteikiančiai palankiausias terminus ir sąlygas, kurias klausiančioji dalyvė norėtų remti.
- c) Jei paklausimas pateikiamas kelioms dalyvėms, jame turi būti adresatų sąrašas.
- d) Viena visų paklausimų kopija siunčiama sekretoriui.

53. Atsakymų sritis

- a) Dalyvė, kuriai siunčiamas paklausimas, atsako per septynias kalendorines dienas ir pateikia kuo išsamesnę informaciją. Atsakyme dalyvė turi tinkamiausiu būdu pranešti, kokį sprendimą ji greičiausiai priims. Prireikus, kuo greičiau pateikiamas išsamus atsakymas. Atsakymo kopijos siunčiami kitiems to paklausimo adresatams ir sekretoriui.

- b) Jei atsakymas į paklausimą dėl kurios nors priežasties tampa negaliojančiu, kadangi, pvz.:

— pateiktas, pakeistas ar atsiimtas paramos prašymas arba

— svarstomos kitos sąlygos,

atsakymas pateikiamas nedelsiant, jo kopijos perduodami visiems kitiems paklausimo adresatams ir sekretoriui.

54. Privačios konsultacijos

- a) Dalyvės susitaria atsakyti į privačių konsultacijų prašymus per dešimt darbo dienų.
- b) Privačių konsultacijų prašymas teikiamas dalyvėms ir šalims, kurios nėra dalyvės. Konsultacijos vyksta kuo greičiau, pasibaigus dešimties darbo dienų terminui.
- c) Dalyvių pirmininkas kartu su sekretoriu koordinuoja visus būtinus paskesnius veiksmus, pvz., bendrąją liniją. Sekretoriatas nedelsdamas išsiuntinėja konsultacijų rezultatus.

55. Bendrųjų linijų tvarka ir forma

- a) Bendrosios linijos pasiūlymai skiriami tik sekretoriatui. Pasiūlymas dėl bendrosios linijos siunčiamas visoms dalyvėms, ir, jei jis susijęs su sąlygotąja pagalba, sekretoriatas jį išsiunčia visoms DAC ryšių vietoms. Iniciatorius neįvardijamas bendrosios linijos registro OLIS skelbimų lentoje. Tačiau sekretoriatas gali žodžiu įvardyti iniciatorių dalyvei ar DAC šioms to paprašius. Sekretoriatas registruoja tokius prašymus.
- b) Bendrosios linijos pasiūlyme turi būti nurodyta data ir jis turi būti tokios formos:
 - identifikacijos numeris, po kurio eina žodžiai „Bendroji linija“,
 - importuojančiosios šalies ir pirkėjo pavadinimas,
 - projekto pavadinimas ir kuo tikslesnis projekto aprašymas, kad projektas būtų aiškiai atpažįstamas,
 - šalies iniciatorės numatomi terminai ir sąlygos,
 - bendrosios linijos pasiūlymas,
 - žinomų konkuruojančių siūlytojų pilietybė ir pavardės,
 - komercinio ir finansinio pasiūlymo pateikimo pabaigos data ir konkurso numeris jei jis žinomas,
 - kita aktuali informacija, įskaitant bendrosios linijos pasiūlymo priežastis, galimybę susipažinti su projekto studijomis ir (arba) ypatingas aplinkybes.
- c) Pagal 33 straipsnio b dalies 4 punktą pateikiamas bendrosios linijos pasiūlymas skiriamas sekretoriatui, jo kopijos siunčiamos kitoms dalyvėms. Bendrosios linijos pasiūlymą teikianti dalyvė pateikia išsamų paaiškinimą, kodėl ji mano, kad šalies klasifikacija turi skirtis nuo 33 straipsnio b dalyje nustatytos tvarkos.
- d) Sekretoriatas viešai paskelbia bendrąsias linijas, dėl kurių buvo susitarta.

56. Atsakymai į bendrosios linijos pasiūlymus

- a) Atsakymai pateikiami per dvidešimt kalendorinių dienų, nors dalyvės skatinamos kuo greičiau atsakyti į bendrosios linijos pasiūlymą.
- b) Atsakymas gali būti papildomos informacijos prašymas, priėmimas, atmetimas, pasiūlymas keisti bendrąją liniją ar alternatyvus bendrosios linijos pasiūlymas.
- c) Dalyvė, kuri praneša neturinti nuomonės, nes į ją nesikreipė eksportuotojas ar pagalbą gaunančiosios šalies valdžios institucijos dėl pagalbos projektui, priima bendrosios linijos pasiūlymą.

57. Bendrųjų linijų priėmimas

- a) Po dvidešimties kalendorinių dienų sekretoriatas praneša visoms dalyvėms apie padėtį, susijusią su bendrosios linijos pasiūlymu. Jei bendrąją liniją priima ne visos dalyvės, bet nei viena jos neatmeta, pasiūlymas lieka atviras dar aštuonias kalendorines dienas.
- b) Manoma, kad praėjus šiam papildomam terminui, dalyvė, kuri aiškiai nėra atmetusi bendrosios linijos pasiūlymo, jį priėmė. Tačiau dalyvė, įskaitant dalyvę iniciatorę, gali padaryti taip, kad ji priimtą bendrąją liniją atsižvelgdama į tai, ar ją aiškiai priima viena ar keletas dalyvių.

- c) Jei dalyvė nepriima vienos ar kelių bendrosios linijos dalių, ji netiesiogiai priima visas kitas bendrosios linijos dalis. Manoma, kad dėl tokio dalinio priėmimo kitos dalyvės gali pakeisti savo požiūrį į siūlomą bendrąją liniją. Visos dalyvės gali laisvai siūlyti ar suderinti terminus ir sąlygas, kurioms netaikoma bendroji linija.
- d) Nepriimta bendroji linija gali būti patikslinta, taikant 55 ir 56 straipsniuose nustatytą tvarką. Šiomis aplinkybėmis dalyvių neįpareigoja pradinis sprendimas.

58. Nesutarimas dėl bendrųjų linijų

Jei dalyvė iniciatorė ir dalyvė, kuri pasiūlė pakeitimą ar alternatyvų variantą, negali susitarti dėl bendrosios linijos per papildomas aštuonias kalendorines dienas, šį terminą jos gali pratęsti bendru sutarimu. Sekretoriatas praneša visoms dalyvėms apie kiekvieną tokį pratęsimą.

59. Bendrosios linijos įsigaliojimo data

Sekretoriatas praneša visoms dalyvėms apie bendrosios linijos įsigaliojimą arba atmetimą: bendroji linija įsigalioja po trijų kalendorinių dienų nuo šio pranešimo. Sekretoriatas pateikia OLIS sistemoje nuolat atnaujinamus duomenis apie visas bendrąsias linijas, dėl kurių susitarta ar dar neapsispręsta.

60. Bendrųjų linijų galiojimas

a) Jei susitariama, bendroji linija galioja dvejus metus nuo jos įsigaliojimo dienos, išskyrus kai sekretoriui pranešama, kad ji nebeaktuali, ir kad tam pritaria visos dalyvės. Bendroji linija lieka galioti dar dvejus metus, jei dalyvė siekia per keturiolika kalendorinių dienų pratęsti pradinę galiojimo pabaigos datą. Dėl tolesnių pratęsimų galima susitarti ta pačia tvarka. Bendroji linija, dėl kurios susitarta pagal 33 straipsnio b dalies 4 punktą, galioja tol, kol gaunami Pasaulio banko kitų metų duomenys.

b) Sekretoriatas prižiūri bendrųjų linijų būklę ir atitinkamai informuoja dalyves, pateikdamas OLIS „Galiojančių bendrųjų linijų būklės“ sąrašą. Atitinkamai sekretoriatas, *inter alia*,:

— prideda naujas bendrąsias linijas, kai dalyvės jas priima,

— atnaukina galiojimo pabaigos datą, jei dalyvė prašo pratęsimo,

— išbraukia bendrąsias linijas, kurios nustoja galioti,

— kiekvieną ketvirtį skelbia bendrųjų linijų, kurių galiojimas baigiasi kitą ketvirtį, sąrašą.

6 skirsnis. Taikomos pranešimo apie minimalias palūkanų normas (CIRR) nuostatos

61. Minimalių palūkanų normų pranešimas

a) Pagal 20 straipsnio nuostatas nustatomos valiutų CIRR bent kartą per mėnesį yra siunčiamos skubiu pranešimu sekretoriui, kad šis jas išsiuntintų visoms dalyvėms.

b) Toks pranešimas pasiekia sekretorią ne vėliau kaip po penkių dienų nuo kiekvieno mėnesio, apie kurį pateikiama ši informacija, pabaigos. Sekretoriatas nedelsdamas informuoja visas dalyves apie taikytinas normas ir pateikia jas viešai paskelbia.

62. Palūkanų normų taikymo įsigaliojimo data

Visi CIRR pakeitimai įsigalioja penkioliką dieną nuo kiekvieno mėnesio pabaigos.

63. Skubūs palūkanų normų pakeitimai

Jei dėl rinkos pokyčių būtina pranešti apie CIRR pakeitimą per mėnesį, pakeista norma įgyvendinama po dešimties dienų nuo tos dienos, kai sekretoriatas gavo pranešimą apie šį pakeitimą.

7 skirsnis. Patikslinimai

64. Reguliarus susitarimo tikslinimas

- a) Dalyvės reguliariai tikslina, kaip taikomas Susitarimas. Patikslinimo metu dalyvės nagrinėja, *inter alia*, pranešimų teikimo tvarką, DDR sistemos įgyvendinimą ir veikimą, sąlygotosios pagalbos taisyklės ir veikimo tvarką, suderinimo klausimus, išankstinius įsipareigojimus ir galimybes plėsti Susitarimą taikančių dalyvių ratą.
- b) Šis patikslinimas grindžiamas informacija apie dalyvių patirtį ir jų pasiūlymais gerinti Susitarimo veikimą ir veiksmingumą. Dalyvės atsižvelgia į Susitarimo tikslus ir vyraujančią ekonominę bei pinigų padėtį. Informacija ir pasiūlymai, kuriuos dalyvės nori pateikti šiam patikslinimui atlikti, turi pasiekti sekretoriatą ne vėliau kaip per keturiasdešimt penkias kalendorines dienas iki patikslinimo dienos.

65. Minimalių palūkanų normų tikslinimas

- a) Dalyvės reguliariai tikslina CIRR nustatymo sistemą, kad užtikrintų, jog paskelbtos normos atitiktų esamas rinkos sąlygas ir atitiktų taikomų normų nustatymo tikslus. Taip pat tikslinama marža, kuri pridedama taikant šias normas.
- b) Dalyvė gali pateikti dalyvių pirmininkui pagrįstą prašymą dėl neeilinio patikslinimo tuo atveju, jei ta dalyvė mano, kad vienos ar keleto valiutų CIRR nebeatitinka esamų rinkos sąlygų.

66. Minimalių priemonių normų tikslinimas ir susiję klausimai

Dalyvės reguliariai stebi ir tikslina visus priemonių taisyklių klausimus ir tvarką. Šiam tikslui jos naudoja:

- a) šalies rizikos vertinimo modelio metodiką, kad būtų galima patikrinti jo taikymo patirties pagrįstumą;
 - b) minimalias priemonių normas pagal šalies ir politinę kreditavimo riziką, kad būtų galima jas ilgainiui pakeisti, siekiant užtikrinti, kad jos toliau būtų tikslus rizikos matas, atsižvelgiant į tris PFT: pinigų srautų ir padidėjimų apskaitos būdus ir, prireikus, privačios rinkos rodiklius;
 - c) MPR diferencijavimą, kurį atliekant atsižvelgiama į skirtingą eksporto kreditavimo produktų kokybę ir į teikiamos paramos procentinę dalį; ir
 - d) ekspertų grupę, susijusią su rizikos apribojimo ir (arba) neįtraukimo taikymu, kaip apibrėžta 28 straipsnyje, ir tolesnį konkrečių leistinų rizikos apribojimo (neįtraukimo) veiksmų galiojimą ir tinkamumą. Kad palengvintų patikslinimą, sekretoriatas pateikia ataskaitas apie visus pranešimus.
-

I PRIEDAS

SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ LAIVAMS

I SKYRIUS

SEKTORIŲ SUSITARIMO TAIKYMO SRITIS

1. Dalyvės

Sektorių susitarimo dalyvės yra šios: Australija, Europos Sąjunga, Japonija, Korėja ir Norvegija.

2. Taikymo sritis

Šiame Susitarimą papildančiame Sektorių susitarime yra išdėstytos ypatingos rekomendacijos oficialiai remiamiems eksporto kreditams, susijusiems su eksporto sutartimis dėl:

- a) Naujų 100 ir daugiau registrinių tonų talpos jūrlaivių, skirtų asmenims ir kroviniams gabenti arba specialioms paslaugoms suteikti (pvz., žvejybos laivai, žuvų perdirbimo laivai, ledlaužiai ir gilintuvai, kurie dėl jų varomosios jėgos ir vairavimo savybių visada yra tinkami laivybai atviroje jūroje), taip pat 365 ir daugiau kW vilkikų ir nebaigtų, bet galinčių laikytis ir judėti ant vandens, laivų korpusų. Sektorių susitarimas netaikomas karo laivams. Sektorių susitarimas netaikomas plaukiojantiems dokams ir atviroje jūroje esantiems judantiems įrenginiams. Tačiau kilus sunkumams dėl eksporto kredito tokiems įrenginiams, Sektorių susitarimą taikančios dalyvės (toliau – dalyvės), apsvačiusios pagrįstus bet kurios dalyvės prašymus, gali pritarti pagalbai tokiems įrenginiams.
- b) Bet kokio laivo techninio pertvarkymo. Laivo techninis pertvarkymas – tai daugiau nei 1 000 tūrio registrinių tonų talpos jūrlaivių pertvarkymas, jei atliekami esminiai krovinio schemos, korpuso ar varymo sistemos pakeitimai.
- c) 1) Nors „laivo su oro pagalve“ tipo laivams Sektorių susitarimas netaikomas, dalyvės turi teisę suteikti šiems laivams eksporto kreditus tokiais pat sąlygomis, kokios numatytos Sektorių susitarime. Jos išsipareigoja nuosaikiai naudotis šia galimybe ir nesudaryti laivams tokių kredito sąlygų, jei nustatoma, kad Sektorių susitarimo nustatytomis sąlygomis nesukuriamos sąlygos konkurencijai.
2. Sektorių susitarime sąvoka „laivas su oro pagalve“ – tai 100 ir daugiau tonų laivas amfibija, galintis laikytis ore vien tik dėl oro, pučiamo palei elastinę briauną, einančią visu jo perimetru ir po juo, ir sudarančio virš žemės ar vandens paviršiaus oro pagalvę, be to, turinčio propelerį arba reaktyvinį variklį, kurie leidžia transporto priemonę valdyti ir judėti ja į priekį.
3. Manoma, kad yra susitarta, jog eksporto kreditai turėtų būti teikiami tokiais pat sąlygomis kaip ir šiame Sektorių susitarime išdėstytos sąlygos tik laivams su oro pagalve, kurie naudojami jūroje, bet ne sausumoje, išskyrus atstumus, kuriuos reikia įveikti terminalų įrenginiams pasiekti, ir kurie nėra didesni kaip 1 km nuo vandens.

II SKYRIUS

EKSPORTO KREDITAVIMO IR SĄLYGOTOSIOS PAGALBOS NUOSTATOS

3. Maksimalus grąžinimo terminas

Maksimalus grąžinimo terminas, neatsižvelgiant į šalies klasifikaciją, yra dvylika metų nuo pristatymo.

4. Grynąjų pinigų mokėjimai

Dalyvės reikalauja mažiausiai 20 % visos sutarties sumos mokėjimo grynaisiais pinigais iki pristatymo.

5. Pagrindinės kredito sumos grąžinimas

Pagrindinė eksporto kredito suma grąžinama lygiomis ir pastoviomis dalimis paprastai kas šešis mėnesius ir daugiausiai – kas dvylika mėnesių.

6. Minimalios priemonių normos

Susitarimo nuostatos dėl minimalių priemonių normų netaikomos, kol šių nuostatų papildomai nepatiksina šį Sektorių susitarimą taikančios dalyvės.

7. Pagalba

Visos pagalbą teikti norinčios dalyvės turi, įgyvendindamos Susitarimo nuostatas, taip pat patvirtinti, kad laivas, kol nepasibaigęs kredito grąžinimo terminas, nebus eksploatuojamas atvirai užregistruotas, ir bus gauta atitinkama garantija, jog laivo galutinis savininkas yra įsikūręs pagalbą gaunančioje šalyje, jis nėra užsienio bendrovės pasyvi pavaldžioji bendrovė, jis įsipareigoja neparduoti laivo be šios šalies institucijų leidimo.

III SKYRIUS

VEIKIMO BŪDAS

8. Pranešimas

Siekdamos užtikrinti veiklos skaidrumą, įgyvendindamos Susitarimo ir IBRD (Berno sąjungos, EBPO) kreditoriaus pranešimų sistemos nuostatas, visos dalyvės taip pat kasmet pateikia informaciją apie jų pačių oficialios pagalbos teikimo sistemą ir priemones šiam Sektorių susitarimui įgyvendinti, įskaitant veikiančias schemas.

9. Patikslinimas

- a) Šis Sektorių susitarimas patikslinamas kasmet arba reikalaujant kuriai nors dalyvei, atsižvelgiant į EBPO Laivų statybos darbo grupės išvadas ir Susitarimo dalyvėms pateiktą ataskaitą.
- b) Siekdamos užtikrinti Susitarimo ir šio Sektorių susitarimo darną, atsižvelgdamos į laivų statybos sektoriaus specifiką, šio Sektorių susitarimo dalyvės ir Susitarimą taikančios dalyvės atitinkamai konsultuojasi ir derina veiksmus.
- c) Susitarimo dalyvėms nusprendus pakeisti Susitarimą, šį Sektorių susitarimą taikančios dalyvės (toliau – dalyvės) svarsto tokį sprendimą ir jo padarinius šiam Sektorių susitarimui. Iki svarstymo pabaigos Susitarimo pakeitimai netaikomi šiam Sektorių susitarimui. Jei dalyvės sutinka pritarti Susitarimo pakeitimams, jos apie tai raštu praneša Susitarimo dalyvėms. Jei dalyvės negali pritarti Susitarimo pakeitimams, susijusiems su laivų statyba, jos praneša Susitarimą taikančioms dalyvėms apie savo nepritarimą ir pradeda su jomis konsultacijas, kad šie klausimai būtų išspręsti. Jei abi pusės nesusitaria dėl pakeitimų taikymo laivų statyboje lemiamas vaidmuo tenka dalyvių nuomonei.
- d) Įsigaliojus „Susitarimui dėl komercinių laivų statybos ir remonto sektoriaus veiklai tinkamų konkurencinių sąlygų“, šis Sektorių susitarimas nebetaikomas dalyvėms, kurios yra teisiškai įpareigosios taikyti 1994 m. (C/WP6(94)6) Susitarimą dėl eksporto kreditų laivams. Tokios dalyvės nedelsdamos turi pradėti 1994 m. Susitarimo svarstymą, siekdamos jį suderinti su šiuo Sektorių susitarimu.

Priedas

ATEITIES DARBO ĮSIPAREIGOJIMAI

Igyvendindamos Susitarimo skyriaus „Ateities darbas“ nuostatas, ši Sektorių susitarimą taikančios dalyvės taip pat susitaria:

- a) parengti paaiškinamąjį laivų tipų, kurie verslo požiūriu yra neperspektyvūs, sąrašą, atsižvelgiant į Susitarime išdėstytus sąlygotosios pagalbos principus;
 - b) apsvarstyti Susitarimo nuostatas dėl minimalių priemokų normų, kad būtų nustatyta, ar galima jas įtraukti į ši Sektorių susitarimą;
 - c) remiantis svarbių tarptautinių derybų rezultatais, aptarti galimybę įtraukti kitus minimalių palūkanų normų principus, įskaitant specialią CIRR ir kintamąsias palūkanas;
 - d) apsvarstyti pagrindinės kredito sumos grąžinimo metinių įmokų taikymą.
-

II PRIEDAS

SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ ATOMINĖMS ELEKTRINĖMS

I SKYRIUS

SEKTORIŲ SUSITARIMO TAIKYMO SRITIS

1. Taikymo sritis

a) Šis Susitarimą papildantis Sektorių susitarimas:

- nustato ypatingas rekomendacijas, taikomas oficialiai remiamiems eksporto kreditams, susijusiam su sutartimis dėl visų atominų elektrinių ar jų dalies eksporto, t. y. dalims, įrenginiams, medžiagoms ir paslaugoms, įskaitant darbuotojų mokymą, kuris tiesiogiai būtinas statant ir atiduodant eksploatuoti tokias atominės elektrinės. Jis taip pat nustato sąlygas, taikomas paramai branduoliniam kurui,
 - netaikomas dalykams, už kuriuos paprastai atsakingas pirkėjas, konkrečiai sąnaudoms, susijusioms su žemės užstatymu, keliais, statybininkų miesteliu, elektros linijomis, skirstymo stotimi ir vandens tiekimu, taip pat sąnaudomis, atsirandančiomis pirkėjo šalyje dėl oficialios patvirtinimo tvarkos (pvz., statybvietės leidimas, statybos leidimas, kuro pakrovimo leidimas), išskyrus:
 - kai skirstymo stoties pirkėjas yra taip pat atominės elektrinės pirkėjas, ir sandoris sudaromas dėl pirminės tos elektrinės skirstymo stoties, maksimalus grąžinimo terminas ir minimalios palūkanų normos pirminės skirstymo stočiai yra tokie pat kaip ir atominei elektrinei taikomas terminas bei minimalios palūkanų normos (pvz., 15 metų ir speciali komercinė palūkanų atskaitos norma (SCIRR)),
 - netaikomas pastotėms, transformatoriams ir perdavimo linijoms.
- b) Šis Sektorių susitarimas taip pat taikomas modernizuojant veikiančią atominę elektrinę, kai bendra modernizavimo vertė sudaro arba viršija 80 mln. SST (X kategorija) ir kai ekonominė elektrinės veikla gali būti pratęsta mažiausiai penkiolika metų. Jei kuris nors iš šių kriterijų nevykdomas, taikomos Susitarimo nuostatos.
- c) Oficialiai paramai, teikiamai užbaigiant atominės elektrinės eksploatavimą, pirmiausia taikomos Susitarimo, o ne Sektorių susitarimo sąlygos. Eksploatavimo užbaigimas apibrėžiamas kaip atominės elektrinės uždarymas arba išmontavimas. Susitarimo 55–60 straipsniuose nustatyta bendrosios linijos tvarka suteikia galimybę apriboti arba pratęsti grąžinimo terminus.

2. Patikslinimas

Dalyvės reguliariai patikslina šio Sektorių susitarimo nuostatas.

II SKYRIUS

EKSPORTO KREDITAVIMO IR SĄLYGOTOSIOS PAGALBOS NUOSTATOS

3. Maksimalus grąžinimo terminas

Maksimalus grąžinimo terminas, neatsižvelgiant į šalies klasifikaciją, yra penkiolika metų.

4. Pagrindinės kredito sumos grąžinimas ir palūkanų mokėjimas

- a) Pagrindinė eksporto kredito suma grąžinama lygiomis dalimis.
- b) Pagrindinė kredito suma grąžinama ir palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas šešis mėnesius, pirmąją įmoką sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios.
- c) Eksporto kreditų nuomos atvejais vietoj pagrindinės kredito sumos grąžinimo lygiomis dalimis, kaip apibrėžta a dalyje, galima grąžinti pagrindinę kredito sumą kartu sumokant palūkanas.

5. Minimalios palūkanų normos

- a) Dalyvė, teikianti oficialią finansavimo paramą tiesioginio finansavimo, refinansavimo ar palūkanų normų subsidijų forma, taiko minimalias palūkanų normas; dalyvė taiko atitinkamą SCIRR. Jei pradžioje SCIRR įsipareigojimas yra nustatytas tik maksimaliam penkiolikos metų neviršijančiam terminui, pradedant paskyrimo atlikti užsakymą pagal sutartį dieną, visa oficiali parama likusiam paskolos terminui taip pat apsiriboja garantijomis ar palūkanų normų subsidijomis, taikant atitinkamą termino pratęsimo metu vyraujančią SCIRR.

- b) Jei oficiali parama teikiama įrenginiams, iš dalies aprūpinantiems atominę elektrinę, už kurios atidavimą eksploatuoti tiekėjas nėra atsakingas, pagal šio Sektorių susitarimo 6 straipsnį minimali palūkanų norma yra SCIRR. Pasirinktinai dalyvė gali pasiūlyti aktualią CIRR pagal Susitarimo 20 straipsnį, bet tik tada, kai maksimalus terminas nuo paskyrimo atlikti užsakymą pagal sutartį dienos iki paskutinės grąžinimo įmokos dienos neviršija dešimties metų.

6. SCIRR nustatymas

SCIRR nustatoma kaip nekintama septyniiasdešimt penkių bazinių punktų marža virš konkrečiai valiutai taikomos CIRR, bet išimtis yra 40 bazinių punktų marža Japonijos jenai. Toms valiutoms, kurioms pagal Susitarimo 20 straipsnio a dalies pirmąją įtrauką nustatyta daugiau kaip viena CIRR, nustatant SCIRR taikoma ilgiausio termino CIRR.

7. Vietinės išlaidos ir palūkanų kapitalizavimas

Susitarimo 10 straipsnio d dalies nuostatos netaikomos, jei oficiali finansavimo parama teikiama remiantis SCIRR. Bendra oficiali finansavimo parama, teikiama kitomis nei SCIRR palūkanų normomis vietinėms išlaidoms, ir palūkanų, susikaupusių iki kredito pradžios, kapitalizavimui, nedengiama suma, viršijanti 15 % eksporto vertės.

8. Oficiali parama branduoliniam kurui

- a) Maksimalus grąžinimo terminas pradiniam kuro kroviniiui neturi viršyti ketverių metų nuo pristatymo. Dalyvė, teikianti oficialią finansavimo paramą pradiniam kuro kroviniiui, taiko minimalias palūkanų normas; ta dalyvė taiko aktualią CIRR. Pradinį kuro krovinį sudaro ne daugiau kaip pradžioje įrengta branduolinė aktyvioji zona ir du paskesni pakartotini kroviniai, kurie abu sudaro iki dviejų branduolinės aktyviosios zonos trečdalių.
- b) Maksimalus grąžinimo terminas už paskesnius pakartotinius branduolinio kuro krovinius yra šeši mėnesiai. Jei išimtinėmis aplinkybėmis manoma, kad yra tinkami ilgesni terminai, jokių būdu neviršijantys dviejų metų, taikoma Susitarimo 44 straipsnyje nustatyta tvarka. Dalyvė, teikianti oficialią finansavimo paramą paskesniam pakartotiniam branduolinio kuro kroviniiui, taiko minimalias palūkanų normas; ta dalyvė taiko aktualią CIRR.
- c) Oficiali parama teikiant atskiras urano sodrinimo paslaugas neteikiama palankesnėmis, nei branduoliniam kurui taikomos, sąlygomis.
- d) Pakartotinis apdorojimas ir panaudoto kuro tvarkymas (įskaitant atliekų šalinimą) apmokamas grynaisiais pinigais.
- e) Dalyvės netiekia nemokamo branduolinio kuro ar paslaugų.

9. Pagalba

Dalyvės neteikia pagalbos paramos forma, nebent pagalba būtų nesąlygotųjų subsidijų forma.

III SKYRIUS

VEIKIMO BŪDAS

10. Išankstinės konsultacijos

Pripažindamos privalumus, kurie gali atsirasti, jei būtų susitarta dėl sąlygų atominėi elektrinei, dalyvės susitaria rengti išankstines konsultacijas visais atvejais, kai ketinama teikti oficialią paramą.

11. Išankstinis pranešimas

- a) Dalyvė, kuri inicijuoja išankstines konsultacijas, apie jas praneša visoms kitoms dalyvėms likus bent dešimčiai darbo dienų iki galutinio sprendimo dėl sąlygų, kurias ji ketina taikyti pagal Susitarimo V priedą, priėmimo.
- b) Dalyvės, neapsisprendusios dėl sąlygų, kurias jos taikys per dešimt dienų, nurodytų pirmesniame a punkte, penkias dienas keičiasi informacija su visomis kitomis dalyvėmis, konsultuodamosi dėl tinkamų kredito sąlygų sandoriui, siekdamos dėl jų susitarti.
- c) Jei dalyvės tokiu būdu nesusitaria per dešimt dienų nuo pradinio pranešimo gavimo dienos, galutinis kiekvienos dalyvės sprendimas konsultacijose atidedamas dar dešimčiai dienų, per kurias privačiose konsultacijose būtų stengiamasi susitarti.

III PRIEDAS

SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ CIVILINIAMS ORLAIVAMS

1 DALIS

NAUJI DIDELI ORLAIVIAI IR TOKIŲ ORLAIVIŲ VARIKLIAI

I SKYRIUS

TAIKymo SRITIS

1. Taikymo būdas ir sritis

- a) Sektorių susitarimo, papildančio Susitarimą, 1 dalyje nustatytos ypatingos rekomendacijos, taikomos oficialiai remiamiems eksporto kreditams, susijusiems su I priedėlyje išvardytų naujų didelių civilinių orlaivių ir tokiuose orlaiviuose įrengtų variklių pardavimu ar nuoma. Nauji orlaiviai – tai gamintojui nuosavybės teise priklausantys orlaiviai, kurie nebuvo nepristatyti gavėjui ir anksčiau nebuvo naudoti pagal paskirtį – komercinis keleivių ir (arba) krovinių pervežimas. Dalyvė gali patvirtinti sąlygas, tinkamas sandoriams dėl naujų orlaivių, jei iš anksto pranešus apie tai dalyvei, buvo sudaryti laikini prekybos finansavimo susitarimai, nes oficialios paramos teikimas bus atidėtas. Tokiais atvejais grąžinimo terminas, įskaitant „kredito pradžią“ ir „galutinę grąžinimo datą“, bus toks pat kaip terminas, taikytinas, jei oficiali parama orlaivio pardavimui ar nuomai būtų suteikta nuo orlaivio pradinio pristatymo datos.
- b) I skyriaus sąlygos taip pat taikomos varikliams ir atsarginėms dalims, kurios laikomos pradinio orlaivio užsakymo dalimi pagal šio Sektorių susitarimo 3 dalies 33 straipsnio nuostatas. Jos netaikomos skrydžių treniruokliams, kuriems taikomos Susitarimo sąlygos.

2. Tikslas

Šios Sektorių susitarimo dalies tikslas – nustatyti proporcingą pusiausvyrą, kuri visose rinkose:

- išlygina dalyvių konkurencines finansines sąlygas,
- neutralizuoja finansines sąlygas tarp dalyvių kaip kriterijų renkantis iš konkuruojančių orlaivių ir
- išvengia konkurencijos iškraipymų.

II SKYRIUS

EKSPORTO KREDITAVIMO IR PAGALBOS NUOSTATOS

3. Grynujų pinigų mokėjimai

- a) Dalyvės reikalauja minimalios 15 % grynujų pinigų mokėjimo sumos nuo visos orlaivio kainos, kurią sudaro korpuso, visų įrengtų ir atsarginių variklių bei atsarginių dalių kaina, taip, kaip nurodyta šio Sektorių susitarimo 3 dalies 33 straipsnyje.
- b) Oficiali parama tokiai pradinei įmokai gali būti teikiama tik draudimo ir garantijų, t. y. grynojo draudimo nuo įprastų rizikų iki kredito suteikimo, forma.

4. Maksimalus grąžinimo terminas

Maksimalus grąžinimo terminas yra dvylika metų.

5. Tinkamos valiutos

Oficialiai finansavimo paramai tinkamos valiutos yra JAV doleris, euro ir Jungtinės Karalystės svaras.

6. Pagrindinės kredito sumos grąžinimas

- a) Pagrindinė eksporto kredito suma paprastai grąžinama lygiomis ir pastoviomis dalimis ne rečiau kaip kas šešis mėnesius, pirmąją įmoką sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios. Nuomos atveju toks grąžinimo modelis gali būti taikomas tik pagrindinei kredito sumai arba pagrindinei kredito sumai kartu su palūkanomis.

b) Jei dalyvė ketina laikytis kitokios nei a dalyje išdėstytos pagrindinės kredito sumos grąžinimo tvarkos, ji laikosi šių nuostatų:

- 1) viena ar kelios grąžinimo įmokos per šešis mėnesius neviršija 25 % pagrindinės kredito sumos, kuri turi būti grąžinta iki grąžinimo termino pabaigos;
- 2) dalyvė apie tai praneša iš anksto.

7. Palūkanų mokėjimas

- a) Paprastai per grąžinimo terminą palūkanos nekapitalizuojamos.
- b) Palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas šešis mėnesius, pirmąją įmoką sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios.
- c) Jei dalyvė ketina laikytis kitokios nei a ir b dalyse išdėstytos palūkanų mokėjimo tvarkos, ji apie tai praneša iš anksto.

8. Minimalios palūkanų normos

- a) Dalyvė, teikianti oficialią finansavimo paramą, kuri negali viršyti 85 % šio Sektorių susitarimo 3 straipsnio a punkte nurodytos visos orlaivio kainos, taiko minimalias palūkanų normas, neviršijančias 62,5 % visos orlaivio kainos:

— grąžinimo terminams iki dešimties metų imtinai – $TB10 + 120$ bazinių punktų,

— grąžinimo terminams nuo dešimties iki dvylikos metų – $TB10 + 175$ baziniai punktai,

— $TB10$ – tai dešimties metų pastovaus termino Vyriausybės obligacijų palūkanų norma atitinkamai valiutai (išskyrus eurą) pagal dviejų praėjusių kalendorinių savaitių vidurkį, euro atveju $TB10$ – tai dešimties metų euro obligacijų palūkanų norma, kurią statistikos biuras Eurostat skaičiuoja, kad nustatytų euro CIRR pagal dviejų praėjusių kalendorinių savaitių vidurkį. Visoms valiutoms taikoma prieš tai nurodyta marža.

- b) Maksimali procentinė visos orlaivio kainos dalis, kurią galima finansuoti už nekintamąsias minimalias palūkanų normas, nurodytas pirmesniame a punkte, neviršija 62,5 %, jei paskolos grąžinimas išdėstomas per visą finansavimo terminą, ir 42,5 %, jei paskolos grąžinimas išdėstomas per vėlesnį mokėjimo terminą. Dalyvės laisvai pasirenka vieną iš grąžinimo būdų, bet taiko aukščiausią tam būdai nustatytą ribą. Tokią išmokėjimo dalį siūlanti dalyvė kitoms dalyvėms praneša sumą, palūkanų normą, palūkanų normos nustatymo dieną, palūkanų normos galiojimo terminą ir grąžinimo būdą. Dalyvės patikslina abi aukščiausias ribas kiekvieno patikslinimo metu pagal šio Sektorių susitarimo 17 straipsnį, kad išsiaiškintų, ar pagal vieną ribą teikiama daugiau privalumų negu pagal antrąją, atsižvelgiant į palankesnės ribos pakeitimą, kad būtų lygesnė pusiausvyra.

- c) Atsižvelgiant į a punkte nurodytą 85 % ribą:

- 1) dalyvės gali teikti papildomą oficialią finansavimo paramą, palygindama su Privačios eksporto finansavimo korporacijos (PEFCO) teikiama parama. Kitoms dalyvėms reguliariai teikiama dviejų savaitių informacija apie PEFCO skolinimosi sąnaudas ir taikomas skolinimo palūkanų normas, išskyrus oficialių garantijų mokesčius, taikomas finansavimui su nekintamosiomis palūkanomis, kuris skirtas skubiems išmokėjimams per keletą dienų, sutartiniams pasiūlymams ir kainų pasiūlymams. Tokią išmokėjimo dalį siūlanti dalyvė kitoms dalyvėms praneša sumą, palūkanų normą, palūkanų normos nustatymo dieną, palūkanų normos galiojimo terminą ir grąžinimo būdą. Dalyvė, suderinanti tokį kitos dalyvės pasiūlytą finansavimą, prisiderina prie visų jo terminų ir sąlygų, išskyrus įsipareigojimų pasiūlymų galiojimo terminą, nustatytą šio Sektorių susitarimo 8 straipsnyje;

- 2) visos dalyvės taiko šias paskelbtas palūkanų normas tol, kol dvidešimt keturių mėnesių išmokėjimo palūkanų norma nėra didesnė kaip 225 bazinių punktų virš $TB10$. Jei dvidešimt keturių mėnesių norma viršija 225 bazinius punktus, dalyvės laisvai taiko 225 bazinių punktų normą, kai išmokama per dvidešimt keturis mėnesius ir visos atitinkamos normas bei nedelsdamos konsultuojasi, siekdamos rasti ilgalaikį sprendimą.

- d) Į minimalias palūkanų normas įtraukiama kredito draudimo įmoka ir garantijos mokesčiai. Tačiau į palūkanų normą neįtraukiami įsipareigojimo ir valdymo mokesčiai.

9. *Palūkanų normos pakeitimai*

Šio Sektorių susitarimo 8 straipsnyje nurodytos minimalios palūkanų normos patikslinamos kas dvi savaites. Jei bet kurio dviejų savaičių termino pabaigoje atitinkamos valiutos pastovaus termino Vyriausybės obligacijų palūkanų normos vidurkis skiriasi 10 ar daugiau bazinių punktų, tokios minimalios palūkanų normos keičiamos tuo pačiu prieš tai nurodytu bazinių punktų skirtumu, o perskaičiuota norma suapvalinama iki artimiausių 5 bazinių punktų.

10. *Eksporto kreditavimo ir palūkanų normų pasiūlymų galiojimo terminas*

Minimalių palūkanų normų pasiūlymų galiojimo terminas, apibrėžtas šio Sektorių susitarimo 8 straipsnyje, neviršija trijų mėnesių.

11. *Palūkanų normų pasiūlymų nustatymas ir palūkanų normų pasirinkimas*

a) Dalyvės gali teikti oficialią finansavimo paramą pagal šio Sektorių susitarimo 8 ir 9 straipsnius už palūkanų normą, taikomą tą dieną, kai pateikiamas palūkanų normos pasiūlymas atitinkamam orlaiviui, bet tik tada, jei pasiūlymas priimamas iki jo galiojimo termino pabaigos pagal šio Sektorių susitarimo 10 straipsnį. Jei palūkanų normos pasiūlymas taip nepriimamas, kitus palūkanų normos pasiūlymus galima pateikti iki atitinkamo orlaivio pristatymo dienos, bet ne vėliau kaip tą dieną.

b) Palūkanų normos pasiūlymas gali būti priimtas ir palūkanų norma pasirinkta bet kuriuo metu tarp sutarties pasirašymo ir atitinkamo orlaivio pristatymo dienos. Kredito gavėjo pasirinkta palūkanų norma yra neatšaukiama.

12. *Parama grynojo draudimo forma*

Dalyvės gali teikti oficialią paramą tik garantijų ar draudimo forma, t. y. kaip grynąjį draudimą, taikydamos šio Sektorių susitarimo 8 straipsnio a punkte nurodytą 85 % ribą. Tokią paramą teikianti kiekviena dalyvė kitoms dalyvėms praneša sumą, terminą, grąžinimo valiutą ir grąžinimo būdą bei palūkanų normas.

13. *Konkurencijos gairė*

Oficialiai remiamos konkurencijos atveju orlaiviams, įtrauktiems į šio Sektorių susitarimo I priedėlyje pateiktą didelių civilinių orlaivių sąrašą ir konkuruojantiems su kitais orlaiviais, gali būti taikomi tie patys kredito terminai ir sąlygos.

14. *Grąžinimo rizikos garantija*

Dalyvės gali nuspręsti dėl garantijos, priimtinos apsaugoti nuo grąžinimo rizikos, neatsižvelgdamos į kitas dalyves. Tačiau jos susitaria teikti išsamią informaciją apie tokią garantiją, jei to reikalauja kitos dalyvės arba jei tai būtina.

15. *Modelio pakeitimai*

Dalyvės susitaria, kad jei pateikiamas arba pasirašomas nekintamųjų palūkanų normos pasiūlymas dėl vieno orlaivio tipo, jame nustatytos sąlygos negali būti perkeltos kitam orlaivio tipui, kurio modelis žymimas skirtingai.

16. *Nuoma*

Dalyvės pagal kitas šio Sektorių susitarimo 1 dalies sąlygas gali teikti paramą finansinei nuomai tuo pačiu pagrindu, kaip ir pardavimo sutarčiai.

17. *Pagalba*

Dalyvės neteikia pagalbos paramos forma, nebent jei ji teikiama nesąlygotųjų subsidijų forma. Tačiau dalyvės palankiai apsversto visus prašymus dėl bendrosios linijos sąlygotajai pagalbai humanitariniais tikslais.

III SKYRIUS

VEIKIMO BŪDAS

18. *Išankstiniai pranešimai, suderinimas ir keitimasis informacija*

Susitarime išdėstyta išankstinio pranešimo pateikimo, suderinimo ir keitimosi informacija tvarka, taikoma šiai Sektorių susitarimo daliai. Be to, dalyvės gali prašyti konsultacijų, jei yra pagrindas manyti, kad kita dalyvė siūlo tokius oficialiai remiamo kredito terminus ir sąlygas, kurie neatitinka Sektorių susitarimo nuostatų. Konsultacijos surengiamos per dešimt dienų, bet kitais atvejais laikomasi Susitarimo 54 straipsnyje nustatytos tvarkos.

19. Patikslinimas

Dalyvės reguliariai patikslina šio Sektorių susitarimo veikimo būdą ir nuostatas, kad jie labiau atitiktų rinkos sąlygas. Tačiau jei rinkos sąlygos ar įprasta finansavimo tvarka gerokai pasikeičia, patikslinimo galima prašyti bet kuriuo metu.

2 DALIS

VISI NAUJI ORLAIVIAI, IŠSKYRUS DIDELIUS ORLAIVIUS

IV SKYRIUS

TAIKYMO SRITIS

20. Taikymo būdas ir tvarka

Susitarimą papildančio šio Sektorių susitarimo 2 dalyje yra išdėstytos ypatingos rekomendacijos, taikomos oficialiai remiamiems eksporto kreditams parduodant ar nuomojant naujus orlaivius, kuriems netaikoma šio Sektorių susitarimo 1 dalis. Ji netaikoma orlaiviams su oro pagalve ar skrydžių treniruokliams, kuriems taikomos Susitarimo sąlygos.

21. Palankiausios sąlygos

Šio skyriaus nuostatos – tai palankiausios sąlygos, kurias dalyvės gali pasiūlyti teikdamos oficialią paramą. Tačiau dalyvės toliau laikosi įprastų rinkos sąlygų skirtingiems orlaivių tipams ir daro viską, ką gali, kad šios sąlygos nebūtų pažeistos.

22. Orlaivių kategorijos

Dalyvės susitaria, kad orlaiviai būtų skirstomi į šias kategorijas:

- A kategorija– turbinomis varomi orlaiviai, įskaitant sraigtasparnius (pvz., turboreaktyviniai, turbosraigtiniai ir turboventiliatoriniai orlaiviai), kuriuose paprastai yra nuo trisdešimt iki septyniasdešimt vietų,
- B kategorija– kiti turbinomis varomi orlaiviai, įskaitant sraigtasparnius,
- C kategorija– kiti orlaiviai, įskaitant sraigtasparnius.

Apibūdinantis A ir B kategorijų orlaivių sąrašas pateikiamas I priedėlyje.

V SKYRIUS

EKSPORTO KREDITAVIMO IR PAGALBOS NUOSTATOS

23. Maksimalus grąžinimo terminas

Maksimalus grąžinimo terminas kinta atsižvelgiant į orlaivių kategoriją, kuri nustatoma pagal šio Sektorių susitarimo 22 straipsnyje nustatytus kriterijus.

- a) A kategorijos orlaiviams maksimalus grąžinimo terminas yra dešimt metų.
- b) B kategorijos orlaiviams maksimalus grąžinimo terminas yra septyneri metai.
- c) C kategorijos orlaiviams maksimalus grąžinimo terminas yra penkeri metai.

24. Pagrindinės kredito sumos grąžinimas

a) Pagrindinė eksporto kredito suma paprastai grąžinama lygiomis ir pastoviomis dalimis ne rečiau kaip kas šeši mėnesiai, pirmąją įmoką sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios. Nuomos atvejais tokią grąžinimo tvarką galima taikyti tik pagrindinei kredito sumai arba pagrindinei sumai kartu su palūkanomis.

b) Jei dalyvė neketina laikytis a dalyje pateiktų pagrindinės kredito sumos grąžinimo sąlygų, ji turi laikytis šių nuostatų:

- 1) vienas ar keli mokėjimai per šešis mėnesius neviršija 25 % pagrindinės sumos, kuri turi būti grąžinta per grąžinimo terminą,
- 2) dalyvė praneša apie tai iš anksto.

25. Palūkanų mokėjimas

- a) Paprastai per grąžinimo terminą palūkanos nekapitalizuojamos.
- b) Palūkanos mokėtinos ne rečiau kaip kas šeši mėnesiai, pirmąją įmoką sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios.
- c) Jei dalyvė neketina laikytis a ir b dalyse pateiktų palūkanų mokėjimo sąlygų, ji turi apie tai pranešti iš anksto.
- d) Į palūkanas neįeina:
 - 1) visi priemonių ar kitų mokesčių mokėjimai, skirti apdrausti ar garantuoti tiekėjų arba finansinius kreditus. Jei oficiali parama teikiama tiesioginio kreditavimo (finansavimo) ar refinansavimo būdu, priemonę galima pridėti prie nominaliosios palūkanų normos vertės arba mokėti kaip atskirą mokestį; dalyvėms abi šios dalys turi būti tiksliai apibrėžtos atskirai;
 - 2) visi kiti su eksporto kreditu susiję mokėjimai, tokie kaip bankų mokesčiai ar komisiniai, išskyrus metinius ar pusmetinius bankų mokesčius, mokėtinus per grąžinimo terminą, ir
 - 3) importuojančiosios šalies taikomi išskaitomi mokesčiai.

26. Minimalios palūkanų normos

Dalyvės, teikiančios oficialią paramą, taiko minimalias palūkanų normas. Dalyvės taiko atitinkamas CIRR, apibrėžtas Susitarimo 20 straipsnyje.

27. Kredito draudimo įmoka ir garantijos mokesčiai

Dalyvės iš dalies ar visiškai nepanaikina kredito draudimo įmokos ar garantijos mokesčių.

28. Pagalba

Dalyvės neteikia pagalbos paramos forma, nebent jei ji teikiama nesąlygotųjų subsidijų forma. Tačiau dalyvės palankiai apsvarsto visus prašymus dėl bendrosios linijos sąlygotajai pagalbai humanitariniais tikslais.

VI SKYRIUS**VEIKIMO BŪDAS****29. Išankstiniai pranešimai, suderinimas ir keitimasis informacija**

Oficialiai remiamos konkurencijos atveju parduodant ar nuomojant orlaivį, su kitos kategorijos orlaiviais arba su orlaiviais, kuriems taikomos kitos Sektorių susitarimo dalys, konkuruojantiems orlaiviams tuo konkrečiu pardavimo ar nuomos atveju taikomi tokie pat kredito terminai ir sąlygos, kaip ir minėtiems kitiems orlaiviams. Susitarime nustatyta išankstinių pranešimų, suderinimo ir keitimosi informacija tvarka, taikoma šiai Sektorių susitarimo daliai. Be to, dalyvės gali prašyti konsultacijų, jei mano, kad kita dalyvė siūlo tokius oficialiai remiamo kredito terminus ir sąlygas, kurie neatitinka Sektorių susitarimo nuostatų. Konsultacijos surengiamos per dešimt dienų, bet kitais atvejais laikomasi Susitarimo 54 straipsnyje nustatytos tvarkos.

30. Patikslinimas

Dalyvės reguliariai patikslina šio Sektorių susitarimo veikimo būdą ir nuostatas, kad jie labiau atitiktų rinkos sąlygas. Tačiau jei rinkos sąlygos ar įprasta finansavimo tvarka gerokai pasikeičia, patikslinimo galima prašyti bet kuriuo metu.

3 DALIS**NAUDOTI ORLAIVIAI, ATSARGINIAI VARIKLIAI, ATSARGINĖS DALYS, PRIEŽIŪROS IR APTARNAVIMO SUTARTYS****VII SKYRIUS****TAIKYMO SRITIS****31. Taikymo būdas ir sritis**

Susitarimą papildančio Sektorių susitarimo 3 dalyje yra išdėstytos ypatingos rekomendacijos, taikomos oficialiai remiamiems eksporto kreditams, susijusiems su naudotų orlaivių pardavimu ar nuoma, taip pat su atsarginių variklių ir atsarginių dalių pardavimu ar nuoma, priežiūros ir aptarnavimo sutartimis kartu su naujais ir naudotais orlaiviais. Jos netaikomos orlaiviams su oro pagalve ar skrydžių treniruokliams, kuriems taikomos Susitarimo sąlygos. Taikomos atitinkamos Sektorių susitarimo 1 ir 2 dalių nuostatos, išskyrus toliau nurodytus atvejus.

32. Naudoti orlaiviai

Dalyvės neteikia paramos kredito terminams, palankesniems už tuos, kurie nustatyti Sektorių susitarime dėl naujų orlaivių. Naudotiems orlaiviams konkrečiai taikomos šios taisyklės.

a)	Orlaivio amžius (metų skaičius)		Įprastas maksimalus grąžinimo terminas		
		Dideli orlaiviai	A kategorija	B kategorija	C kategorija
1		10	8	6	5
2		9	7	6	5
3		8	6	5	4
4		7	6	5	4
5–10		6	6	5	4
Daugiau kaip 10 metų		5	5	4	3

Šie terminai patikslinami, jei pakeičiami maksimalūs grąžinimo terminai naujiems orlaiviams.

b) Dalyvės taiko šio Sektorių susitarimo 24 ir 25 straipsnių nuostatas.

c) Oficialią finansavimo paramą teikiančiosios dalyvės taiko minimalias palūkanų normas; dalyvės taiko Susitarimo 20 straipsnyje nustatytą atitinkamą CIRR.

33. Atsarginiai varikliai ir atsarginės dalys

a) Šiuos dalykus, jei jie laikomi pradinio orlaivio užsakymo dalimi, galima finansuoti tomis pačiomis sąlygomis, kurios taikomos orlaiviams. Tačiau tokiais atvejais dalyvės taip pat atsižvelgia į kiekvieno orlaivių tipo orlaivių parko dydį, įskaitant įsigyjamus orlaivius, orlaivius, kurie jau yra tikrai užsakyti arba kurie jau įsigyti tokiu pagrindu:

— pirmiesiems penkiems tipo orlaiviams parke – 15 % orlaivio kainos, t. y. korpuso ir įrengtų variklių kainos, ir

— šeštam ir kitiems tipo orlaiviams parke – 10 % orlaivio kainos, t. y. korpuso ir įrengtų variklių kainos.

b) Jei šie dalykai neužsakomi su orlaiviu, maksimalūs grąžinimo terminai yra penkeri metai naujiems atsarginiams varikliams ir dveji metai kitoms atsarginėms dalims.

c) Dalyvės, nepaisydamos ankstesnio b punkto, naujiems didelių orlaivių atsarginiams varikliams gali viršyti maksimalų penkerių metų grąžinimo terminą iki trejų metų:

— jei minimali sandorio sutarties vertė didesnė kaip 20 mln. USD arba

— į sandorį įtraukiami mažiausiai keturi nauji atsarginiai varikliai.

Sutarties vertė patikslinama kas dveji metai ir atitinkamai keičiama kylant kainoms.

d) Dalyvės pasilieka teisę keisti savo tvarką ir prisiderinti prie konkuruojančių dalyvių tvarkos dėl pirmojo pagrindinės kredito dalies, susijusios su atsarginiais varikliais ir atsarginėmis dalimis, grąžinimo termino.

34. Priežiūros ir aptarnavimo sutartys

Dalyvės gali pasiūlyti oficialią finansavimo paramą, kurios grąžinimo terminas yra iki dviejų metų, priežiūros ir aptarnavimo sutartims.

VIII SKYRIUS

VEIKIMO BŪDAS

35. *Išankstiniai pranešimai, suderinimas ir keitimasis informacija*

Susitarime nustatyta išankstinių pranešimų, suderinimo ir keitimosi informacija tvarka taikoma šiai Sektorių susitarimo daliai. Be to, dalyvės gali prašyti konsultacijų, jei mano, kad kita dalyvė siūlo tokias oficialiai remiamo kredito sąlygas, kurios neatitinka Sektorių susitarimo nuostatų. Konsultacijos surengiamos per dešimt dienų, bet kitais atvejais laikomasi Susitarimo 54 straipsnyje nustatytos tvarkos.

36. *Patikslinimas*

Dalyvės reguliariai patikslina šio Sektorių susitarimo veikimo būdą ir nuostatas, kad jos labiau atitiktų rinkos sąlygas. Tačiau jei rinkos sąlygos ar įprasta finansavimo tvarka gerokai pasikeičia, patikslinimo galima prašyti bet kuriuo metu.

I priedėlis

APIBŪDINANTIS SĄRAŠAS

Visiems kitiems panašioms orlaiviams, kurie gali pasirodyti ateityje, taikomas šis Sektorių susitarimas, ir jie, kai reikia, įtraukiami į atitinkamą sąrašą. Šie sąrašai nėra galutiniai ir tik rodo orlaivių, kuriuos reikia priskirti skirtingoms kategorijoms, tipą, jei dėl to galėtų kilti abejonių.

DIDELI CIVILINIAI ORLAIVIAI

Gamintojas	Žyminy
Airbus	A 300
Airbus	A 310
Airbus	A 318
Airbus	A 319
Airbus	A 320
Airbus	A 321
Airbus	A 330
Airbus	A 340
Boeing	B 737
Boeing	B 747
Boeing	B 757
Boeing	B 767
Boeing	B 777
Boeing	B 707, 727
British Aerospace	RJ70
British Aerospace	RJ85
British Aerospace	RJ100
British Aerospace	RJ115
British Aerospace	BAe146
Fairchild Dornier	728 JET
Fairchild Dornier	928 JET
Fokker	F 70
Fokker	F 100
Lockheed	L-100
McDonnell Douglas	MD-80 serija
McDonnell Douglas	MD-90 serija
McDonnell Douglas	MD-11
McDonnell Douglas	DC-10
McDonnell Douglas	DC-9
Lockheed	L-1011
Ramaero	1.11–495

A KATEGORIJOS ORLAIVIAI

Turbinomis varomi orlaiviai, (pvz., turboreaktyviniai, turbosraigtiniai ir turboventiliatoriniai orlaiviai), įskaitant sraigtašparnius, kuriuose paprastai yra nuo trisdešimt iki septyniasdešimt vietų. Jei kuriamas naujas didelis daugiau kaip septyniasdešimt vietų turbinomis varomas orlaivis, paprašius, yra rengiamos skubios konsultacijos, kad būtų susitarta dėl tokio orlaivio priskyrimo šiai kategorijai arba šio Susitarimo 1 daliai, atsižvelgiant į konkurencinę situaciją.

Gamintojas	Žyminy
Aeritalia	G 222
Aeritalia/Aerospatiale	ATR 42
Aeritalia/Aerospatiale	ATR 72
Aerospatiale/MBB	C160 Transall
De Havilland	Dash 8
De Havilland	Dash 8–100
De Havilland	Dash 8–200
De Havilland	Dash 8–0
Boeing Vertol	234 Chinook
Broman (U.S.)	BR 2000
British Aerospace	BAe ATP
British Aerospace	BAe 748
British Aerospace	BAe Jetstream 41
British Aerospace	BAe Jetstream 61
Canadair	CL 215T
Canadair	CL 415
Canadair	RJ
Casa	CN235
Dornier	DO 328
EH Industries	EH-101
Embraer	EMB 120 Brasilia
Embraer	EMB 145
Fairchild Dornier	528 JET
Fairchild Dornier	328 JET
Fokker	F 50
Fokker	F 27
Fokker	F 28
Gulfstream America	Gulfstream I-4
LET	610
Saab	SF 340
Saab	2000
Short	SD 3–30
Short	SD 3–60
Short	Sherpa

B KATEGORIJOS ORLAIVIAI

Kiti turbinomis varomi orlaiviai, įskaitant sraigtasparnius.

Gamintojas	Žyminy
Aerospatiale	AS 332
Agusta	A 109, A 119
Beech	1900
Beech	Super King Air 300
Beech	Starship 1
Bell Helicopter	206B
Bell Helicopter	206L
Bell Helicopter	212
Bell Helicopter	230
Bell Helicopter	412
Bell Helicopter	430
Bell Helicopter	214
Bombardier/Canadair	Global Express
British Aerospace	BAe Jetstream 31
British Aerospace	BAe 125
British Aerospace	BAe 1000
British Aerospace	BAe Jetstream Super 31
Beech Aircraft Corpn d/b/a Raytheon Aircraft Co.	Hawker 1000
Beech Aircraft Corpn d/b/a Raytheon Aircraft Co.	Hawker 800
Beech Aircraft Corpn d/b/a Raytheon Aircraft Co.	King Air 350
Beech Aircraft Corpn d/b/a Raytheon Aircraft Co.	Beechjet 400 serija
Beech Aircraft Corpn d/b/a Raytheon Aircraft Co.	Starship 2000A
Bell	B 407
Canadair	Challenger 601–3A
Canadair	Challenger 601–3R
Canadair	Challenger 604
Casa	C 212–200
Casa	C 212–300
Cessna	Citation
Cessna	441 Conquest III ir Caravan 208 serijos
Claudius Dornier	CD2
Dassault Breguet	Falcon
Dornier	DO 228–200
Embraer	EMB 110 P2
Embraer/FAMA	CBA 123
Eurocopter	AS 350, AS 355, EC 120, AS 365, EC 135

Gamintojas	Žyminy
Eurocopter	B0105LS
Fairchild	Merlin/300
Fairchild	Metro 25
Fairchild	Metro III V
Fairchild	Metro III
Fairchild	Metro III A
Fairchild	Merlin IVC-41
Gulfstream America	Gulfstream II, III, IV ir V
IAI	Astra SP ir SPX
IAI	Arava 101 B
Learjet	31A, 35A, 45 ir 60 serijos
MBB	BK 117 C
MBB	BO 105 CBS
McDonnell Helicopter System	MD 902, MD 520, MD 600
Mitsubishi	Mu2 Marquise
Piaggio	P 180
Pilatus Britten-Norman	BN2T Islander
Piper	400 LS
Piper	T 1040
Piper	PA-42-100 (Cheyenne 400)
Piper	PA-42-720 (Cheyenne III A)
Piper	Cheyenne II
Reims	Cessna-Caravan II
SIAI-Marchetti	SF 600 Canguro
Short	TucanoTukano
Westland	W30

IV PRIEDAS

SEKTORIŲ SUSITARIMAS DĖL EKSPORTO KREDITŲ NESENKANČIŲ ENERGIJOS ŠALTINIŲ IR VANDENS SISTEMŲ PROJEKTAMS, GALIOJANTIS BANDOMOJU LAIKOTARPIU IKI 2007 M. BIRŽELIO 30 D.

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS**1. Taikymo sritis**

Šiame Susitarimą papildančiame Sektorių susitarime yra nustatyti terminai ir finansinės sąlygos, kurie gali būti taikomi oficialiai remiamiems eksporto kreditams, susijusiems su sutartimis dėl nesenkančių energijos šaltinių ir vandens sistemų projektų. Tinkamų sektorių sritis yra apibrėžta 1 priedėlyje.

II SKYRIUS

EKSPORTO KREDITAVIMO TERMINAI IR FINANSINĖS SĄLYGOS**2. Maksimalus grąžinimo terminas**

Maksimalus grąžinimo terminas, neatsižvelgiant į šalies klasifikaciją, yra penkiolika metų, kaip apibrėžta Susitarimo 11 straipsnyje.

3. Pagrindinės kredito sumos grąžinimas ir palūkanų mokėjimas

- a) Pagrindinė eksporto kredito suma grąžinama lygiomis dalimis.
- b) Pagrindinė eksporto kredito suma grąžinama ir palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas šeši mėnesiai, pirmąją pagrindinės kredito sumos ir palūkanų įmoką sumokant ne vėliau kaip po šešių mėnesių nuo kredito pradžios.
- c) Teikiant eksporto kreditavimo paramą nuomos sutartims, vietoj a dalyje nurodyto pagrindinės kredito sumos grąžinimo lygiomis dalimis galima grąžinti pagrindinę kredito sumą lygiomis dalimis kartu su palūkanomis.

4. Minimalios nekintamosios palūkanų normos, teikiant oficialią finansavimo paramą

Dalyvė, teikianti oficialią paramą tiesioginio finansavimo, refinansavimo arba palūkanų normų subsidijų forma, taiko tokias minimalias palūkanų normas:

- a) Grąžinimo terminams iki 12 metų imtinai dalyvė taiko atitinkamą CIRR, kaip apibrėžta Susitarimo 20 straipsnyje.
- b) Grąžinimo terminams nuo 12 metų iki 14 metų imtinai visoms valiutoms taikoma 20 bazinių punktų virš CIRR priemoka.
- c) Grąžinimo terminams nuo 14 metų pagal šio Sektorių susitarimo 5 straipsnį visoms valiutoms taikoma atitinkama SCIRR.

5. SCIRR nustatymas

SCIRR nustatoma kaip nekintama septyniasdešimt penkių bazinių punktų marža virš konkrečiai valiutai taikomos CIRR, bet išimtis yra 40 bazinių punktų marža Japonijos jenai. Valiutoms, kurioms nustatyta daugiau kaip viena CIRR pagal Susitarimo 20 straipsnio a dalies pirmą įtrauką, nustatant SCIRR taikoma ilgiausio termino CIRR.

III SKYRIUS

VEIKIMO BŪDAS**6. Išankstinis pranešimas be aptarimo**

Dalyvė praneša visoms kitoms dalyvėms bent prieš dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo sudarymo, kuris yra įtrauktas į šio Sektorių susitarimo taikymo sritį, pagal Susitarimo V priedą.

IV SKYRIUS

PATIKSLINIMAS

7. Bandomasis laikotarpis ir kontrolė

- a) Šiame Sektorių susitarime išdėstyti terminai ir finansinės sąlygos taikomi dviejų metų bandomuoju laikotarpiu nuo 2005 m. liepos 1 d. iki 2007 m. birželio 30 d. Bandomuoju dviejų metų laikotarpiu dalyvė patikslina šio Sektorių susitarimo veikimą, kad apsvarstytų įgytą patirtį.
 - b) Bandomojo laikotarpio pabaigoje šie terminai ir finansinės sąlygos nebetaikomi, nebent dalyvės susitaria dėl vieno iš šių dalykų:
 - tęsti bandomąjį laikotarpį, atliekant reikalingus papildymus (pakeitimus), arba
 - įtvirtinti Susitarime terminus ir finansines sąlygas reikalingais papildymais (pakeitimais).
 - c) Sekretoriatas praneša apie šių terminų ir finansinių sąlygų įgyvendinimą.
-

1 priedėlis

TINKAMI SEKTORIAI

Toliau išvardytiems nesenkančių energijos šaltinių ir vandens sistemų sektoriams galima taikyti šiame Sektorių susitarime išdėstytus terminus ir finansines sąlygas, jei jų poveikis vertinamas pagal 2003 m. EBPO Rekomendaciją dėl bendrųjų aplinkos ir oficialiai remiamo eksporto kreditavimo principų ⁽¹⁾ (kurią vėliau iš dalies pakeitė EBPO Eksporto kreditų ir kreditų garantijų darbo grupės (ECG) narės ir patvirtino EBPO Taryba), nuo 2005 m. liepos 1 d.:

- a) vėjo energija;
- b) geoterminė energija;
- c) potvynių ir potvynių bangų energija;
- d) bangų energija;
- e) saulės fotovoltų energija;
- f) saulės terminė energija;
- g) vandenynų terminė energija;
- h) bioenergija: visa tvari biomasė, sąvartynų dujos, kanalizacijos atliekų valymo įrenginių dujos ir biodujų energijos įrenginiai. Biomasė – tai biologiškai skaidoma produktų, atliekų ir žemės ūkio (įskaitant augalines ir gyvūnines medžiagas), miškininkystės ir susijusių sektorių atliekų dalis, taip pat biologiškai skaidoma pramoninių ir buitinių atliekų dalis;
- i) projektai, susiję su vandens tiekimu žmonėms ir nuotekų valymo įrenginiais:
 - geriamojo vandens tiekimo namų ūkiams infrastruktūra – vandens valymas, kad būtų gautas geriamasis vanduo ir vandens tiekimo tinklas (įskaitant hermetiškumo kontrolę),
 - nuotekų surinkimo ir valymo įrenginiai – buitinių ir pramoninių nuotekų ir kanalizacijos atliekų surinkimas, įskaitant su šia veikla tiesiogiai susijusį pakartotinį vandens panaudojimą ir perdirbimą bei dumblo valymą;
- j) hidroenergija.

⁽¹⁾ Susitariama, kad EBPO rekomendacija tiesiogiai taikoma projektams, kurie neatitinka šių finansinių terminų ir sąlygų.

V PRIEDAS

INFORMACIJA, KURIĄ REIKIA PATEIKTI PRANEŠIMUOSE

Toliau I skirsnyje nurodyta informacija pateikiama visuose pagal Susitarimą, įskaitant jo priedus, daromuose pranešimuose. Be to, II skirsnyje nurodyta informacija, prireikus, teikiama ypatinguose pranešimuose.

I. INFORMACIJA, KURIĄ REIKIA PATEIKTI VISUOSE PRANEŠIMUOSE**a) Pagrindinė informacija**

1. Pranešančioji šalis
2. Pranešimo data
3. Pranešančiosios institucijos (įstaigos) pavadinimas
4. Identifikacinis numeris
5. Pirminis pranešimas arba ankstesnio pranešimo patikslinimas (jeigu būtina, patikslinimo numeris)
6. Išmokėjimo dalies numeris (jeigu būtina)
7. Identifikacinis kredito linijos numeris (jeigu būtina)
8. Susitarimo straipsnis (-iai), pagal kuriuos daromas pranešimas
9. Identifikacinis suderinamo pranešimo numeris (jeigu būtina)
10. Suderinamos paramos apibūdinimas (jeigu būtina)

b) Informacija apie pirkėją (kredito gavėją, garantą)

11. Pirkėjo (kredito gavėjo) šalis
12. Pirkėjo (kredito gavėjo) pavadinimas
13. Pirkėjo (kredito gavėjo) buvimo vieta
14. Pirkėjo (kredito gavėjo) statusas
15. Garanto šalis (jeigu būtina)
16. Garanto pavadinimas (jeigu būtina)
17. Garanto buvimo vieta (jeigu būtina)
18. Garanto statusas (jeigu būtina)

c) Informacija apie eksportuojamas prekes ir (arba) paslaugas ir projektą

19. Eksportuojamų prekių ir (arba) paslaugų aprašas
20. Projekto aprašas (jeigu būtina)
21. Projekto vieta (jeigu būtina)
22. Konkurso pabaigos data (jeigu būtina)
23. Kredito linijos galiojimo pabaigos data (jeigu būtina)

24. Oficialiai remiamos sutarties (-čių) vertė: faktinė vertė (nurodoma pasirinktinai visoms kredito linijoms ir projektų finansavimo sandoriams arba visiems atskiriems sandoriams) arba vertė pagal šią SST (milijonais) skalę:

Kategorija	Nuo	Iki
I	0	1
II	1	2
III	2	3
IV	3	5
V	5	7
VI	7	10
VII	10	20
VIII	20	40
IX	40	80
X	80	120
XI	120	160
XII	160	200
XIII	200	240
XIV	240	280
XV	280	(*)

(*) Rodo faktinį lygį 40 mln. SST kartotinių viduje nuo 280 mln. SST, pvz., 410 mln. SST nurodoma kaip XV + 4 kategorija.

25. Sutarties (-čių) valiuta

- d) Oficialiai remiamo eksporto kreditavimo terminai ir finansinės sąlygos

26. Kredito vertė, faktinė vertė, nurodoma pasirinktinai pranešimuose dėl kredito linijų ir projektų finansavimo sandorių arba dėl visų atskirų sandorių arba vertė pagal pirmiau minėtą SST skalę.

27. Kredito valiuta

28. Pradinė įmoka (visos oficialiai remiamų sutarčių vertės procentinė dalis)

29. Vietinės sąnaudos (visos oficialiai remiamų sutarčių vertės procentinė dalis)

30. Kredito pradžios data ir nuoroda į taikomą 10 straipsnio punktą

31. Grąžinimo terminas

32. Palūkanų normos bazė

33. Palūkanų norma ar marža

II. PAPILDOMA INFORMACIJA, KURIA, JEIGU BŪTINA, REIKIA PATEIKTI PRANEŠIMUOSE DĖL KONKREČIŲ NUOSTATŲ

- a) Susitarimo 14 straipsnio d dalies 5 punktas

1. Grąžinimo modelis

2. Grąžinimo įmokų dažnumas

3. Terminas nuo kredito pradžios iki pirmosios pagrindinės kredito sumos grąžinimo įmokos

4. Palūkanų suma, kapitalizuota iki kredito pradžios

5. Grąžinimo termino vidutinė svertinė trukmė
 6. Atsisakymo teikti paramą pagrindimas pagal 14 straipsnio a–c dalis
- b) Susitarimo 24 ir 28 straipsniai
1. Pirkėjo (paskolos gavėjo) šalies ar daugiašalės (regioninės) institucijos rizikos klasifikacija
 2. Išmokėjimo terminas
 3. Draudimo nuo šalies rizikos procentinė dalis
 4. Draudimo produkto kokybė (mažesnis už standartą, standartinis, didesnis už standartą produktas)
 5. Pirkėjo (paskolos gavėjo) šalies rizikos klasifikacija pagrįsta MPR be trečiosios šalies garantijos, daugiašalės (regioninės) institucijos dalyvavimo ir (arba) rizikos apribojimo (neįtraukimo).
 6. Taikytina MPR
 7. Nustatyta faktinė priemokos norma (išreikšta MPR forma kaip pagrindinės kredito sumos procentinė dalis)
- c) Susitarimo 24 straipsnio e dalies pirma įtrauka
1. Garanto šalies rizikos klasifikacija
 2. Patvirtinimas, kad garantija apima visas penkias šalies rizikos rūšis, nurodytas 25 straipsnio a dalyje, visam kredito terminui
 3. Informacija apie tai, ar garantija dengia visą rizikuojamą sumą (pagrindinė kredito suma ir palūkanos)
 4. Patvirtinimas, kad garantas yra kreditingas, palyginti su garantuojama kredito suma
 5. Patvirtinimas, kad garantija teisiškai galioja ir gali būti taikoma trečiosios šalies jurisdikcijoje
 6. Informacija, ar tarp garanto ir pirkėjo (paskolos gavėjo) yra finansinis ryšys
 7. Jei tarp garanto ir pirkėjo (paskolos gavėjo) yra finansinis ryšys, nurodyti:
 - Šio ryšio pobūdį (pvz., pagrindinė įmonė–filialas, filialas–pagrindinė įmonė, bendra nuosavybė)
 - Patvirtinimas, kad garantas yra teisiškai ir finansiškai nepriklausomas ir gali vykdyti pirkėjo (paskolos gavėjo) mokėjimo įsipareigojimus
 - Patvirtinimas, kad garantui neturės įtakos pirkėjo (paskolos gavėjo) šalies įvykiai, įstatymai ar politinė intervencija.
- d) Susitarimo 28 straipsnis
1. Taikomas rizikos apribojimo (neįtraukimo) būdas
 2. Taikomas MEF
 3. Išsamus paaiškinimas, kokia šalies kredito rizika atskirame sandoryje yra perkelta (pašalinta) ar apribota (neįtraukta), taip pat paaiškinimas, kaip taikomas MEF yra pagrįstas tokiu šalies kredito rizikos perkėlimu (pašalinimu) ar apribojimu (neįtraukimu).
- e) Susitarimo 46 ir 47 straipsniai
1. Sąlygotosios pagalbos forma (pagalba plėtrai, mišriam kreditui ar susijusiam finansavimui)
 2. Bendra sąlygotosios pagalbos ir iš dalies nesąlygotosios pagalbos finansavimo lengvatų dalis, skaičiuojama pagal 37 straipsnį

3. Lengvatų dalies apskaičiavimui taikoma DDR
 4. Požiūris į grynųjų pinigų mokėjimus skaičiuojant lengvatų dalį
 5. Kredito linijų naudojimo apribojimai
- f) II priedo 10 straipsnis
1. Grąžinimo modelis
 2. Grąžinimo įmokų dažnumas
 3. Terminas nuo kredito pradžios iki pirmosios pagrindinės kredito sumos grąžinimo įmokos
 4. Parama vietinėms sąnaudoms: mokėjimo sąlygos ir paramos pobūdis
 5. Finansuotina projekto dalis (prireikus, pateikiama atskira informacija apie kuro krovinius)
 6. Bet kuri kita aktuali informacija (įskaitant nuorodas į susijusius atvejus)
- g) IV priedo 6 straipsnis
1. Išplėstinis projekto aprašas, įskaitant šio Sektorių susitarimo dėl eksporto kreditų nesenkančių energijos šaltinių ir vandens sistemų projektams (IV priedas) 1 priedėlyje nurodytą konkretų sektorių.
 2. Išsamus paaiškinimas, kodėl reikalaujama ypatingų finansinių sąlygų.
 3. Informacija apie palūkanų normą: priemokos virš CIRR dydis, jei taikomos Sektorių susitarimo dėl eksporto kreditų nesenkančių energijos šaltinių ir vandens sistemų projektams (IV priedas) 4 straipsnio b ar c dalių nuostatos.
- h) X priedo 5 straipsnis
1. Paaiškinimas, kodėl teikiamos projekto finansavimo sąlygos
 2. Sutarties vertė, palyginti su užbaigtu projektu, subrangos sutarčių dalis ir kt.
 3. Išsamus projekto aprašas
 4. Iki kredito pradžios suteikto draudimo tipas
 5. Iki kredito pradžios suteikto draudimo nuo politinės rizikos procentinė dalis
 6. Iki kredito pradžios suteikto draudimo nuo komercinės rizikos procentinė dalis
 7. Nuo kredito pradžios suteikto draudimo tipas
 8. Nuo kredito pradžios suteikto draudimo nuo politinės rizikos procentinė dalis
 9. Nuo kredito pradžios suteikto draudimo nuo komercinės rizikos procentinė dalis
 10. Nustatymo terminas (jei būtina)
 11. Išmokėjimo terminas
 12. Grąžinimo termino vidutinė svertinė trukmė
 13. Grąžinimo modelis
 14. Grąžinimo įmokų dažnumas
 15. Terminas nuo kredito pradžios iki pirmosios pagrindinės kredito sumos grąžinimo įmokos

16. Iki kredito termino vidurio grąžintos pagrindinės sumos procentinė dalis
17. Iki kredito pradžios kapitalizuota palūkanų suma
18. Kiti Eksporto kreditų agentūros (ECA) gauti mokesčiai, pvz., išsipareigojimo mokesčiai (pasirinktinai, išskyrus kai sandoriai sudaromi su pirkėjais dideles pajamas gaunančiose EBPO šalyse)
19. Palūkanų norma (pasirinktinai, išskyrus projektus dideles pajamas gaunančiose EBPO šalyse)
20. Patvirtinimas (ir, prireikus, paaiškinimas), kad į sandorį įeina ir jo pobūdį apibūdina šie dalykai:
 - konkretaus ūkinio subjekto finansavimas, kurį teikiant skoliniojas sutinka, kad to ūkinio subjekto pinigų sratai ir pajamos būtų lėšų šaltinis, iš kurio bus grąžinama paskola, o ūkinio subjekto turtas – būtų paskolos užstatas,
 - eksporto sandorių su (teisiškai ir finansiškai) nepriklausoma projektų įmone, pvz., specialios paskirties įmone, finansavimas įplaukas duodantiems investiciniams projektams,
 - tinkamas rizikos pasidalijimas tarp projekto partnerių, įskaitant tinkamą akcinį kapitalą, pvz., privačių ar kreditingų viešųjų akcininkų, eksportuotojų, kreditorių, produkcijos išleidėjų,
 - projektų pinigų sratai per visą kredito grąžinimo terminą, kurių pakanka padengti išorės fondų veiklos sąnaudas ir skolos aptarnavimo sąnaudas,
 - pirmiausia iš projekto pajamų išskaitomos veiklos sąnaudos ir skolos aptarnavimo sąnaudos,
 - nevalstybinis pirkėjas (paskolos gavėjas), neturintis valstybės grąžinimo garantijos,
 - turtu pagrįstos garantijos projekto lėšoms (turtui), pvz., teisių perleidimai, užstatai, lėšų sąskaitos,
 - ribojamas arba neleidžiamas atgręžtinis reikalavimas privataus sektoriaus akcininkų (projekto) rėmėjams projektui pasibaigus.
- i) X priedo 5 straipsnis dėl projektų dideles pajamas gaunančiose EBPO šalyse
 1. Bendra projekto sindikuotos paskolos suma, įskaitant valstybinius ir privačius kreditorius
 2. Bendra privačių kreditorių sindikuotos paskolos suma
 3. Dalyvių teikiamos sindikuotos paskolos procentinė dalis
 4. Patvirtinimas, kad:
 - jei sindikuota paskola teikiama kartu su privačiomis finansų institucijomis, kurioms netaikoma oficialiai teikiama eksporto kreditavimo parama, per paskolos terminą dalyvė yra smulkioji partnerė, turinti *pari passu* statusą,
 - pagal 18 punktą paskelbta palūkanų norma neturi sumažinti esamo privačios rinkos finansavimo, o ši norma yra proporcinga atitinkamoms normoms, kurias nustato kitos sindikato dalyvės – privačios finansų institucijos.

VI PRIEDAS

MINIMALIŲ PRIEMOKŲ NORMŲ SKAIČIAVIMAS

Eksporto kreditui taikytinos MPR skaičiavimo formulė:

$$\text{MPR} = ((a * \text{HOR}) + b) * (\text{PC}/0,95) * \text{QPF} * \text{PCF} * (1 - \text{MEF}) * \text{BRF}$$

kai:

— a ir b – su taikytina šalies rizikos kategorija siejami koeficientai

— HOR – rizikos perspektyva

— PC – draudimo procentinė dalis

— QPF – produkto faktoriaus kokybė

— PCF – draudimo faktoriaus procentinė dalis

— MEF – šalies rizikos apribojimo (neįtraukimo) faktorius

— BRF – pirkėjo rizikos draudimo faktorius

a ir b koeficientų reikšmės pateiktos toliau:

	Šalies rizikos kategorija							
	0	1	2	3	4	5	6	7
A	n/a	0,100	0,225	0,392	0,585	0,780	0,950	1,120
B	n/a	0,350	0,350	0,400	0,500	0,800	1,200	1,800

Rizikos perspektyva (HOR) skaičiuojama taip:

Įprastiems grąžinimo modeliams (pagrindinės kredito sumos grąžinimas lygiomis dalimis kas šeši mėnesiai):

$$\text{HOR} = (\text{išmokėjimo terminas} * 0,5) + \text{grąžinimo terminas}$$

Neįprastiems grąžinimo modeliams lygiavertis grąžinimo terminas (išreikštas mokėjimais lygiomis dalimis kas šeši mėnesiai) skaičiuojamas pagal tokią formulę:

$$\text{HOR} = (\text{grąžinimo termino vidutinė svertinė trukmė} - 0,25)/0,5$$

Metų ar mėnesių nurodymas formulėje neturi reikšmės skaičiuojant, jei išmokėjimo ir grąžinimo terminams taikomas tas pats vienetas.

Draudimo procentinė dalis (PC), išreikšta dešimtaine trupmena (pvz., 95 % nurodoma 0,95)

Produkto faktoriaus kokybės (QPF) reikšmės nurodytos šioje lentelėje:

Produkto kokybė	Šalies rizikos kategorija							
	0	1	2	3	4	5	6	7
mažesnis už standartą	n/a	0,9965	0,9935	0,9850	0,9825	0,9825	0,9800	0,9800
standartinis	n/a	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000	1,0000
didesnis už standartą	n/a	1,0035	1,0065	1,0150	1,0175	1,0175	1,0200	1,0200

Draudimo faktoriaus procentinė dalis (PCF) nustatoma taip:

Kai $PC \leq 0,95$, $PCF = 1$

Kai $PC > 0,95$, $PCF = 1 + ((PC - 0,95)/0,05) * \text{draudimo koeficiento procentinė dalis}$

	Šalies rizikos kategorija							
	0	1	2	3	4	5	6	7
Draudimo koeficiento procentinė dalis	n/a	0,00000	0,00337	0,00489	0,01639	0,03657	0,05878	0,08598

Šalies rizikos apribojimo (neįtraukimo) faktorius (MEF) nustatomas taip:

Eksporto kreditams be šalies rizikos apribojimo $MEF = 0$

Eksporto kreditams su šalies rizikos apribojimu MEF nustatomas pagal VIII priede nurodytus kriterijus.

Pirkėjo draudimo faktorius (BRF) nustatomas taip:

Kai pirkejo draudimas nuo rizikos yra visiškai neįtraukiamas, $BRF = 0,90$

Kai pirkejo draudimas nuo rizikos įtraukiamas, $BRF = 1$

VII PRIEDAS

ŠALIŲ RIZIKOS KLASIFIKACIJOS, RODANČIOS TREČIOSIOS ŠALIES GARANTO ARBA DAUGIAŠALĖS AR REGIONINĖS INSTITUCIJOS PADĖTĮ, TAIKymo KRITERIJAI IR SĄLYGOS**TIKSLAS**

Šiame priede yra išdėstyti kriterijai ir sąlygos, pagal kuriuos taikoma šalių rizikos klasifikacija, rodanti trečiosios šalies garanto arba daugiašalės ar regioninės institucijos padėtį, Susitarimo 24 straipsnio e dalies pirmojoje ir antrojoje įtraukoje nurodytomis sąlygomis.

TAIKYMAS

Šalių rizikos klasifikacija, rodanti trečiosios šalies garanto padėtį

1 atvejis. Garantija visai rizikuojamai sumai

Kai užstatas, kurį kaip garantiją suteikia ne pirkėjo (paskolos gavėjo) šalyje esantis subjektas, suteikiamas visai rizikuojamai sumai (pagrindinei kredito sumai ir palūkanoms), gali būti taikoma tos šalies, kurioje yra garantas, rizikos klasifikacija, jei laikomasi šių kriterijų:

- garantija teikiama visam kredito terminui,
- garantija yra neatšaukiama, besąlyginė ir, paprašius, gaunama,
- garantija teisiškai galioja ir gali būti taikoma garanto šalies jurisdikcijoje,
- garantija suteikiama penkioms šalies kredito rizikos rūšims pirkėjo (paskolos gavėjo) šalyje,
- garantas yra kreditingas, palyginti su garantuojamos skolos suma,
- garantui taikoma pinigų kontrolė ir šalies, kurioje jis yra, teisės aktai dėl lėšų pervedimo,
- jei garantas yra garantuojamo subjekto filialas (pagrindinė įmonė), dalyvės kiekvienu konkrečiu atveju nustato, ar: pirma, vertinant filialo ir pagrindinės įmonės ryšį ir pagrindinės įmonės teisinio išipareigojimo mastą, filialas (pagrindinė įmonė) teisiškai ir finansiškai yra nepriklausomas ir galėtų vykdyti mokėjimo išipareigojimus; antra, filialui (pagrindinei įmonei) poveikį galėtų daryti vietiniai įvykiai (teisės aktai) ar politinė intervencija; trečia, netesybų atveju atsakomybę prisiims centrinis biuras.

2 atvejis. Garantija ne visai sumai

Kai užstatas, kurį kaip garantiją suteikia ne pirkėjo (paskolos gavėjo) šalyje esantis subjektas, suteikiamas ne visai rizikuojamai sumai (pagrindinei sumai ir palūkanoms), gali būti taikoma tos šalies, kurioje yra garantas, rizikos klasifikacija tai kredito daliai, kuriai suteikiama garantija. Be 1 atveju taikomų kriterijų, garanto šalies klasifikacija gali būti taikoma tik tuo atveju, kai garantuojama suma (pagrindinė suma ir atitinkamos palūkanos) yra daugiau kaip 10 % pagrindinės sumos ir atitinkamų palūkanų arba yra lygi šiai sumai ar yra penki milijonai SST pagrindinės sumos ir atitinkamų palūkanų, kai sandoris viršija 50 mln. SST.

Negarantuojamai sumos daliai taikytina pirkėjo šalies rizikos klasifikacija.

Šalies rizikos klasifikacija, rodanti daugiašalės ar regioninės institucijos padėtį

1 atvejis. Garantija visai rizikuojamai sumai

Kai klasifikaciją turinti daugiašalė ar regioninė institucija suteikia užstatą kaip garantiją visai rizikuojamai sumai (pagrindinei sumai ir palūkanoms), taikytina šalies rizikos klasifikacija gali būti tos daugiašalės ar regioninės institucijos klasifikacija, jei laikomasi šių kriterijų:

- garantija teikiama visam kredito terminui,
- garantija yra neatšaukiama, besąlyginė ir, paprašius, gaunama,

- garantija suteikiama penkioms šalies kredito rizikos rūšims pirkėjo (kredito gavėjo) šalyje,
- garantas yra teisiškai įsipareigojęs visai kredito sumai,
- grąžinama tiesiogiai kreditoriui.

2 atvejis. Garantija ne visai sumai

Kai draudimas, kurį kaip garantiją suteikia klasifikaciją turinti daugiašalė ar regioninė institucija, suteikiamas ne visai rizikuojamai sumai (pagrindinei sumai ir palūkanoms), taikytina šalies rizikos klasifikacija gali būti tos daugiašalės ar regioninės institucijos klasifikacija tai kredito daliai, kuriai suteikiama garantija. Be 1 atveju taikomų kriterijų, daugiašalės ar regioninės institucijos klasifikacija gali būti taikoma tik tuo atveju, kai garantuojama suma (pagrindinė suma ir atitinkamos palūkanos) yra didesnė nei 10 % pagrindinės sumos ir atitinkamų palūkanų arba lygi šiai sumai arba yra penki milijonai SST pagrindinės sumos ir atitinkamų palūkanų, kai sandoris viršija 50 mln. SST.

Negarantuojamai sumos daliai taikytina pirkėjo šalies rizikos klasifikacija.

3 atvejis. Daugiašalė ar regioninė institucija – paskolos gavėja

Kai klasifikaciją turinti daugiašalė ar regioninė institucija yra paskolos gavėja, taikytina šalies rizikos klasifikacija yra tos daugiašalės ar regioninės institucijos klasifikacija.

Daugiašalių ar regioninių institucijų klasifikacija

Daugiašalės ir regioninės institucijos gali būti klasifikuojamos, jei institucijai paprastai netaikoma pinigų kontrolė ir šalies, kurioje ji įsikūrusi, teisės aktai dėl lėšų pervedimo. Tokios institucijos klasifikuojamos pagal atskirų šalių 0–7 skirtingas rizikos kategorijas, įvertinus kiekvienos šalies riziką, remiantis faktinėmis aplinkybėmis ir šiais dalykais:

- institucija yra teisiškai ir finansiškai nepriklausoma,
- visas institucijos turtas yra apsaugotas nuo nacionalizavimo ar konfiskavimo,
- institucija gali visiškai laisvai pervesti ir konvertuoti lėšas,
- institucijoje negali vykti šalies, kurioje ji įsikūrusi, valstybinė intervencija,
- institucija yra atleista nuo mokesčių ir
- visos jos valstybės narės įsipareigojusios suteikti papildomą kapitalą, kad institucija galėtų vykdyti savo įsipareigojimus.

Vertinant taip pat reikėtų atsižvelgti į ankstesnius mokėjimus, tokius kaip šalies skolinių įsipareigojimų nevykdymas šalyje, kurioje institucija įsikūrusi arba pirkėjo (paskolos gavėjo) šalyje, ir kitus veiksniai, kurie gali būti svarbūs vertinimo procesui.

Daugiašalių ir regioninių institucijų klasifikacijos sąrašas nėra galutinis ir bet kuri dalyvė, patikslindama, gali nurodyti instituciją, remdamasi pirmiau išdėstytais veiksniais. Dalyvės skelbia daugiašalių ir regioninių institucijų klasifikacijas.

VIII PRIEDAS

KRITERIJAI IR SĄLYGOS, PAGAL KURIUOS TAIKOMAS ŠALIES RIZIKOS APRIBOJIMAS (NEĮTRAUKIMAS) SKAIČIUOJANT MINIMALIAS PRIEMOKŲ NORMAS**TIKSLAS**

Šiame priede yra išsamiai išdėstyta šalies kredito rizikos apribojimo (neįtraukimo) naudojimo metodika, kaip apibrėžta Susitarimo 28 straipsnio b dalyje. Tai kriterijai, sąlygos ir konkrečios aplinkybės, taikomi naudojant šią metodiką ir taikytinus MEF.

BENDRASIS TAIKYMAS

Visais šalies kredito rizikos apribojimo (neįtraukimo) atvejais, išvardytais Susitarimo 28 straipsnio b dalyje:

- nurodyti MEF – tai maksimalus dydis, kuris turėtų būti nustatytas palankiausiomis sąlygomis ir pagrįstas kiekvienu konkrečiu atveju,
- dalyvės nustato, ar garantijos nuostatos gali būti pagrįstai taikomos teisinėmis (teismo proceso) aplinkybėmis,
- taikant šalies kredito rizikos apribojimo (neįtraukimo) metodiką, nustatyta MPR panašiomis sąlygomis neturi mažinti privačios rinkos kainų,
- jei sandoris lygiagrečiai finansuojamas iš kitų šaltinių, bet kokia suteikiama garantija oficialiai remiamam eksporto kreditui laikoma bent *pari passu* su ta pačia garantija, kurią turi kiti šaltiniai.

YPATINGAS TAIKYMAS**1. Užsienio ateities sandorių pinigų srautų sistema ir užsienio sąlyginio deponavimo sąskaita**

Apibrėžtis:

Rašytinis dokumentas, pvz., aktas, turto perdavimo dokumentas ar patikos susitarimas su antspaudu, pristatytas trečiajai šaliai – subjektui, kuris nėra dokumento šalis, kad ši šalis jį saugotų kol bus įgyvendintos tam tikros sąlygos ir pristatytas kitai šaliai, kad išgaliotų. Jei toliau išdėstytų kriterijų laikomasi atsižvelgiant į papildomus išvardytus veiksnus, tuomet galima apriboti ar panaikinti lėšų pervedimo riziką, dažniausiai didesnės rizikos kategorijos šalyse.

Kriterijai:

- sąlyginio deponavimo sąskaita yra susijusi su lėšas užsienio valiuta gaunančiu projektu, lėšos šiai sąskaitai gaunamos iš paties projekto ir (arba) kitų užsienio eksporto debitorų sąskaitų,
- sąlyginio deponavimo sąskaita yra užsienio šalyje, t. y. ne pirkėjo (paskolos gavėjo) šalyje, kurioje labai ribota lėšų pervedimo ar kitokia šalies rizika (šalis priskiriama 0 kategorijai),
- sąlyginio deponavimo sąskaita yra aukščiausios kategorijos banke, kuris nėra tiesiogiai ar netiesiogiai valdomas pirkėjo (paskolos gavėjo) interesų arba pirkėjo (paskolos gavėjo) šalies,
- tokios sąskaitos finansavimas užtikrintas ilgalaikėmis ar kitokiomis tinkamomis sutartimis,
- įvairūs sąskaitoje tvarkomi pirkėjo (paskolos gavėjo) lėšų (gaunamų iš paties projekto ir (arba) kitų šaltinių) šaltiniai yra tvirta valiuta, ir pagrįstai leidžiama tikėtis, kad visos šios lėšos bus pakankamos grąžinti skolą per visą kredito terminą ir bus gaunamos iš vieno ar kelių kreditinių užsienio vartotojų, esančių mažesnės rizikos šalyse nei pirkėjo (paskolos gavėjo) šalis (paprastai 0 kategorijai priskiriamos šalys),
- pirkėjas (paskolos gavėjas) duoda neatšaukiamą nurodymą užsienio vartotojams tiesiogiai sumokėti į šią sąskaitą (lėšos nepervedamos per pirkėjui (kredito gavėjui) priklausančią sąskaitą ar jo šalį),
- lėšos, kurios turi būti laikomos sąskaitoje, yra lygios mažiausiai šešių mėnesių skolos grąžinimo sumai. Kai pagal projekto finansavimo modelį taikomi lankstūs grąžinimo terminai, faktinei šešių mėnesių grąžinimo sumai lygi lėšų suma pagal tokias lanksčias sąlygas laikoma sąskaitoje. Ši suma ilgainiui gali keistis, atsižvelgiant į skolos grąžinimo modelį,

- pirkėjas (paskolos gavėjas) gali ribotai naudotis sąskaita (leidžiama laisvai naudotis tik grąžinus kreditą),
- sąskaitoje laikomos lėšos visam kredito terminui yra teisiškai perleidžiamos kreditoriui, kuris yra tiesioginis jų gavėjas,
- kad būtų galima atidaryti sąskaitą, turi būti gaunami visi reikalingi teisiniai leidimai iš vietos ir kitų atitinkamų institucijų,
- sąlyginio deponavimo sąskaita ir sutartinės nuostatos negali būti sąlyginės ir (arba) atšaukiamos ir (arba) ribotos trukmės.

Papildomi veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti:

Taikant šiuos metodus, kiekvienu konkrečiu atveju svarstomi pirmiau minėti reikalavimai ir, *inter alia*, šie dalykai:

- šalis, pirkėjas (paskolos gavėjas) (valstybės ar privatus subjektas), sektorius, eksportuojamų prekių ar paslaugų pažeidžiamumas, įskaitant galimybę jas gauti per visą kredito terminą, vartotojai,
- teisinės sistemos, pvz., ar sistema yra pakankamai apsaugota nuo pirkėjo (paskolos gavėjo) ar jo šalies įtakos,
- kaip šie metodai priklausomi nuo valdžios institucijų įsikišimo, ar gali būti atnaujinti, ar atšaukiami,
- ar sąskaita būtų pakankamai apsaugota nuo rizikos, susijusios su projektu,
- suma, kuri bus pervesta į sąskaitą, ir atitinkamos nuostatos pratęsimo sistema,
- su Paryžiaus klubo susijusios sąlygos (pvz., galimos išimties),
- galimas šalies rizikos, išskyrus lėšų pervedimo riziką, poveikis,
- apsauga nuo šalies, kurioje yra sąskaita, rizikos,
- sutartys su vartotojais, įskaitant jų pobūdį ir terminą, ir
- bendra numatomų pajamų užsienyje suma, palyginti su visa kredito suma.

Taikomas MEF

Maksimalus taikytinas MEF yra 0,20, išskyrus:

1 ypatingąjį atvejį, tuomet maksimalus taikytinas MEF yra 0,40, jei laikomasi visų toliau nurodytų papildomų kriterijų:

- kreditorius turi pirmumo teisę sąlyginio deponavimo sąskaitos ir ilgalaikių sutarčių atžvilgiu,
- pirkėjas (paskolos gavėjas) – tai privatus subjektas, kurio daugiau nei 80 % nuosavybės yra privati,
- numatomas Paskolos aptarnavimo trukmės santykis (LLCR) vidutiniškai yra bent 2,5:1 arba numatomas LLCR vidutiniškai yra bent 2,0:1, o numatomas Metinis skolos aptarnavimo santykis (ADSCR) bet kuriuo metu nuo kredito pradžios yra ne mažesnis kaip 1,0 ⁽¹⁾,
- į sąlyginę deponavimo sąskaitą iš anksto pervedamos mažiausiai 12 mėnesių palūkanų lėšos, kurios papildomos po kiekvieno reikalavimo apmokėti išankstinę sumą.

⁽¹⁾ LLCR ir ADSCR skaičiavimai atliekami pagal metodiką, kurią paprastai naudoja rizikos ribojimo principus taikantys tarptautiniai skolininkai, kad atlikus visą (techninį ir finansinį) objekto auditą, būtų parengta bankininkystės byla (pagrindinis planas) su visiškai ar beveik užbaigtomis sąlygomis.

2 ypatingą atvejį, tuomet maksimalus taikytinas MEF yra 0,30, jei laikomasi toliau nurodytų papildomų kriterijų:

- LLCR vidutiniškai sudaro bent 1,75:1 arba į sąlyginę deponavimo sąskaitą iš anksto pervedamos mažiausiai 9 mėnesių palūkanų lėšos, kurios papildomos po kiekvieno reikalavimo apmokėti išankstinę sumą.

2. Tvirta užsienio garantija

Apibrėžtis

Garantija, kuri suteikiama užstatų ar teisių perleidimų forma su pirmos ar antros eilės reikalavimo teise, kurią pirkėjo (paskolos gavėjo) akcininkas ar pats pirkėjas (paskolos gavėjas) turi užsienyje, arba užsienio šalies sąskaitoje laikomų grynųjų pinigų forma.

Kriterijai:

- vertybiniai popieriai – tai viešoje apyvartoje esančios akcijos ir obligacijos, kurias išleidžia subjektai, esantys mažesnės rizikos šalyje, kuri nėra pirkėjo (paskolos gavėjo) šalyje, ir kuriomis prekiaujama 0 kategorijos šalių biržose,
- gryniesiems pinigai – tai indėliai 0 kategorijai priskirtų šalių tvirta valiuta arba Vyriausybės vertybiniai popieriai, kuriuos tokia tvirta valiuta išleidžia 0 kategorijos šalys,
- garantija yra besąlyginė ir neatšaukiama visam kredito terminui,
- šalis, kurioje suteikiama garantija, yra priskiriama mažesnės rizikos kategorijai nei pirkėjo (paskolos gavėjo) šalis. Paprastai tai yra 0 kategorijos šalis,
- garantija nepriklauso nuo pirkėjo (paskolos gavėjo) kompetencijos ir jurisdikcijos,
- pagal rizikos ribojimo principus skaičiuojama vertybinių popierių rinkos vertė per visą grąžinimo terminą atitinka negrąžintos garantuotos skolos sumą,
- bet koku atveju grynųjų pinigų indėlis ar pagal rizikos ribojimo principus nustatyta vertybinių popierių vertė (į kurią turėtų įeiti pagrindinė suma ir palūkanos) yra ne mažiau kaip 10 % pagrindinės sumos kartu su atitinkamomis palūkanomis arba penki milijonai SST pagrindinės sumos kartu su atitinkamomis palūkanomis, kai sandorio vertė viršija 50 mln. SST,
- garantija gali būti teisiškai ir besąlygiškai įgyvendinta bet kuriuo netesybų atveju (šalies kredito rizika pirkėjo (paskolos gavėjo) šalyje),
- vertybinių popierių arba grynųjų pinigų indėlio lėšos gali būti netrukdomai konvertuojamos į kredito ar bet kurią kitą tvirtą valiutą,
- netesybų atveju vertybiniai popieriai yra tiesiogiai perleidžiami kreditoriui, o lėšos iš grynųjų pinigų indėlio sumokamos teisiai kreditoriui, kad būtų padengta reikiama suma.

Papildomi veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti:

Paprastai tokie metodai taikomi visoms šalims, pirkėjams (paskolos gavėjams) ir sektoriams, svarstant pirmiau nurodytus konkrečius atvejus ir, *inter alia*, atsižvelgiant į:

- vertybinių popierių arba grynųjų pinigų indėlio nuosavybės tipą (valstybinis ar privatus), pvz., kai yra tikimybė panaudoti šią garantiją, jei skolininkas yra valstybės subjektas,
- numatomą vertybinių popierių vertę ir jų realizavimo tikimybę pagal subjekto, sektoriaus ir jų kilmės šalį,
- teises sąlygas.

Taikomas MEF

Konkretus taikytinas MEF:

- rodo galimą rizikos pašalinimo mastą, atsižvelgiant, *inter alia*, į likutinę turto vertę, taip pat galimus neaiškumus dėl garantijos realizavimo,

- nustatomas kiekvienu konkrečiu atveju, kad pagrįstai rodytų, *inter alia*, suteikiamos garantijos vertę, palyginti su pagrindine kredito suma ir taikoma šalies, kurioje suteikiama garantija, rizikos klasifikacija.

Grynujų pinigų garantijos vertė yra ne daugiau nei 80 %, o akcijų ar obligacijų vertė – ne daugiau nei 35 % vertės, nustatytos pagal rizikos ribojimo principus.

3. Turtu pagrįsta užsienio garantija

Apibrėžtis

Garantija, suteikiama kaip užsienyje esančio nekilnojamojo turto užstatas su reikalavimo pirmumo teise.

Kriterijai:

- garantija yra besąlyginė ir neatšaukiama visam kredito terminui,
- nekilnojamojo turto vertė – tai pagal rizikos ribojimo principus skaičiuojama rinkos vertė, sudaranti pakankamą jo savininko nuosavo turto dalį. Per visą grąžinimo terminą ši numatoma vertė atitinka negrąžintos pirkėjo (paskolos gavėjo) skolos sumą,
- garantija gali būti teisiškai ir besąlygiškai realizuota bet kuriuo netesybų atveju (pvz., šalies kredito rizika pirkėjo (paskolos gavėjo) šalyje),
- lėšos gali būti konvertuojamos į kredito ar bet kurią kitą tvirtą valiutą,
- netesybų atveju atitinkamos lėšos yra tiesiai sumokamos arba perleidžiamos kreditoriui,
- šalis, kurioje garantija gali būti realizuota, yra priskiriama mažesnės rizikos kategorijai nei pirkėjo (paskolos gavėjo) šalis. Paprastai tai yra mažiausios rizikos kategorijos šalis.

Papildomi veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti

Paprastai tokie metodai taikomi visoms šalims, pirkėjams (paskolos gavėjams) ir sektoriams, svarstant pirmiau nurodytus konkrečius atvejus ir, *inter alia*, atsižvelgiant į:

- nekilnojamojo turto nuosavybės (valstybinė ar privati) tipą, pvz., jei yra tikimybė panaudoti šią garantiją, jei savininkas yra valstybės subjektas,
- nekilnojamojo turto tipą (pvz., sektorius), kuris gali būti svarbus jo likutinei vertei ir jo realizavimo tikimybei,
- teisinės sąlygas.

Taikomas MEF

Konkretus taikytinas MEF:

- rodo galimą rizikos pašalinimo mastą, atsižvelgiant, *inter alia*, į likutinę turto vertę, taip pat galimus neaiškumus dėl garantijos realizavimo,
- nustatomas kiekvienu konkrečiu atveju, kad pagrįstai rodytų, *inter alia*, suteikiamos garantijos vertę, palyginti su pagrindine kredito suma ir taikoma šalies, kurioje suteikiama garantija, rizikos klasifikacija.

Pagal šiuos metodus nustatytos MPR ir MPR, kuri būtų taikoma be rizikos apribojimo, skirtumas neturi būti didesnis kaip 15 %, palyginti su MPR, kuri būtų taikoma be rizikos apribojimo ir MPR, kuri būtų nustatoma pagal šalies, kurioje yra turtas, rizikos klasifikaciją, skirtumu.

Toliau nurodytomis sąlygomis kainų reikšmės taikomos taip:

- garantijos (kuri taikoma pagrindinei sumai ir palūkanoms) suma yra vienodai apribojama visam kredito terminui ne mažiau kaip iki 10 % pagrindinės sumos kartu su atitinkamomis palūkanomis arba iki 5 mln. SST pagrindinės sumos kartu su atitinkamomis palūkanomis, kai sandorio vertė viršija 50 mln. SST. Šiuo atveju kainų reikšmės taikomos proporcingai garantuojamai pagrindinei sumai (pagrindinei kredito sumai),

- garantijos (kuri taikoma pagrindinei sumai ir palūkanoms) suma yra skirtingai apribojama visam kredito terminui ne mažiau kaip iki 10 % pagrindinės sumos kartu su atitinkamomis palūkanomis arba iki 5 mln. SST kartu su atitinkamomis palūkanomis, kai sandorio vertė viršija 50 mln. SST. Šiuo atveju kainų reikšmės taikomos proporcingai pagal naudojamą termino vidutinės svertinės trukmės sąvoką.

4. Turtu garantuotas ir turtu pagrįstas užsienio finansavimas

Apibrėžtis

Garantija, suteikiama kaip kilnojamojo turto užsienio nuoma ar užstatas su reikalavimo pirmumo teise. Ši garantija:

- 1) nenaudojama tam, kad šalies kredito rizika būtų patvirtinta (pvz., didelės rizikos kategorijos šalims), arba
- 2) dažniausiai yra susijusi su pirkėju (paskolos gavėju) arba nuomotojo rizika.

Kriterijai:

- paprastai turtas yra tiesiogiai susijęs su sandoriu,
- turtas yra atpažįstamas, judrus ar kilnojamas, kurį ne pirkėjo (paskolos gavėjo) ar nuomininko šalyje kreditorius, jo atstovas ar paskirtasis asmuo gali fiziškai ir teisiškai perimti (konfiskuoti),
- garantija yra neatšaukiama ir besąlyginė visam kredito terminui,
- turto vertė – tai pagal rizikos ribojimo principus apskaičiuota rinkos vertė, kuri per visą grąžinimo terminą atitinka negrąžintos skolos sumą,
- garantija yra registruojama užsienyje priimtinoje jurisdikcijoje,
- turtas gali būti netrukdomai parduotas ir naudojamas ne pirkėjo (paskolos gavėjo) ar nuomininko šalyje,
- lėšos gali būti konvertuojamos į kredito ar kurią nors kitą tvirtą valiutą,
- jei garantija panaudojama, lėšos sumokamos tiesiai kreditoriui.

Papildomi veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti:

Tokie metodai pirmiausia taikomi, pvz., orlaiviams, laivams ir naftos platformoms, kurie dažniausiai yra skirti naudoti ne pirkėjo (paskolos gavėjo) ar nuomininko šalyje, tačiau ji gali būti taikoma visoms šalims, pirkėjams (paskolos gavėjams) ir sektoriams, svarstant pirmiau nurodytus konkrečius atvejus ir, *inter alia*, atsižvelgiant į:

- turto tipą, nes jis gali turėti įtakos jo visiškam judrumui, galimybei perimti jį ne pirkėjo (paskolos gavėjo) ar nuomininko šalyje ir numatomi komercinei turto rinkos vertei,
- turto konfiskavimo, pervežimo, atnaujinimo ir perpardavimo sąnaudas, taip pat iki perpardavimo susidariusias palūkanų sąnaudas,
- galimybę konfiskuoti turtą mažiausios rizikos šalyse, kuriose yra tinkamos teisinės sąlygos.

Taikomas MEF

Konkretus taikytinas MEF:

- rodo galimą šalies kredito rizikos apribojimo mastą, atsižvelgiant, *inter alia*, į likutinę turto vertę, taip pat galimus neaiškumus dėl turto susigrąžinimo kitoje šalyje,
- nustatomas kiekvienu konkrečiu atveju ir
- neviršija 0,10 ar 0,20 orlaiviams,

kai garantijos (kuri turėtų būti taikoma pagrindinei sumai ir palūkanoms) suma yra vienodai apribojama visam kredito terminui ne mažiau kaip iki 10 % pagrindinės sumos kartu su atitinkamomis palūkanomis arba iki 5 mln. SST pagrindinės sumos kartu su atitinkamomis palūkanomis, jei sandorio vertė viršija 50 mln. SST, šiuo atveju apskaičiuotas MEF rodo garantijos sumą, palyginti ją su garantuojama pagrindine suma (pagrindine kredito suma).

5. Bendras finansavimas su tarptautinėmis finansų institucijomis (TFI)

Apibrėžtis

Eksporto kreditas (draudimas, garantija, paskola) bendrai finansuojamas kartu su TFI, kuriai dalyvės, norėdamos nustatyti priemokas, nustatė klasifikaciją.

Kriterijai:

- TFI statusas – pirmumo teisę turintis kreditorius,
- TFI įvertino projektą, jo techninius, ekonominius ir finansinius aspektus ir šalies rizikos sąlygas,
- manoma, kad TFI laikysis projekto įgyvendinimo ir kredito grąžinimo reikalavimų.

Papildomi veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti:

Tokie metodai taikomi visoms šalims (pirkėjams, paskolos gavėjams) ir sektoriams, jei TFI gali įsikišti naudodamasi savo statusu ir taikydama savo vykdomą politiką, atsižvelgiant į pirmiau nurodytų kiekvieno konkretaus atvejo dalykų įvertinimą ir, *inter alia*, atsižvelgiant į tai, ar projekto:

- dalyvė ir TFI aktyviai keitėsi informacija, vertindamos ir rengdamos įgyvendinimo ir finansavimo projektą,
- TFI suteikė dalyvei galimybę taikyti *pari passu* ir kryžminių netesybų straipsnius visai kredito sumai ir terminui,
- pirmiau minėti straipsniai taip pat taikomi, o dalyvė ir TFI bendradarbiauja, jei dviejų kreditų terminų grafikas yra nelygiagretus, ir
- tokios pat TFI nuostatos taikomos bet kuriam konkuruojančiam dalyvės pasiūlymui.

Taikomas MEF

Maksimalus taikomas MEF neviršija 0,05.

6. Finansavimas vietine valiuta

Apibrėžtis

Sutartis ir finansavimas, dėl kurių susitarta konvertuojamomis ir turimomis vietinėmis valiutomis, išskyrus tvirtą valiutą, finansuojama vietos lygmeniu, taip išvengiant lėšų pervedimo rizikos ar apribojant ją. Pirmųjų dviejų šalies kredito rizikos lygių buvimas iš esmės neturėtų poveikio pagrindiniam skoliniam įsipareigojimui vietine valiuta.

Kriterijai:

- įsipareigojimų ECA ir reikalavimų apmokėjimas arba mokėjimai tiesioginiam kreditoriui yra išreikšti (atliekami) vietine valiuta,
- paprastai nėra lėšų pervedimo ECA rizikos,
- įprastomis sąlygomis nereikalaujama konvertuoti indėlių vietine valiuta į indėlius tvirta valiuta,
- paskolos gavėjo skolos grąžinimas jo šalies valiuta jo šalyje yra priimtinas skolinio įsipareigojimo vykdymas,
- jei paskolos gavėjo pajamos yra vietine valiuta, jis yra apsaugotas nuo neigiamo valiutų keitimo kurso svyravimų poveikio,
- paskolos gavėjo šalies taisyklės dėl lėšų pervedimo neturėtų daryti poveikio kredito gavėjo grąžinimo įsipareigojimams, kurie liktų vietine valiuta,

- netesybų atveju, dėl kurių reikalaujama mokėti vietine valiuta, to reikalavimo vertė yra perskaičiuojama, kaip yra aiškiai nurodyta paskolos sutartyje, lygiaverte suma tvirta valiuta. Mokama būtų vietine valiuta, skaičiuojant tokią sumą, kuri atitiktų mokėjimo reikalavimo tvirta valiuta sumą tuo metu, kai buvo įvykdytas mokėjimo reikalavimas,
- atsakomybę už pirkėjo (paskolos gavėjo) vykdomą grąžinimą vietine valiuta prisiima apdraustoji šalis, kuri taip pat prisiima kvitų vietine valiuta nuvertėjimo ar vertės padidėjimo dėl valiutų keitimo riziką. (Nors valiutų svyravimai gali turėti tiesioginį poveikį tiesioginiam kreditoriui, jis nesusijęs su šalies rizika ar pirkėjo (paskolos gavėjo) rizika).

Papildomi veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti:

Tokie metodai taikomi pasirinktinai konvertuojamoms ir perleidžiamoms valiutoms, jei pagrindinės šalies ekonominė padėtis yra gera. ECA dalyvė privalėtų vykdyti savo išsipareigojimus apmokėti reikalavimus, skaičiuojamus jos šalies valiuta, jei ECA prisiėmus išsipareigojimą, ta vietinė valiuta nebėra „perkeliamą“ ar „konvertuojama“. (Tačiau tokie pokyčiai daro poveikį tiesioginiam kreditoriui).

Pavertus negrąžintą sumą (ne visą paskolos sumą) lygiaverte suma tvirta valiuta, paskolos gavėjas turi vykdyti likusį išsipareigojimą vietine valiuta, nors jos suma nėra galutinė pagal atitinkamą negrąžintos sumos vertę tvirta valiuta. Pagaliau kredito gavėjo sumokama negrąžinta skola vietine valiuta turėtų būti lygi per reikalavimų terminą atlikto apmokėjimo sumai tvirta valiuta.

Taikomas MEF

Konkretus taikytinas MEF nustatomas kiekvienu konkrečiu atveju, bet jei pirmosios trys šalies kredito rizikos rūšys yra aiškiai atmetamos, maksimalus MEF yra 0,50. Jei rizika yra tik apribojama, t. y. nėra aiškiai neįtraukiama, maksimalus MEF yra 0,35.

7. Trečiosios šalies draudimas arba sąlyginė garantija
 8. Skolininkas, kurio rizikos lygis mažesnis nei valstybės rizikos lygis
- Dalyvės toliau svarstys šio priedo 7 ir 8 metodų taikymą.

IX PRIEDAS

KONTROLINIS PLĖTROS KOKYBĖS SĄRAŠAS**KONTROLINIS PROJEKTŲ, KURIEMS SKIRIAMA FINANSINĖ PAGALBA, PLĖTROS KOKYBĖS SĄRAŠAS**

Pastaraisiais metais DAC parengė keletą kriterijų, skirtų užtikrinti, kad besivystančių šalių projektams, kuriuos visus ar iš dalies finansuoja oficiali parama plėtrai (ODA), būtų prisidėta prie plėtros. Jie iš esmės išdėstyti šiuose dokumentuose:

- DAC projektų vertinimo principai (1988 m.),
- DAC pagrindiniai principai dėl susieto finansavimo ir sąlygotosios bei iš dalies nesąlygotosios oficialios paramos plėtrai (1987 m.) ir
- Gera pirkimų praktika oficialios paramos plėtrai (1986 m.).

PROJEKTO ATITIKIMAS BENDRIEMS PAGALBĄ GAUNANČIOSIOS ŠALIES INVESTICIJŲ PRIORITETAMS (PROJEKTŲ ATRANKA)

Ar projektas yra investicijų ir valstybės išlaidų programos, jau patvirtintos pagalbą gaunančiosios šalies centrinės finansinės ir planavimo institucijos, dalis?

(Nurodyti politikos dokumentą, kuriame minimas projektas, pvz., pagalbą gaunančiosios šalies valstybės investicijų programą.)

Ar projektą bendrai finansuoja kuri nors tarptautinė plėtros finansavimo institucija?

Ar yra įrodymų, kad projektą svarstė ir atmetė kuri nors tarptautinė plėtros finansavimo institucija ar kita DAC narė dėl to, kad jis nėra plėtros prioritetas?

Jei tai privataus sektoriaus projektas, ar jį patvirtino pagalbą gaunančiosios šalies Vyriausybė?

Ar projektui taikoma tarpvyriausybė sutartis, numatanti didesnę pagalbą teikiančiosios šalies paramos veiklos mastą pagalbą gaunančiojoje šalyje?

PROJEKTO RENGIMAS IR VERTINIMAS

Ar projektas parengtas, sudarytas ir įvertintas pagal standartus ir kriterijus, kurie daugeliu atvejų atitinka DAC projektų vertinimo principus (PPA)? Atitinkami principai susiję su projekto vertinimu pagal:

- a) ekonominius klausimus (PPA 30–38 punktai);
- b) techninius klausimus (PPA 22 punktas);
- c) finansinius klausimus (PPA 23–29 punktai).

Tuo atveju, jei pagal projektą gaunamos įplaukos, ypač jei įplaukų skiriama konkurencinei rinkai, ar paramos finansavimo lengvatų dalis perduodama galutiniam lėšų naudotojui? (PPA 25 punktas).

- a) Institucinis įvertinimas (PPA 40–44 punktai);
- b) socialinė ir pasiskirstymo analizė (PPA 47–57 punktai);
- c) aplinkos apsaugos įvertinimas (PPA 55–57 punktai).

PIRKIMŲ TVARKA

Kuris iš toliau pateikiamų pirkimo būdų bus taikomas? (Žr. principų apibrėžimus „Geroje pirkimų praktikoje oficialios paramos plėtrai“).

- a) Tarptautinis konkursas (III pirkimų principas ir 2 priedas: minimalios veiksmingo tarptautinio konkurso sąlygos).
- b) Nacionalinis konkursas (IV pirkimų principas).
- c) Neoficiali konkurencija ar tiesioginės derybos (V A arba B pirkimų principai).

Ar numatoma tikrinti išteklių kainą ir kokybę (PPA 63 punktas)?

X PRIEDAS

PROJEKTŲ FINANSAVIMO SANDORIAMS TAIKYTINI TERMINAI IR SĄLYGOS

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS**1. Taikymo sritis**

- a) Šiame priede yra išdėstyti projektų finansavimo sandorių terminai ir sąlygos, kuriuos dalyvės gali remti, jei jie atitinka 1 priedėlyje nurodytus tinkamumo kriterijus.
- b) Jei šiame priede nėra atitinkamos nuostatos, taikomos Susitarimo sąlygos.

II SKYRIUS

TERMINAI IR FINANSINĖS SĄLYGOS**2. Maksimalūs grąžinimo terminai**

Maksimalus grąžinimo terminas yra keturiolika metų, išskyrus kai dalyvių teikiama oficiali eksporto kreditavimo parama yra daugiau nei 35 % sindikuotos paskolos sumos projektui didelės pajamas gaunančioje EBPO šalyje – tuomet maksimalus grąžinimo terminas yra dešimt metų.

3. Pagrindinės sumos grąžinimas ir palūkanų mokėjimas

Pagrindinė eksporto kredito suma gali būti grąžinama nelygiomis dalimis, o pagrindinė suma kartu su palūkanomis gali būti mokama rečiau kaip kas šešis mėnesius, jei vykdomi šie reikalavimai:

- a) vienas ar keli mokėjimai per šešis mėnesius neviršija 25 % pagrindinės kredito sumos;
- b) pirmoji pagrindinės sumos grąžinimo įmoka sumokama ne vėliau kaip per 24 mėnesius nuo kredito pradžios, bet praėjus 24 mėnesiams nuo kredito pradžios sumokama ne mažiau kaip 2 % pagrindinės kredito sumos;
- c) palūkanos mokamos ne rečiau kaip kas dvylika mėnesių, pirmąją įmoką sumokant ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo kredito pradžios;
- d) grąžinimo termino vidutinė svertinė trukmė yra ne ilgesnė kaip septyneri metai ir trys mėnesiai, išskyrus kai dalyvių teikiama oficiali eksporto kreditavimo parama yra daugiau nei 35 % sindikuotos paskolos projektui didelės pajamas gaunančioje EBPO šalyje – tuomet grąžinimo termino vidutinė svertinė trukmė neturi viršyti penkerių metų ir trijų mėnesių;

- e) dalyvė pateikia išankstinį pranešimą, kaip apibrėžta šio priedo 5 straipsnyje.

4. Minimalios palūkanų normos

Jei dalyvės teikia oficialią paskolą su nekintamosiomis palūkanomis finansavimo paramą:

- a) grąžinimo terminams iki 12 metų imtinai dalyvės taiko atitinkamą CIRR, nustatytą pagal Susitarimo 20 straipsnį;
- b) grąžinimo terminams nuo 12 metų visoms valiutoms taikoma 20 bazinių punktų virš CIRR priemoka.

III SKYRIUS

VEIKIMO BŪDAS**5. Išankstiniai pranešimai apie projektų finansavimo sandorius**

Dalyvė praneša visoms dalyvėms apie savo ketinimą suteikti paramą pagal šiame priede išdėstytus terminus ir sąlygas bent prieš dešimt kalendorinių dienų iki įsipareigojimo sudarymo. Pranešimas pateikiamas pagal Susitarimo V priedo nuostatas. Jei per šį terminą kuri nors dalyvė prašo paaiškinti teikiamos paramos terminus ir sąlygas, pranešančioji dalyvė prisiima įsipareigojimą dar po dešimties dienų.

1 priedėlis

PROJEKTŲ FINANSAVIMO SANDORIŲ TINKAMUMO KRITERIJAI

I. Pagrindiniai kriterijai

I sandorį įtraukti (sandorį apibūdina) šie dalykai:

- a) konkretaus ekonominio vieneto finansavimas, kurį teikiant skolintojas sutinka, kad to ekonominio vieneto pinigų srautai ir pajamos yra lėšų šaltinis, iš kurio bus grąžinama paskola, o ekonominio vieneto turtas – tai paskolos užstatas;
- b) eksporto sandorių su (teisiškai ir finansiškai) nepriklausoma projektų įmone finansavimas, pvz., specialios paskirties įmone, įplaukas duodantiems investiciniams projektams;
- c) tinkamas rizikos pasidalijimas, įskaitant tinkamą projekto partnerių akcinį kapitalą, pvz., privačių ar kreditingų viešųjų akcininkų, eksportuotojų, kreditorių, produkcijos išleidėjų;
- d) projektų pinigų srautai per visą kredito grąžinimo terminą, kurių pakanka padengti išorės fondų veiklos sąnaudas ir skolos aptarnavimo sąnaudas;
- e) pirmiausia iš projekto lėšų išskaitomos veiklos sąnaudos ir skolos aptarnavimo sąnaudos;
- f) nevalstybinis pirkėjas (paskolos gavėjas), neturintis valstybės garantijos kredito grąžinimui (išskyrus veiklos garantijas, pvz., pradiniam produkcijos išleidimo susitarimams);
- g) turtu pagrįstos garantijos projekto lėšoms (turtui), pvz., teisių perleidimai, užstatai, lėšų sąskaitos;
- h) ribojamas arba neleidžiamas atgręžtinis reikalavimas privataus sektoriaus akcininkų (projekto) rėmėjams projektui pasibaigus.

II. Papildomi projektų finansavimo sandorių didelės pajamas gaunančiose EBPO šalyse kriterijai

I sandorį įtraukti (sandorį apibūdina) šie dalykai:

- a) Sindikuotos paskolos teikimas kartu su privačiomis finansų institucijomis, kurioms neteikiama oficiali eksporto kreditavimo parama, kai:
 - 1) dalyvė yra smulkioji partnerė, turinti *pari passu* statusą per visą paskolos terminą, ir
 - 2) dalyvių teikiama oficiali eksporto kreditavimo parama sudaro mažiau nei 50 % sindikuotos paskolos.
- b) Jokios oficialios paramos priemonių normos nemažina privačios rinkos finansavimo ir yra proporcingos atitinkamoms palūkanoms, kurias nustato privačios sindikato dalyvaujančios finansų institucijos.

XI PRIEDAS

TERMINŲ APIBRĖŽČIŲ SĄRAŠAS

Kaip apibrėžta Susitarime:

- a) įsipareigojimas – tai kiekvienas bet kurios formos pareiškimas, kuriuo pranešamas noras ar ketinimas teikti oficialią paramą pagalbą gaunantčiai šaliai, pirkėjui, paskolos gavėjui, eksportuotojui ar finansų įstaigai;
- b) bendroji linija – dalyvių susitarimas dėl konkrečių oficialios paramos terminų ir finansinių sąlygų konkrečiame sandoryje ar konkrečiomis aplinkybėmis. Patvirtintos bendrosios linijos taisyklės pakeičia Susitarimo taisykles tik tam sandoriui arba bendrojoje linijoje nurodytomis aplinkybėmis;
- c) sąlygotosios pagalbos lengvatų dalis. Teikiant subsidijas, lengvatų dalis yra 100 % Teikiant paskolas, lengvatų dalis yra paskolos nominaliosios vertės ir būsimų paskolos palūkanų mokėjimų, kuriuos atliks paskolos gavėjas, diskontuotos dabartinės vertės skirtumas. Šis skirtumas išreiškiamas paskolos nominaliosios vertės procentine dalimi;
- d) eksporto sutarties vertė – tai visa suma, kurią turi sumokėti eksportuojamų prekių ir (arba) paslaugų pirkėjas arba kurią reikia sumokėti jo vardu, t. y. išskyrus toliau apibrėžtas vietines išlaidas. Nuomos atveju į šią vertę neįtraukiama palūkanoms lygiavertė nuomos mokesčio dalis;
- e) galutinis įsipareigojimas – eksporto kreditavimo sandoryje (kai sudaromas atskiras sandoris ar suteikiama kredito linija), galutinis įsipareigojimas sudaromas, kai dalyvė įsipareigoja laikytis tikslų visų terminų ir finansinių sąlygų, patvirtindama tarpusavio susitarimą ar vienašalį dokumentą;
- f) palūkanų normų subsidijos – tai Vyriausybės, bankų ar kitų finansų institucijų susitarimas, kuriuo remiantis suteikiama eksporto kredito su nekintamosiomis palūkanomis finansavimo parama, taikant CIRR normą ar normą virš CIRR;
- g) kredito linija – tai bet kokia eksporto kreditavimo sistema, taikoma keletui sandorių, kurie gali būti susiję arba nesusiję su konkrečiu projektu;
- h) vietinės išlaidos – tai išlaidos prekėms ir paslaugoms pirkėjo šalyje, reikalingos vykdyti eksportuotojo sutartį ar užbaigti projektą, kurio dalimi yra eksportuotojo sutartis. Į šias išlaidas neįtraukti komisiniai, mokami eksportuotojo atstovui perkančioje šalyje;
- i) grynasis draudimas – tai oficiali parama, kurią suteikia Vyriausybė ar kuri suteikiama Vyriausybės vardu, eksporto kredito garantijos ar tik draudimo forma, kuriems netaikoma oficiali finansavimo parama;
- j) grąžinimo terminas – tai terminas, kuris prasideda nuo šiame priede apibrėžtos kredito pradžios ir baigiasi sutartinę paskutinio pagrindinės kredito sumos grąžinimo mokėjimo dieną;
- k) kredito pradžia:
 - 1) dalys ar sudedamosios dalys (tarpinės prekės), įskaitant susijusias paslaugas: įsigyjant dalis ar sudedamąsias dalis, kredito pradžia yra ne vėliau kaip faktinė diena, kai pirkėjas priima prekes arba vidutinė svertinė prekių (jei aktualu, ir paslaugų) priėmimo diena arba, įsigyjant paslaugas, sąskaitų pateikimo vartotojui diena arba diena, kai vartotojas priima paslaugas;
 - 2) pusiau pagrindinės prekės, įskaitant susijusias paslaugas – mašinos ar įranga – paprastai yra palyginti nedidelės vertės už vienetą, skirtos pramoninei veiklai, gamybai ar prekybai. Įsigyjant pusiau pagrindines prekes, kredito pradžia yra ne vėliau kaip faktinė prekių priėmimo diena arba vidutinė svertinė diena, kai pirkėjas priima prekes, arba, jei eksportuotojas yra atsakingas už jų atidavimą eksploatuoti, tuomet kredito pradžia vėliausiai yra atidavimo eksploatuoti diena arba, įsigyjant paslaugas, sąskaitų faktūrų pateikimo vartotojui diena arba diena, kai vartotojas priima paslaugas. Jei sudaroma sutartis dėl paslaugų teikimo, kai tiekėjas yra atsakingas už leidimą naudotis paslaugomis, kredito pradžia vėliausiai – leidimo naudotis paslaugomis diena;

- 3) pagrindinės prekės ir projekto paslaugos – didelės vertės mašinos ir įranga – skirtos pramonei veiklai, gamybai ar prekybai:
- jei sudaroma sutartis dėl pagrindinių priemonių, susidedančių iš atskirų dalių, kurias pačias galima naudoti, pardavimo, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai pirkėjas fiziškai pradeda valdyti prekes arba tai yra vidutinė svertinė diena, kai pirkėjas fiziškai pradeda valdyti prekes,
 - jei sudaroma sutartis dėl pagrindinių priemonių pardavimo visai įmonei ar gamykloms, kai tiekėjas nėra atsakingas už atidavimą eksploatuoti, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai pirkėjas fiziškai pradeda valdyti visą pagal sutartį pateiktą įrangą (išskyrus atsargines dalis),
 - jei eksportuotojas yra atsakingas už atidavimą eksploatuoti, kredito pradžia vėliausiai – atidavimo eksploatuoti diena,
 - teikiant paslaugas, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai sąskaitos pateikiamos vartotojui arba kai vartotojas priima paslaugas. Jei sudaroma sutartis dėl paslaugų teikimo, kai tiekėjas yra atsakingas už leidimą naudotis paslaugomis, kredito pradžia vėliausiai – leidimo naudotis paslaugomis diena;
- 4) visos įmonės ar gamyklos – tai visi didelės vertės gamybos padaliniai, kuriems reikia naudoti pagrindines prekes:
- jei sudaroma sutartis dėl pagrindinių priemonių pardavimo visai įmonei ar gamyklai, kai tiekėjas nėra atsakingas už atidavimą eksploatuoti, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai pirkėjas fiziškai perima visą pagal sutartį pateiktą įrangą (išskyrus atsarginių dalių),
 - jei sudaromos statybos sutartys, kai rangovas nėra atsakingas už atidavimą eksploatuoti, kredito pradžia vėliausiai yra ta diena, kai baigiama statyba,
 - jei sudaroma sutartis, pagal kurią tiekėjas ar rangovas yra atsakingas už objekto atidavimą eksploatuoti, kredito pradžia yra ta diena, kurią atliekami išankstiniai bandymai užbaigus įrengimą ar statybą, norint įsitikinti, kad objektą galima eksploatuoti. Tai taikoma neatsižvelgiant į tai, ar jis perduodamas ar neperduodamas pirkėjui tuo metu pagal sutarties sąlygas, ir neatsižvelgiant į visus likusius įsipareigojimus, kurių tiekėjas ar rangovas gali turėti, pvz., garantuoti jo efektyvų veikimą ar mokyti vietos darbuotojus,
 - jei sutartyje numatytas atskiras atskirų projekto dalių įgyvendinimas, kredito pradžia vėliausiai yra kiekvienos atskiros dalies pradžios diena arba tų pradžią datų vidurkis, arba, jei su tiekėju sudaryta sutartis ne visam projektui, bet esminei jo daliai, kredito pradžia gali būti ta data, kuri tinka visam projektui,
 - teikiant paslaugas, kredito pradžia vėliausiai – sąskaitų pateikimo vartotojui diena arba diena, kai vartotojas priima paslaugas. Jei sudaroma paslaugų teikimo sutartis, kai tiekėjas yra atsakingas už leidimą naudotis paslaugomis, kredito pradžia vėliausiai – leidimo naudotis paslaugomis diena;
- l) sąlygotoji pagalba – tai pagalba, kuri yra iš tikrųjų (teisiškai ar faktiškai) susieta su prekių ir (arba) paslaugų įsigijimu iš pagalbą teikiančiosios šalies ir (arba) riboto skaičiaus šalių. Ši pagalba teikiama paskolų, subsidijų ar susietų finansavimo paketų forma, kurių lengvatų dalis yra didesnė kaip nulis procentų.
- Ši apibrėžtis taikoma, jei „sąlygojimas“ yra pagal oficialią sutartį arba bet kurios formos neoficialų susitarimą tarp pagalbą gaunančiosios ir pagalbą teikiančiosios šalių, arba jei į paketą įtrauktos dalys iš Susitarimo 31 straipsnyje pateikto paramos formų sąrašo ir šių paramos formų negalima laisvai gauti, kad būtų finansuojami visi pirkimai iš pagalbą gaunančiosios šalies, iš esmės iš visų kitų besivystančių šalių ir dalyvių, arba jei į jį įtraukti būdai, kuriuos DAC ar dalyvės laiko lygiaverčiais tokiam sąlygojimui;
- m) nesąlygotoji pagalba – tai pagalba, į kurią įtrauktos paskolos ar subsidijos, kurių lėšas galima visiškai ir laisvai gauti finansuojant pirkimus iš bet kurios šalies;
- n) vidutinė svertinė kredito grąžinimo trukmė – tai terminas, reikalingas grąžinti pusę pagrindinės kredito sumos. Ji nustatoma apskaičiuojant visą trukmę (metais) nuo kredito pradžios iki visų pagrindinės sumos grąžinimo mokėjimų pagal kiekvieną grąžinimo dieną sumokėtos pagrindinės sumos dalį.
-